

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csEKKSZÁMLA:

25.342

Megjelenik

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Bajtársiasság.

Egyik legutóbbi számunk vezetőhelyén megírtuk, hogy a magánérdekeket manapság igen meg kell rostálni, hogy három szilvafából és a nagyobbik lány tánciskolájából nem szabad olyan érdeket kibányászni, ami áthelyezésnél vagy bármilyen más szolgálati intézkedésnél, körmönfont beállítással és bengáli fénybe öltöztetve, megelőzi a hatgyermekes családfő érdekeit, mert ma a sok gyermeknél, beteg feleségnél s más nagyon komoly okoknál kezdődik a magánérdek. Ugy érezzük, hogy a szolgálati és magánérdeknek ebbe a mostani viszonyába szervesen bekapcsolódik a bajtársiasság mai értelemben vett kérdése is, folytatnunk kell tehát, amibe multkor belefogtunk.

Előrebocsátjuk, hogy maga az eszmény, a bajtársiasság fogalma nincs időszakokhoz és változó más körülményekhez kötve, az marad mindig ugyanaz. Az eszközök, a megvalósítás módjai azonban változnak. Nyugalmas, gondtalan időkben már az is bajtársiasság, ha az elfoglalt bajtárs családját elkísérjük a moziba. Ma ez nem számít, sőt igen boldog lehet, akinek olyan jól megy a sora, hogy moziba járhat akár egyedül, akár más családokkal. Ma ott kezdődik a bajtársiasság, ahol a komoly áldozat is megjelenik a színen. Most segítenünk kell egymáson. Tele vagyunk kötelességgel, tele vagyunk gonddal, ilyenkor a bajtársiasság azt jelenti, hogy a magunk kényelmét s kisebb előnyét áldozzuk fel a bajtárs súlyosabb érdekéért.

Az önzés az a fenevad, amit manapság mindenáron és minden eszközzel agyon kell csapni. Kezdeni kell az apróságokon, el kell pusztítani ezt az átkot már csirájában, mert felnőtt korában alig lehet vele bírni. Azokat a csendőröket, akik hajlamosak arra, hogy mindig a legkényelmesebb szolgálatot, mindig a legjobb állomást szerezzék meg maguknak, már akkor kellett volna móresre tanítani, amikor a közös tálból a bajtársak orra előtt az első jó falatot kihalászták maguknak. Aki magától nem akar rájönni arra, hogy a széphez és jóhoz másoknak is joguk van, viszont a lemondások és terhek alól senkinek sincs joga kibújni, azt idejében meg kell erre tanítani. Ezek az emberek mások túlzott bajtársiasságából és gyámoltalanságából élnek éspedig igen jól élnek. Sokan vannak, akik

a dolgozatírástól a kölesönig és még nagyobb áldozatokig korlátlanul rendelkezésére állanak az ilyen önző életművészeknek. Akik jól értenek ahhoz, hogy minduntalan a bajtársiasságra hivatkozzanak, természetesen mindig a mások bajtársiasságára. Ha huszadikán nem adod oda nekik az utolsó húszpengősödet, felháborodva vágják a szemedbe, hogy bajtársiatlan vagy. Ha szakadó esőben nem vállalod helyettük a szolgálatot, ha nem rakod a lábuk elé minden javadat és utolsó lehelletteddel is nem őket szolgálod, akkor bajtársiatlan vagy. Igen sok túlzottan jó és puha ember akad, aki a bajtársiasságot még ebben a szolgálai, kiuzsorázott alakjában is vállalja, mert kényelmetlennek érzi, hogy egyszer, amikor már betelt a pohár, ő vágja oda az uzorásnak: te vagy bajtársiatlan! Te vagy az, aki mindig csak a tejtölt szüresölöd ebből a mi közös kincsünkéből, neked a savó soha se kell.

Igy neveljük, melengetjük mi magunk a bajtársiasság vámszedőit ahelyett, hogy a legelső erőszakos vagy ravasz próbálkozásnál vaskosan megmondanánk neki a véleményünket, ha pedig ez nem használ, akkor fordulnánk oda, ahol az ilyen egyoldalú bajtársiasság ellen megtalálják a rögtönható orvosságot: az előjáróhoz. Ez nem árulkodás, hanem indokolt és szükséges védekezés egy közös veszedelem ellen.

Messze esnek a bajtársiasságtól azok is, akik ugyan maguknak nem kérnek a másiktól soha semmit. Ezek mereven elzárkóznak minden ilyen eserétől, semmiféle bajtársi szívességet nem lehet rájuk kényszeríteni, ők nem szorulnak rá senkire, de tőlük se várjon senki semmit. Ezek jégből vannak, nem lehet őket felolvasztani. Ezek nem fogadják el céllövészetten a felkínált falatot, mert félnek a viszonzás háromgrammnyi kockázatától. Csúnya fajta, bajtársi téren nem lehet rájuk számítani.

És van ilyen változat más is, sok, pedig igazi bajtársiasság nélkül ma nehezen állhatjuk meg a helyünket. Sokan itthagynak házat, családot, iskolagyermeket, sok gondozásra szoruló érdeket, — mert a szívüket-lelküket kitöltő szolgálat így kívánja, — hát ki segítsen nekik, ha nem a bajtárs? Ma igazán testvéri módon kell egymáson segítenünk, ha embernek tartjuk magunkat. Aki pedig erre nem képes, legalább ne használja ki a nehéz szolgálatot végző bajtárs távollétét arra, hogy az itt hagyott érdekeit és értékeit meglopja. Ez közönséges gaztett, messze túl az egyszerű bajtársiatlanságon.

Bűnügyek tanulságai.

Írta: dr. KENYERES BALÁZS nyug. egyet. tanár.

(Második közlemény.)

A gödi lelet darabjai a törvényszéki orvostani intézetben.

A fennebb részletezett bírói szemle bevégeztével a gödi lelet darabjai is bekerültek a törvényszéki orvostani intézetbe, ahol azok is külön jegyzőkönyv felvétele mellett, külön fülkébe helyezettek. Különösen nagy figyelemben részesült természetesen a fej, amelyről fényképeket, röntgenfelvételt és a Poller-féle eljárással öntvényt készítettünk. Több ízben azt a vizsgálóbíró végzésével jelentkező tanúk is megnézték és abban B. I. fejét felismerték.

A hivatalos vizsgálatot január hó 10-én végeztük V. adjunktussal és a megelőző szemle szakértője, dr. T. pestvidéki törvényszéki orvos közreműködésével. A boncolás a megelőző szemle eredményével mindenben egyező eredményt adott. A fej jobboldalán két bemeneti nyílást találtunk, tovább haladva, a röntgenkép (L. az ábrát) irányítása mellett könnyen megállapíthattuk, hogy mindenikből roncsolt agyálmórányal, csontmorzsákkal és vérrel kitöltött löcsatornáknak indultak jobbról balra, előre és kissé felfelé. Mindkettő cseresznyemagnagyságú, erősen eltorzult ólomgolyóval végződött, amelyek árnyékképét a röntgenfelvételen 1. és 2. számmal jelzett foltok tüntették fel. Mindkét bemeneti nyílás helyén és mindkét löcsatorna mentén több nagyobb vérér volt elszakadva s az egyik löcsatorna mentén át volt útve a koponya-alap is, úgyhogy a koponyaüreg az orr és torok üregével közlekedett. A fennebbi lelet beigazolta helytálló voltát annak a véleménynek, amely a holttest-részek megelőző vizsgálata alkalmával, akkor, amikor a fej még nem állott rendelkezésre, megállapította, hogy a halált olyan fejsérülés okozta, amely nagyobbikú vérzéssel járt, öntudatlanságot létesített s alkalmat adott arra, hogy vér jusson a to-

rokba, innen pedig légzéssel a légsőbe és a tüdőbe. A két lövésű sérülésen kívül feltaláltuk a boncolás alkalmával azokat az éles, illetve tompa tárgyval előidézett sérüléseket, amelyeket a törvényszéki orvos szemlejegyzőkönyve részletezett. Ezekben helyenkint kerek, lövésű sérülésekhez hasonló olyan lencsényi, látszólagos bőrhiányok is mutatkoztak, amelyek nyilvánvalóan halál után a vasszőggyel való turkálás folytán jöttek létre.

A fej hátsó részén, az arc jobb felére is felterjedő, halál után, lánggal való érintkezés folytán keletkezett égési terület mutatkozott.

Nagyon fontos feladata volt a vizsgálatnak a használt fegyver fajtájának meghatározása. Erre nézve a bemeneti nyílások és környezetük vizsgálata kellő felvilágosítást nem adott. A R.-felvételen sem mutatkozott a golyók árnyékképén jellegzetes, a golyó fajtáját eláruló tulajdonság. Feltűnő volt, hogy az agyban csak két golyót lehetett feltalálni, a R.-felvételen pedig három árnyékfolt mutatkozott. Ennek okát kutatva, megállapítottuk, hogy az egyik golyóról, a csonton való keresztláthatolása közben, egy lencse nagyságú, lapos, vékony fémszilánk lerepedt s anélkül, hogy a koponya belsejébe jutott volna, a csont és a fejbőr között helyezkedett el (l. az ábrán 3. sz.). Az összetartozást bizonyította a súlymeghatározás. Az 1. számú aránylag épebb golyó súlya volt 3.70 gr, az erősebben eltorzult golyó 2.90 s ezt kiegészítette a lerepedt szilánk 0.70 gr súlya 3.60-ra. Nagyjában egyező súlyt, 3.70 gr-ot adott az intézet gyűjteménytarának 9 mm-es Flaubert-golyója. Mindezekből arra lehetett következtetni, hogy a halált okozó két lövés Flaubert-puskából eredt. További bizonyítékot kerestünk erre robbanó higanymaradványok keresésével. A Flaubert-fegyverek töltései ugyanis lőporként robbanó higanyt tartalmaznak s közelből történő lövések bemeneti nyílásának környezetébe higanyt tartalmazó csapadék rakódik le. Azt a szürkés-fekete füstcsapadékot, amelyet a törvényszéki orvos szemléje — jel-

Tél előtt.

Írta: Öreg csendőr.

Keserves dolog füsttel fűteni...
Zsákkal foltozni elszakadt ruhát,
Éhező gyermeket szóval jóllakatni
S végig kilincselni minden ház kapuját.

Keserves sors: semmivel vívódni
Süket fülek és kőszívek között;
Ezer reményt is csak összetörve látni,
Elrejtetten sírni balsorsunk fölött.

Óh, a bajtól de jó messze lakni,
Szóból ismerni nyomort, nyavalyát,
Óh, de jó köröttünk csak örömet látni,
Sohasem érezni a szegénység szagát.

Égi ajándék: nevetve élni
S így látni minden gyermeket, apát, —
Meleg szobával és izes-tele tállal
Várni szeretteinknek nagyját-apraját.

Keserves dolgok, keserves sorsok...

Isten áldása, égi ajándék...

Ki tudja, hogy néked majd melyiket osztja
A sorsunk' intező nagy, hatalmas Szándék!...

Könnyű erre a választ megadni,

Így tanítják már kétezer éve:

„Amit a szegénynek adtatok jó szívvel,
Nekem adtatok azt — az Úrnak — cserébe!”

Adjatok hát az éhesnek ételt,

Borítsatok a fázókra ruhát,

Töröljétek le a sírdogálók könnyét, —
Így szerezzétek meg a magatok üdvét —
S így szolgáljátok a mindenség Urát!

Jézus nevében így szól hozzátok

Minden magyarok első Asszonya,

Akit nemes, érző, jó magyar szívével

Aldjon meg az Isten mind a két kezével

S ne legyen népének könnye se soha!

legzetes tulajdonságait megadva azzal, hogy területében sem pörkösödés, sem lőporszemcsék beékelődései nem mutatkozik — a boncolásnál már nem találtuk meg. Ezért a bemeneti nyílásokat és környezetük bőrének egy darabját kivágva, vegyi vizsgálatra beküldtük az országos bírósági vegyintézetbe, ahol higany-nyomok jelenlétét megállapították.⁷

A fentebbieknek megfelelően terjesztve elő véleményünket, a vizsgálóbíró intézkedett, hogy a csendőrség ne Frommer-, Browning-, Steyer-pisztolyt, hanem 9 mm-es Flaubert-fegyvert keressen.⁸

A fejnek és a vele együtt beszállított részeknek vizsgálata után újból elővettük és összeillesztettük az összes holttestdarabokat s ekkor kiderült egyrészt, hogy mindkét emlőbimbó a környező bőrnek kb. 5 cm átmérőjű kerek darabjával, másrészt, hogy a nemi rész (hímtag, here és herezacskó) a szeméremdombnak szőrös bőrével együtt, élesszélű metszésekkel eltávolított. Ezek a részek később sem kerültek meg s hiányuk okát illetőleg a tettes nem volt hajlandó nyilatkozni.

Az orvosi vizsgálatok eredményének összefoglalása:

Megállapították az orvosi vizsgálatok, hogy:

1. a négy helyről eredő holttestrészek egyetlen halottnak darabjai,

2. a két bimbónak és környező bőröknek gyermektenyér nagyságú darabját, valamint a hímtagot, herezacskót, heréket és a szőrzetes szeméremdomb lágyrészeit kivéve — a halottnak minden része megvan,

3. az elhalt 40 év körüli, erőteljes, izmos, egészséges szervezetű, körülbelül 172 cm magas, hosszúra növesztett sötétszőke hajzatot hordó, durva kézimunkát végző, jobbkezes férfi volt, aki sötétszőke bajuszát és szakállát halála előtt 2 nappal borotváltatta és aki erős dohányos volt, sajátmaga által sodort cigarettát szívott,

4. az orvosi adatok teljesen megegyeznek azokkal az adatokkal, amelyeket a személyazonosságot illetőleg a terhelt és tanuk szolgáltatottak. Egyetlen adat, amely kétségesé tenné, hogy a feldarabolt holttest a 38 éves B. I. hentesmester holtteste volna — nem nyert megállapítást.

5. Halála december 27-én a hajnali órákban, legalább 7 órával utolsó étkezése után következett be.

6. Halálát a fej jobboldalán elszenvedett két lövés sérülés okozta. Azok feltétlenül halálosak voltak és más ok hozzájárulása nélkül egymagukban idézték elő a halált.

7. A lövés sérüléseket idegen egyén 9 mm-es Flaubert-rendszerű fegyverrel ejtette, nagyjában egyező testhelyzet mellett, valószínűleg sértett fekvése közben.

8. Dulakodásnak, védekezésnek nyomai a holttesten nem voltak jelen.

9. A fejnek különböző helyein tompa és éllel bíró tárgyakkal részint életben, részint halál után okozott sérülések is voltak.

⁷ Később arra gondolva, hogy a Poller-féle mintázáshoz használt anyag is tartalmazhat esetleg higanyt, azt is megvizsgáltattuk. Benne higanynak legesekélyebb nyoma sem volt kimutatható.

⁸ Hetek múlva a Dunából nagymértékben megrozsdásodott 9 m/m Flaubert fegyvercsövet boronáltak ki.

A feldarabolt fejnek Röntgen-fényképe. 1. és 2. a két golyó árnyékképe, 3. a lerepedt szilánk árnyékképe.

10. A nyakszirt táján és innen a fej jobboldalára felterjedő, nagyjában kerek területen, lánggal való érintkezés következtében halál után keletkezett, mélyreható égés volt, amelynek terjedelme és alakja megfelelt terhelt abbéli vallomásának, hogy a levágott fejnek tűzhely lap nyílásába való helyezése folytán jött létre.

11. A halott feldarabolása rövid idővel a halál beállta után, december 27-én a hajnali órákban történt.

12. A feldarabolást késsel és bárdal, — állatok feldarabolásában jártas, — valószínűleg hentes mesterségben foglalkozó egyén végezte.

Terhelt vallomása a fej megkerülése és orvosi vizsgálata után.

A fej megtalálása és orvosi vizsgálatának eredménye gyanúsított védekezésének rendszerét alaposan megzavarta s az előrehaladóan szaporodó bizonyítékok lépésről-lépésre kényszerítették cselekménye súlyosabb részleteinek beismerésére.

Január hó 7-én közölte vele a vizsgálóbíró, hogy Alsógödön férjének fejét árnyékszékben megtalálták s így az a vallomása, hogy azt a Dunába dobta, nem igaz. Erre gyanúsított azzal állott elő, hogy olyan lelkiállapotban volt, hogy még most is azt hiszi, hogy a hiányzó részeket a Dunába dobta. Amikor pedig a vizsgálóbíró tudatta, hogy tanuk férje fejét felismerték s megkérdezte, hogy azt meg akarja-e nézni, tagadóan felelt, azzal az indokolással, hogy a tanuk férjét jól ismerték, felismerésükben megbízik.

Január hó 8-án a vizsgálóbíró megjelent a törvényszéki orvostani intézetben, ahová gyanúsítottat kikísértette s felhozatva az áldozat fejét, felszólította terheltet, nézze meg és nyilatkozzék. Gyanúsított hosszas tusakodás után a fejre rápillantott s kijelentette, hogy „ez az”. A vizsgálóbíró további

kérdéseire azonban a feleletet megtagadta azzal, hogy nagyon beteg, képtelen vallomást tenni, de megígéri, hogy közelebbről mindent töredekiesen be fog vallani. Igéretét annyiban megtartotta, hogy a boncolás előtt már magyarázatát adta a fej hátsó részén levő égésnek. Elmondta, hogy Ujpestről — ahol a péksegéd kérdőre vonta, — megijedve tért haza és elhatározta, hogy cselekménye leplezése céljából férje fejét elégeti. Leszedve a konyhatűzhely lapjának karikáit, a fejet igyekezett a tűzbe benyomni, de ez a nyíláson keresztül nem fért s ezért fahasábbal és bárdal igyekezett beverni. Közben a fejből kicsurgó folyadék a tüzet eloltotta s ezért a fejet, amely be volt szorulva, a tűzhely nyílásából fahasábbal verte ki. A be- és kiverés folytán keletkeztek a fejen feltalált sérülések. Egyébként azonban — cselekménye leglényegesebb körülményeire — a lövési sérülésekre vonatkozóan — még az orvosi vizsgálat eredményének elbetartása után is beismerés helyett egymással ellentétes vallomásokkal próbált védekezni. Megismételte a csendőrség előtti vallomását, hogy szándékosan egyszer lőtt férjére, máskor azt állította, hogy a fegyver dulakodás közben véletlenül sült el, azt sem tudja, az ő vagy a férje kezében. A két lövést jó ideig tagadta, majd azzal próbálta magyarázni, hogy a fegyver egymásután kétszer sült el véletlenül. Azt is mondta egyik vallomásában, hogy az első lövés után a fegyvert férje ágyába dobta s lehet, hogy akkor sült el még egyszer.

Töredekesebb beismerésre terhelt csak akkor szánta rá magát, amikor egyrészt 19 éves fia szemébe mondta, hogy december hó közepén vele elővettette a fegyvert és megmagyaráztatta magának használása módját, másrészt unokanővére, P.-né szemébe mondta, hogy a fegyvert tőle kérte kölcsön, azzal az ürüggyel, hogy férje vadászni akar, illetve, hogy ő maga sokszor van egyedül és fél.⁹

Terhelt a bejelentést igaznak elfogadta, sőt azt unokanővérét súlyosan terhelő vallomásokkal egészítette ki. Elmondta, hogy P.-né biztatta fel férje megölésére, a fegyvert — maga ajánlotta fel, tudta, hogy azt mire akarja használni, — P.-né mondta neki, hogy férje holttestét miképpen tüntesse el. Vallomása szerint tőle a 4-ik szállítmányt a gödi vasúti állomáson P.-né vette át és maga vitte lakására, hol a fegyvert a garage-ban helyezte el, a szatyrot pedig a holttestrészekkel az árnyékszékbe vitte, majd maga dobta a Dunába. P.-nének férje vallotta, hogy a 9 m/m-es Flaubert fegyvert a harcterről hozta és lakásán tartotta. Utólag tudta meg, hogy az terheltnek volt kölcsönadva. Egy alkalommal felesége azt mondta, hogy ő a fegyvert nem a férje meggyilkolására használta volna fel, mint unokanővére, hanem öngyilkosságra és gyermekei megölésére. Ettől megijedve, a fegyver farészeit elégette, megmaradt vasrészeit a Dunába dobta.

Az erősen megrozsdásodott csövet P. a vizsgálóbíró utasítására február hó 1-én mások segítségével vasboronával a Dunából előkötötte. A fegyver-

szakértő megállapítása szerint az 9 m/m-es Flaubert rendszerű fegyver csöve volt.¹⁰

Egyébként a terhelt január hó végétől kezdve férje megölésének szándékát állandóan elismerté. A főtárgyaláson elmondta, hogy már december közepén elhatározta, hogy férjét, — ha megint elveszi pénzét — megöli. December 26-án éjjel férje pénzét elvette, betette saját mellénye zsebébe, a mellényt pedig párnája alá rejtve — elaludt. Ő elővette az éjjeliszekrény fiókjából a pincehelyiség kulcsát, lement, a fegyvert megtöltötte, visszament hálószobájukba és amint belépett az ajtón, férjét fejbőlötte. Férje nem halt meg azonnal, hörgött, kínlódott. Hogy a kínlódástól megszabadítsa, az üres töltényhüvelyt eltávolította, a fegyvert újból megtöltötte, azzal férjéhez közelebb lépett és még egyszer fejbőlötte.

A pestvidéki törvényszék az ügyben 1935 április hó 9-étől több napon át tartott főtárgyalást s tekiintettel az elmebeli állapotát megfigyelő orvosok vizsgálatának eredményére, amely terhelességet, öröklési terheltséget, degenerációs jeleket állapított meg — vádlottat életfogytiglan tartó fegyházra ítélte.

Az ítéletet a Kúria helybenhagyta s ezzel bevégeződött az újabb időknek egyik nevezetes — külföldi gyűjteményekbe is beleillő bűnügye, amelyet a magyar igazságszolgáltatás példátadó módon intézett el. A tisztázást a csendőrség, rendőrség, ügyészség, vizsgálóbíró és az orvosszakértők megértő, cél tudatos együttműködése hozta meg. Tanulságait alábbiakban kínálja fel:

1. A nyomozás szakértői.

Beigazolja az ismertetett eset annak a hozzáértők által sűrűn hangoztatott tételnek helytálló voltát, hogy az igazságszolgáltatás jobban jár, ha olyankor, amikor különleges tudással felvértezett szakemberek rendelkezésére nem állanak — szakértőt egyáltalában nem alkalmaz.

Számtalan eset bizonyítja, hogy különösen a halálesetek körüli eljárásban olyan egyén alkalmazása, aki a fontos kötelességek teljesítésére kellőképpen fel nem készült, tehát a szakértő nevet tulajdonképpen meg sem érdemli, nemcsak hogy elő nem mozdítja az ügyet, de nagyon sokszor egyenesen hátráltatja, sőt helyrehozhatatlanul elrontja.¹¹ Példát szolgáltat erre az ismertetett eset is.

Az ismertetett esetben is bizalommal fordult az újpesti rendőrség útbaigazításért szakértőnek tartott állatorvoshoz, a következmény pedig az volt, hogy éppen ennek közreműködése — azzal a megállapítással, hogy az árnyékszékbe — állati csontmaradványokat dobtak — súlyos bűnténynek lett leplezője. Ha az újpesti leletet nyomon nem követi az alagi,

¹⁰ Terhelt vallomása alapján egyideig P.-né is a bűnrészesség gyanúja alatt állott, de az ügyészség vele szemben az eljárást megszüntette. Minthogy az ügynek ez az oldalhajtsa tanulságok levonására nem alkalmas, további részletezését mellőzöm.

¹¹ L. Kenyeres: Az orvosszakértői működés körül előforduló hibák, azok forrása és orvoslások eszközei. Erdélyrészi Jogi Közlöny. 1908. U. o.: A törvényszéki orvostan feladatai és teljesíthetőségük feltételei. Székfoglaló a M. Tud. Akadémia 1924 december 9-én tartott ülésén. Lásd még a M. Tud. Akadémia 1933. évi Almanachjának 162–171. lapján felsorolt közleményeket.

⁹ A fegyverkölesönzést maga P.-né jelentette be a vizsgálóbírónak január hó közepén. A késői jelentést azzal indokolta, hogy az újságok mindig vadászfegyverről írtak. Ha tudta volna, hogy az ő fegyverük szerepelt, előbb jelentkezett volna.

ha erről a hatóság rádió-körözünyet nem ad le, s ha az újpesti rendőrség lelkiismeretessége — nem törődve saját megszégyenülésével — az ügyet újból fel nem veszi, az elsüllyesztett részek beláthatatlan ideig ottmaradhattak volna a rejtekhelyükön s ezzel teljesen kieshetett volna az újpesti rész a bűnügy anyagából.

Súlyos kifogás alá esik az alsógödi lelet alkalmával igénybevett orvosszakértő eljárása is. Nemcsak, hogy a nyomozás irányítására egyetlen értékesíthető adatot nem szolgáltatott, egyebek között a fej hátsó részén levő égést észre sem vette, — veszélyeztette a később végzendő orvosi vizsgálatok eredményességét azzal, hogy a fejet alaposan lemosatta, azzal, hogy nem ismerve a hullavizsgálati utasításnak a sérülések kutaszolására vonatkozó tilalmát, azokat nemcsak „bejárta“, de a „bejárásához“ egy kezeügyébe eső vasszöveget vett igénybe. Nem csoda, hogy az ügy sorsán aggódó vizsgálóbíró egyrészt a bejárásnál szereplő vasszöveget, mellyel a sérüléseket összetúrták, mint bűnjelt lefoglalta, másrészt az eredménytelen szemlét saját szakértőjével, dr. T. pestvidéki törvényszéki orvossal megismételtette. Amíg az előbbi szemlének semmi haszna nem volt, sőt kárt okozott, a törvényszéki orvos szemléje a későbbi boncolással beigazolt orvos-természettudományi tárgyi bizonyítékokkal megállapította mindazt, amit az eljárás akkori időpontjában megállapítani lehetett.

Mint hogy a törvényszéki orvostannak legfontosabb feladata tényeknek orvostermészettudományi tárgyi bizonyítékokkal való bizonyítása, azt semmitmondó neve helyett tulajdonképpen „orvos-természettudományi kriminalisztika“ névvel kellene megjelölni. Ezt a megjelölést használja Hans Gross a törvényszéki orvos feladatait és kötelezéseit tárgyaló híres nagy munkájának címeként: „Kriminalistische Tätigkeiten des ärztlichen Sachverständigen“.

A kriminalisztika, még ha orvostermészettudományi is, a gyógyító orvos működése területétől nagyon távol esik. Mint hogy a gyógyító orvosnak se módja, se alkalmja, de szüksége sincsen arra, hogy a bűnügyi nyomozásoknál értékesíthető tárgyi bizonyítékokon gondolkozzék, azokat készenlétben tartsa és szükség esetén alkalmazni is tudja, a beavatottak előtt érthető az, a közvélemény, sőt az érdekelt jogásztársadalom előtt is érthetetlen, megdöbbenítő tény, hogy az emberiség jötevői, kiváló tudású orvosok, akik szenvedő embertársaiknak eléggé meg nem hálálható szolgálatot tesznek, a halálesetek körüli hatósági eljárásban meg nem állják helyüket, sokszor végleg elrontják azt az ügyet, amelyet különleges szakismeretekkel rendelkező orvos segítséssel biztosan és könnyen jól el lehetett volna intézni.

Különösen nagy — többnyire döntő szerepre hivatott az orvostermészettudományi kriminalisztika azokon a rendszerint legelső halottszemléken, amelyek a halálesettel kapcsolatban álló helyiségek vizsgálatával, — tehát helyszíni szemlével járnak együtt. A halott és környezete sokszoros összefüggéseinek tárgyi bizonyítékokkal való megvilágítása biztosíthatja legjobban az igazság elérését. Éppen azért egyik legfontosabb, legjobban kidolgozott és állandóan tovább fejlődő fejezete az orvostermészettudományi kriminalisztikának a helyszíni és halott

együttes szemléjének fejezete, amely megjelöli a tárgyi bizonyítékok céltudatos, tervszerű felkutatásának, azok józan mérlegelés melletti értékesítésének, valamint eredeti mivoltukban vagy utánzatokban az ítélőbíró elő terjesztésüknek módszereit.¹²

A kriminalisztikai tudással vértezett szakértő tárgyi bizonyítékaival többnyire már a helyszíni szemle alkalmával megnyugtató módon eldöntheti a felmerült gyanú eloszlásával vagy megerősítésével az ügy további sorsát. Számtalan esetet említhetnek — és többet ismertettem közleményeimben is, amelyekben már a helyszíni szemle feleletet adott mind a hét aranykérdésre (ki, mit, hol stb.) — teljesen megérlelte az ügyet az ítélőbíró számára.

Viszont olyan esetet, amelyben alkalmi szakértő a helyszíni szemle alkalmával a felkínálkozó, kézenfekvő tárgyi bizonyítékokat céltudatos tervszerűséggel megfogta és értékesítésüket biztosította volna, félszázados működésemben egyetlenegy sem észleltem, de annál többet olyant, amelyben a tárgyi bizonyítékok értékesítésében súlyos hibák és mulasztások történtek.

Kolozsvári szolgálatom egyik esztendejében rövid időközökben három olyan esetben kellett közreműködnöm, amelyekben a halottat mint öngyilkost már régen eltemették, amikor felmerült a házastársan elkövetett gyilkosság gyanuja. A helyszínén közreműködő gyakorló orvoskollegák jegyzőkönyveiből sem a felfüggesztésnek, sem a kötél göcsözésének módját, sem a halott környezetének állapotát meghatározni nem lehetett. Az egyik esetben az orvos által megállapított öngyilkosság szándékát az bizonyította, hogy az elhalt kedvenc fekete macskáját hetekkel azelőtt elajándékozta, a másikkban az elhaltak az a nyilatkozata, hogy torkig van a házassággal, a harmadikkban az a megállapítás, hogy a nyakon kisujjszélességű beszáradt sárga barázda van. Két esetben azt, hogy a kötéllal mi történt, nem lehetett megállapítani, a harmadikkban a nyakról levett kötelet a szemlénél közreműködő orvos ollóval szétvagdalta és a jelenlevők között szétosztotta azzal, hogy — „szerencsénk legyen“.

A gyógyító gyakorlat fáradaimai között vergődő, a maga és betejei gondjával terhelt orvos, aki talán megőrizte egyrészt annak, amit a tárgyi bizonyítékok jelentőségéről egykoron hallott, de azok felkutatásának és értékesítésének módszereit be nem gyakorolta, annak nagyrészét, amit tanult, végképpen el is felejtette, ha hébe-hóba, hosszú időközökben egyszer-egyszer a helyszínén halott mellé állítódik, érzi, hogy ténykednie kell, de mint hogy a céltudatos, tervszerű ténykedés előfeltételeivel nem rendelkezik, tesz olyat, ami felesleges, sőt olyat is, ami káros.

Ismételt figyelmeztetésem dacára tartja magát az a megrögzött szokás, hogy a rendészeti szemléken a halottat levetkőztetik, megmosdatják. Anélkül, hogy ezzel többet megtudnának — mint amennyit megelőzően már tudtak, a legfontosabb tárgyi bizonyítékokat veszélyeztetik. A levetkőztetés alkalmával lehullanak a ruházaton esetleg tapadó löporzemesek, a tettesről levált ruhacafatok, hajszálak.

¹² L. Kenyeres: Sachliche Beweise bei der Klärung von Todesfällen. I. köt. Berlin. Gruyter. 1935.

Lemosás folytán eltűnik a löporfüstcsapadék annak kezéről, aki agyonlőtte magát, kimosódik a sebből az az idegen anyag, amely árulója lehet a sérülést előidéző tárgynak¹³. Tapasztaltam még cifrább dolgokat is. Levették a halott nyakáról a kötelet, úgy hogy a bírói boncolás alkalmával annak hurkolási módját nem lehetett meghatározni, kivették az újszülött holttestének torkából a papírdugaszt, úgy hogy később nem lehetett megállapítani, hogy az a levegő bejutásának az orron és szájon keresztül vezető mindkét útját, vagy azoknak csak egyikét zárta el. Hónapokkal előbb elhalt férfi kiásott holttestén 6 szúrást találtunk s csak hosszas utánjárás deri-

¹³ Egyik közleményemben említettem Budapesten elkövetett gyilkosság esetét, melynek P. V. előkelő félvilági hölgy és gyermeke voltak áldozatai. Ajtai tanár az elhalt nyakának metszési sérülésében finom borotvaéldarabkát talált, amely beleillett a tettes borotvájának csorbájába. Dozsa Domonkos meggyilkolt ajtoni földbirtokos koponyatörésébe tölgyfakéregnek hajszálfinomságú rostja volt betapadva s ez vezetett el a tettes birtokában levő tölgyfadoronghoz. L. Kenyeres: Fremdkörper in Verletzungen. Archiv für Kriminalanthropologie. 1902. VIII. kötet. XVII.

tette ki, hogy azokat a szemlén közreműködő alkalmi szakértő ejtette, azért, hogy a halottat puffasztó gázokat kieresse. Megtörtént az is, hogy a lőesatorna végén a hát bőrét kidomborító golyót bemetszéssel távolították el. Az összes adatok egybehangzóan 7 mm-es revolver szerepére utaltak, de az ellenőrzésre nem volt mód, mert a golyó eltűnt, a szemlét teljesítő alkalmi szakértőről pedig kitűnt, hogy tudásának körébe 7-es, 9-es revolvergolyó létezésének tudata már eljutott, de 6.35-ös és 7.65-ös acélköpenyeges golyók létezésének tudata még be nem érkezett. Megróni, felelősséggel terhelni kriminalisztikai ismereteinek fogyatékoságáért, azt az orvost, aki fényesen betölti a maga hivatását anélkül, hogy tudná a 6.35-ös és 7.65-ös ismétlő pisztolyok létezését, nem volna igazságos. Viszont súlyos felelősség kellene, hogy illesse azokat, akiknek módja volna biztosítani, hogy az igazságszolgáltatásnak legfontosabb munkájában kellő tudással felvértezett segítő társak álljanak rendelkezésre, beírják olyan alkalmi szakértők alkalmazásával, akik éppen a szakhoz nem értenek. (Folytatjuk.)

Hadúr

— December 6-ára. —

Írta: Pafasovszky Béla

A holt szavakkal el nem mondható,
Üres szivekkel nem dobogható,
Csak örömkönnyekek árján zengve jó
Dicsérni Téged, nagy Mindenható:
Hogy tépett Nemzetünknek adtad Őt,
Magyar romokon az új Magvetőt,
A megrendíthetetlen Óserőt
A fenyegető pusztulás előtt.

A több, mint hét évtized lusztrumán,
A békeségnek évei után,
A háború vak vérzivatarán
Ilyennek álmodta az ős Turán:
A nekünk elküldött igaz Vezért,
Ki bátran onta harcán hősi vért
S halálra szánt a magyar életért,
Az Istenért, Királyért, Nemzetért!

Ilyennek álmodta Őt Napkelet,
Ilyennek látták Őt a tengerek,
Ilyennek látták Otrantó felett
A villámgyújtó viharfellegek:
A vésszel szemben száguldó hajón,
Hol mindent ellepett a vér s korom, —
Kemény szavai zengtek pattogón
A győzelemre vívott nagy napon.

S aztán, hogy Hazánk felett beborult
És elvesztettük a nagy háborút
És úgy látszott, hogy nincs már semmi út,
Melyen a magyar jövődöbe jut:
Ő állt élére szent harcunknak itt,
Élükre, kiket magyar ősi hit
Az új harcolnak küzdelmére hitt
S egy új országlás munkájába vitt...

Ő lett a romokból az Építő,
A magyar televényen Magvető,

A csüggedők között Hittérítő,
A mindnyájunk felett való Erő:
S a nyomán indult maroknyi sereg
A nemzetünknek büszkesége lett,
Lábát bár csonka földön vetve meg, —
E Had a régi fénybe elvezet!

E Had élén, mint sudár tölgyfaszál,
Mint büszke szirt, oly rendületlen áll
S ha majd e Hadra Hadak Útja vár,
A boldog élet, vagy bátor halál;
Hetvenkét évével ő ott leszen,
Mint a Novarrán, zúgó tengeren,
Bátorsággal és hittel teljesen,
Magyarok hadsorán, az éleken!

Hála adassék Néked, Istenünk,
Hogy Horthyt adtad Vezérül nekünk,
Hogy életén megőrzéd életünk',
Dicsőítsen most hálaénekeink:
Óh, tartsd meg Őt nagy ősi erején,
Aldozatos és áldott életén,
Magasztos, bátor, szent magyar hitén,
Erősdús hetvenkét esztendején!

Óh, Isten, áldd meg Benne a Vezért,
Ki a közért van, nem privátumért,
Kinek oltalma harcainkba' vért
Magyar Istenért, magyar Nemzetért:
És minden földi hívságon felül,
Bármily sok vész zúdul ránk tengerül,
E tépett gálya alá nem merül.

Mert Kormányzója igaz emberül
Horthy Miklós, a legelső magyar,
Magyar Hazánknak rendületlenül!

Berzovszky

Az orvvadász-veszedelemről.

Írta: dr. SZENT-IVÁNY GÉZA, a Magyar Vadász-
újság szerkesztője.

A magyar magánjog a szabadon mozgó vadat uratlan jószágnak tekinti, az újabb külföldi jogfejlődés azonban más felfogáson van már s hazai jogrendszerünk újabbán szintén kezd már abba az irányba hajlani, hogy az ország határain belül szabadon élő vad tulajdonjoga a magyar nemzet egyeteméé, lévén a vadállomány a nemzet birtokállományának egyik értékes kiegészítő része.

Nézzük csak közelebbről, hogy milyen tekintélyes nemzeti értéket képvisel a magyar vad és vadászat. Vegyünk ehhez egy évi eredményt szemügyre.

Az 1937—38. vadászati évadban a törvényes szabályok folytán haszonbérlet útján hasznosítandó vadászterületek statisztikailag megállapított nagysága 10,696.380 kat. holdat tett ki, az érte befolyt haszonbérösszeg pedig 1,982.037 pengőre rúgott. Vadöröknek, hajtóknak és fuvarbérekért kifizettek ebben az évadban 2,460.687 pengőt s így mintegy 4 és fél millió pengő nemzeti jövedelmet mutat csupán ez a néhány tétel. Ha hozzávesszük még ehhez a magánkézben lévő kisebb-nagyobb, illetve uradalmi, összesen 5,712.575 kat. holdnyi vadászterületek aránylagos hasonló értékeit, a befolyt lelövési díjakat és e területeken a nép közé kikerült egyéb költségkifizetéseket, végül a mintegy 4 millió pengő körüli összegben statisztikailag megállapított élő- és lőtt-vad exportunkat és a belföldi vadértékesítés folytán előállított nemzeti jövedelmet, azt látjuk, hogy a vadászat egy évben 10 millió pengőt is meghaladó igen tekintélyes összeget szolgáltat a nemzet háztartásának mérlegéhez.

A vadban és vadászatban rejő ezt a tekintélyes nemzeti értéket meg kell becsülnünk és védenünk. Tudnunk kell, hogy ha szabadjára volna engedve a gyeplő és mindenki kénye-kedve szerint űzhetné a vadat, akkor ma már üresek lennének az erdők s legfeljebb múzeumi látványosság lenne a vad, mint az emberi kapzsiság és telhetetlenség szomorú bizonyossága.

A magyar embernek vérében van a vadászat iránti hajlandóság. Ősi foglalkozása volt az a legrégebbi korban, majd a harcias lovas népnek harci iskolája és férfias kedvtelése, a békés időkben mondhatni életszükséglete. Régen és utóbb is egyes korokban a vadászat szabadfoglalkozás volt, de már korán, még az Árpád-házi királyok idejében bizonyos rendszabályokkal igyekeztek gátat vetni a szertelenségeknek és szabadosságoknak ezen a téren. Azóta mindig folyik a harc az orvvadászok ellen.

A vadásztörvény béklyóinak szükségességét sokszor még a tanultabb emberek is nehezen értik meg és szeretik könnyen venni, legalább is a saját személyükre nézve. Ahol nem elég az ellenőrzés, ott pedig a nép körében néha valóságos orvvadász-járvány harapódzik el. Ennek szomorú következménye azután egyrészt a vad pusztulása és a vadászterületek elértéktelenedése, szóval a nemzeti vagyon csökkenése, másrészt a munkakerülés és a népi elem erkölcsi süllyedése.

Az orvvadász-típusok közül a legközönségesebb és mindennapos a munkakerülő, dologtalan, könnyű keresetforrást kutató naplopó. Az ilyen fajta — ha nem többedmagával működik — rendszerint gyáva és egy kis utánjárással ártalmatlanná tehető. Saját torkára, itlara, dohányra, harapnivalóra dolgozik. Ezekből kerül ki a töröző, hurkoló s a vadat dögre-lövő közönséges lesipuskás.

A legveszedelmesebb vadász az, aki nem szorul rá erre a keresetforrásra s akit eszerint nem is annyira a zsákmány anyagi része, mint inkább a szenvedély űz. Ezek közé sorolható az a gazda is, aki meg van győződve arról, hogy a vad pusztítja a földje terményeit. Ez a szenvedély és bosszú kielégülést követel és mert törvényes úton nem érheti el, elindul a zsványtörvény útján. Kétklaci életet él az ilyen ember többnyire. A nyilvánosság előtt tehetős gazda, iparos, szakmunkás, alattomban pedig titokban szerzett fegyverrel pusztítja a vadállományt. Akárhány-szor mindenre elszánt emberek ezek, akik már csak a leleplezéstől való félelmükben is szembeszállnak és fegyverüket használják az útjukat keresztező hatósági közegek és a vadőr-személyzet ellen. Veszélyes formákat ölthet ezeknek a garázdálkodása, ha nem lépnek fel velük szemben idejében a kellő eréllyel.

A csendőrség széleskörű és nagymérvű elfoglaltsága dacára is elismerésre méltóan igyekszik rendet tartani a vadászmezőkön is. Sok olyan derék csendőrral találkoztam hosszú vadászéletemben, aki az orvvadászat leküzdése terén elsőrendű munkát végzett. Többel együtt is dolgoztam és meggyőződhettem, hogy a magyar csendőr a bátorság, helytállás és az ügyesség megtestesítője.

Tanulságul elmondom vadászéletem néhány emlékét. Kezdem azzal a csendőrparancsnokkal, akinek sok évvel ezelőtt, még a Felvidéknek cseh megszállása előtt, a Gömör és Zólyom megyékre kiterjedt Koburg hercegi vadászterületen előfordult s a maga nemében páratlan orvvadász-eset elintézésében döntő szerepe volt.

Bohácsik Miso erdőközi, hatalmas termetű és bikaerős orvvadász nagy multra tekintett vissza. Híre-neve a nép között valóságos legenda-számba ment. Lehetetlenséget vagy akadályt nem ismert, övé volt az egész vidék erdeje-vadja, kénye kedvére válogatott benne. Tettenéni nem lehetett, a nép mindenütt segítette, mert a szegények közt osztotta el a zsákmányolt vad húsát. Fegyvereit faodvakban, barlangokban rejtegette. Ha sikerült is néha fülön csípni, nem mentek vele semmire, mert ellene nem vallott senki, alibit mindig tudott igazolni, bizonyíték nem akadt. Szemtelenségig menő vakmerőségének az volt a koronája, amikor a hercegi vadászúr orra elől ellőtt egy hatalmas, koronásagancsú szarvasbikát éppen akkor, amikor a herceg a bögőhelyre ért. De nemcsak meglötte csaknem a herceg szemeláttára, hanem nyomban le is vágta egy pár fejszecsapással a gyönyörű agancsot s azzal együtt úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Azonnal megindult a hajsza és a legkiterjedtebb nyomozás. Három járás közigazgatása, csendőrsége s a herceg 40 erdő- és vadőre űzte-hajtotta a tettet, hiába. Ekkor kapcsolódott be a holtpontra jutott nyomozásba a Bohácsik Miso lakhelyére illetékes csendőrparancsnok. Kijelentette, hogy 48 órán belül el-

Lengyel László fhdgy. felv.

fogja a tetteit. Hogy csinálta, hogy nem: ez nem derült ki, de a bementett időn belül ő maga egyedül hozta Bohácsik Misot bilincsbevéve. Nagy volt az öröm, de a csodálat is a bátor és ügyes őrsparancsnok iránt, aki egymaga ilyen egyszerűen és gyorsan elbánt a vakmerőségéről és erejéről híres orvadásossal.

Ez a hírnevére büszke orvadász nem bocsátotta meg sem a főszolgabírónak, sem az őrsparancsnoknak, hogy hírnevét megtépázták és amikor csak tehetette, borsot tört az orruk alá. El kell ismerni, hogy humor-érzéke semmivel sem maradt vakmerősége mögött. A főszolgabíróval megtette, hogy egy frissen lőtt őzbakját, míg attól eltávolodva, kissé pihent, egyszerűen elemelte. Az őrsparancsnok kapucsengő-huzalára pedig — amikor egyedül volt éjjel otthon — jókora húsos csontot kötött. A falu kutyái hamar ráakadtak a csontra s a rángatásra a csengő folyton felriasztotta a napi munkájában kifáradt őrsparancsnokot. Mire kijött, a kutyák mindig elszaladtak s a sötétben nem látott senkit. Dult-fult mérgében, míg többszöri ismétlődés után végül rájött a turpisságra.

Ugyanazon a vidéken volt nekem, mint akkori kincstári uradalmi ügyésznek, egy nagykiterjedésű, bérelt erdei vadászterületem. Ennek közepén, az erdőrengetegben, egy kis telepés község húzódott meg. Lakói közt igen sok orvadász volt. A bandavezér egy minden hájjal megkent Vaczulik Pajo

nevű erdei famunkás volt. Igen sokszor meggyűlt ezekkel a bajom a pár év alatt, amíg végül is sikerült kifüstölteni ezt a bandát. Akárhányszor rám lövöldöztek az erdő sűrűjéből s olykor valóságos tűzharcba keveredtem velük. Most is viselem egy ilyen találkozás emlékét egy szép sebforradás képében. Vaczulikot egy razzia alkalmával — amikor éppen egy frissen lőtt vaddisznót bontott az erdőben, harmadmagával — két csendőrrel megleptük. Menekülése és visszalövéldözése közben az egyik csendőr agyonlőtte. Felesége a nyomozás során megnevezte az orvadász társaságot s elárulta a fegyverek rejtékhelyét is. Tizennégy különböző fegyvert szedtünk össze. A puskák közt volt egy olyan, melynek csővét a zólyombrezói vasgyárból lopott közönséges vascső képezte, az agyat hozzáfáragták, az elsütőszerkezetét egy cigánykovács fabrikálta lakatszerkezetből. Rettenetes löszerszám volt, mely megérdemelte volna, hogy múzeumba kerüljön.* Ennek a mordálynak a lökésségét egy erdőőr próbálta ki. Amint nagynehezen el bírta sütni, két foga azonmód kirepült a szájából, olyant rúgott rajta.

Befejezésül megemlékezem még egy elvetemült dunántúli vadászóról, akinek a lelkét sok sötét bűnön kívül valószínű csendőrgyilkosság is terhelte, de rábizonyítani nem lehetett. Ezzel a H.-val történt meg egyszer az az eset, hogy kerékpáron jövet, a

* Az őrsparancsnok-iskola múzeumában sok, igen érdekes orvadászpuska van. (Szerk.)

Kis-Duna-parton hirtelen szembe találta magát két csendőrrel, akik éppen őt nyomozták. Kerékpárjával villámgyorsan befordult a bokros ártérbe. A csendőrök kiabálására két arra haladó erdőőr az út felső részén megjelenve, elzárták a menekülés útját. Innen a csendőrök, onnan a fegyveres erdőőrök szorították, egérfogóba került s már-már úgy látszott, hogy hurokra kerül. Hideg novemberi nap volt. A Kis-Duna partjain már jégkéreg képződött. H. mégis gondolkodás nélkül ezt az egyedüli utat használta a menekülésre. A sötétedő, ködös időben, a sűrű bokrok között elcsúszva, ruhástól beugrott a Dunába, magával rántva kerékpárját is, hogy árulója ne legyen. A sötétben átúszott a túlsó partra s ott a partmenti füzesekben eltűnt. Egyszer vadászat közben alkonyatkor, egy Rábca-melléki parti erdős részben én is találkoztam H.-val. Lövéseket hallottam. A nedves talajon észrevétlenül cserkésztem a lövések irányába. Fácánok szoktak ott éjjelre felgallyazni s tudtam, hogy valaki garázdálkodik ott. Rá is bukkantam egy alakra, aki tőlem 10—15 lépésre zsákjába tömögette a fákról lelőtt fácánokat. Vizslám közben elmordult, mire az illető — akiben H.-t ismertem fel — a mellette levő árokba bukott s a sötétben eltűnt.

Jól tudom, hogy az ismertetett eseteknél sokkal különöb, veszélyesebb élményeket is tudnának csendőrolvasóim elmondani. De a tanulság ezekben is megvan. Látjuk az óvatos, mégis vakmerő orvvadászt, akit sokkal inkább a szenvedélye űz, mint a húséhsége. Hiszen egymaga akárhányszor el sem tudja fogyasztani a vadat, annyit pusztít el. Az elosztogatott hús fejében a lakosság védelmébe veszi, rejtegeti s ha kell, hamis alibit bizonyít. Természetesen sokszor titkos utakon pénzzé is válik a vad.

Egészen különleges felfogás alakul ki a vérbeli orvvadász lelkében az emberi élet felől. Puskája gyorsan ráirányul az emberre is, ha úgy hozza az érdeke. Én sok ilyen esetről tudok, sajnos, sokszor csendőrök, vadőrök és erdőőrök is áldozatul esnek ez alattomos ellenségnek.

Sok fáradsággal és veszéllyel jár az orvvadászat elleni harc, de folytatnunk kell kitartóan, soha nem lankadó buzgalommal, azzal a boldogító tudattal, hogy a nemzet vagyonát védelmezzük.

Friss szalmát a téli ágyakra...

Róka J. őrm. — Salgótarján — fely.

Orvvadász leleplezése.

írta: TAR SÁNDOR próbacsendőr. (Porcsalma.)

Mint fiatal próbacsendőr, nemrég vonultam be a porcsalmi őrsre. Nagyon szépnek látom a csendőri szolgálatot. Egyelőre csak nyelem a sok új dolgot, érdekes oktatásokat.

Az oktatásokból már megtanultam azt, hogy csak gondosan összegyűjtött adatok és ezek segítségével szerkesztett terv alapján lehet orvvadászt fogni. Nagy öröömre, gyakorlatilag is megbizonyosodhatam már erről. Ezt óhajtom leírni fiatal társaim okulására.

Portyázásaink alkalmával mindig feltűnt nekem, hogy járőrvezetőm az arra alkalmas embereknél több olyan dolog felől is érdeklődött, aminek célját csak később tudtam meg. Így például: kihez tér be a nyúlboros, kihez a leggyakrabban; járnak-e a határban olyan emberek, akiknek egyébként keresni valójuk ott nincs, ki visz magával kutyát, általában ki tart reudes házörző kutyán kívül más kutyát is stb. Az adatokat így gyűjtögették és hordozgatták haza a járőrök állandóan, az őrskörlet minden zugából. Otthon azután megtárgyalták a híreket.

Egyik portyázásunkon értesültünk, hogy Pudelka Péter napszámos, aki A. község határában lakik egy öreg, rozoga házban, három kutyát is tart. Adatszerzőnk szerint tenyésztés céljából. Nagyon vigyáz rájuk, napközben zár alatt vannak. Azt mondta őrsparancsnokom, hogy orvvadász ez az ember, szegény ember három kutyával, csak az lehet. Tetten kell érní, másképp tagadni fog.

Egy sötét, esős novemberi hajnalon velem indult őrsparancsnokom portyázni. A Pudelka tanyája felé tartottunk. A szél fúj, az eső zuhogott. Így érkezünk meg — még félsötétben — Pudelka lakásához. Egy kis ablakon világosság szűrődött már ki s azon benézve, láttuk, hogy Pudelka az ágyban pipázik. Őrsparancsnokom nagy hangerővel jöreggelt kívánt az ablakon át, mire Pudelka kijött és sajnálkozni kezdett, hogy ilyen rossz időben is menni kell a csendőrnek. Őrsparancsnokom rövid ideig elbeszélgetett még vele, majd elkészítettünk azzal, hogy most már hazamegyünk mi is. Nem messze a tanyától lesbe álltunk és figyeltünk. Egyszer csak nyílt a ház ajtaja és kilépett rajta Pudelka a három kutyával. Szívszorongva vártam, hogy mi lesz. A három kutya megindult, Pudelka utánuk. Mi óvatosan követtük egy bokros részen át. Egy darabig eltűntek a szemünk elől. Mire megint felfedeztük, Pudelka egy bokor tövében állott, kezében egy nyúl, melynek egyik hátsó lába hiányzott. Valószínű, a kutyák tépték szét. Őrsparancsnokom oldalról, én pedig hátulról közelítettem meg a mit sem sejtő Pudelkát, hogy egéruat ne vehessen a félig fedett terepen. Rémületben még a szája is tátva maradt, amikor rajtaütöttünk. Mindent beismert. Nemrég óta folytatta a hajnali vadászatot és csak azon csodálkozott, hogy ilyen hamar fülön csíptük.

Örültem rövid csendőri pályám első szép eredményének, mely világosan bizonyította, hogy adatgyűjtés és észmunka mindennek az alapja.

Ki tudja?

Mi a geológia és mi a geneológia?

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága adományozni méltóztatott a Magyar Ezüst Érdemrendet Óvári Ferenc tiszthelyettesnek (1), a Magyar Ezüst Érdemkeresztet a Hadszalagon Paulínsák János törzsőrmesternek (2), a Magyar Bronz Érdemérmét Simon József tiszthelyettesnek (3), Urfi Pál törzsőrmesternek (4) és Dézsi Béla őrmesternek (5).

A csendőrség szociális tevékenysége.

(A IV. közigazgatási továbbképző tanfolyamon előadta: vitéz Sellyey Vilmos csendőrezredes.)

Az emberiség sok évezred óta dolgozik azon, hogy a természet erőt hatalmába hajtva, biztonságos, nyugodt és a lehető legmagasabb színvonalú életlehetőségeket biztosítson magának. Szívós küzdelemmel elérte, hogy a gépek millióit, nem is álmódott munkateljesítménnyel állította szükségletei kielégítésének szolgálatába.

A termelő erők felhasználása és birtoklása, valamint a szükségletek kielégítésének irányítása az utolsó században a liberális gazdasági elvek alapján történt.

Ennek eredményeképpen azonban a népességnek aránylag csekély számú egyede jutott minden földi jó élvezetébe a felszaporodott tömegek helyett, amelyeknek életszínvonala csupán itt-ott ért el javulást, általában azonban alacsony maradt, sőt lecsúszott. Ebből éles ellentétek fakadtak. Különösen veszedelmesek az ellentétek ott, ahol a liberális gazdasági elvek révén az őslakosság lelkeségét meg nem értő idegen rétegek jutottak fölénybe. Megoldásul különböző elméletek keletkeztek, melyek közül mi a lassúbb, de — nézetem szerint is — legegyszerűbb módszert választottuk, a feszültségek rázkódtatásuktól mentes és így rombolások nélküli törvényes úton történő kiegyenlítését.

A művelet szemünk előtt zajlik le. Sok akadályllyal kell megküzdeni. Ezek nemcsak tárgyiak, hanem politikaiak, sőt különböző gánacoskodó fogások. Pl.: egyes körök külföldi befolyás, külföldi nyomás és ehhez hasonlóknak a köztudatba hintésével igyekeznek megvédeni jogosnak hirdetett előnyös helyzetüket. A dolgok lényege azonban az, hogy újabb ezer éven biztosan kell állnunk ezen a földön, össze kell fognunk és vezetnünk kell a Kárpátok medencéjének népeit, ezt pedig népünk milliói és nem néhány százan oldhatják meg.

A magyar csendőrség, a vidék, a falvak közbiztonságának őre. Belegyökeredzett a faluba, onnan és ott él, részt vesz az élet minden rezdülésében s így a szociális tevékenység terén is fontos szerepet játszik.

A csendőrség altiszti kara nem a földi javakban dúskálódók köréből kerül ki, hanem az ősi föld népéből, amelynek szociális megsegítése éppen napjainkban a legjelentősebb célok egyike. Öröm nézni, hogy a csendőrséghez bevonulók, a csendőr iskolában folyó rendszeres nevelés és kiképzés alatt miként fejlődnek testben és lélekben egyaránt. A jóakarató, céltudatos ösztökélés, határozott irányokat mutató nevelés, fáradhatatlan és szakszerű oktatás nemcsak szaktudást nyújt, hanem megtanít a helyes táplálkozásra, egészségápolásra, testedzésre, általában a helyes életmódra, kifejleszti a magyar fajban szunnyadó nemes erényeket. Beléjük oltja az egyéni érdek alárendelését a közösség érdekeinek, áldozatkészséget, önmegtartóztatást, a testi épség és élet kockáztatását, sőt feláldozását, ha mások megsegítése vagy a nemzet, a haza érdeke ezt megkívánja.

Ebben a ténykedésben benne van a szociális program minden célkitűzése s ha ezt az anyagi kellek biztosítása mellett népünk minden tagjára kiterjeszhetnők, a nemzet acéltömbként állhat ősi jussán, ezen a földön időtlen időkig.

Az említett módon nevelt és kiképzett csendőrök, csendőrőrsök kötelékében szolgálnak a falvakban. Az őrszlaktanya az ő családi otthonuk. A takaros berendezés, ragyogó tisztaság, jól szellőztetett, rendben tartott, világos, zsúfolatlan szobák, a szakszerűen művelt konyhakert, a virágos udvar, jól ápolt gyümölcsfák, a szolgálaton kívüli időben szorgoskodás a gazdaság körül, a testápolás, a testgyakorlás, a kis család takarékos, szerény, megértő együttélése; tisztelete és engedelmsége a családfő — az őrs parancsnoka — iránt, maga a minta, az élő példaadás, mely rokonszenvet kelt, vonz és nem marad hatás nélkül a falu lakosságára. Ezer őrs, több ezer csendőr ilyenképpen az életmód színvonalának mikénti emelésére az ország minden zugában közvetett befolyást gyakorol. Ez a hatás a népesség összességére hatványozottan növekszik a csendőrök sokezer ivadéka útján, akik már a falusi átlagnál magasabb életszínvonalú családból egyensúlyozott lélekkel, egészséges testtel, eltelve a nemzeti közösség szolgálatának vágyával rajzanak szét a legkülönbözőbb magyar életpályákra.

A szociális tevékenység egyik módja az erre rászoruló anyagi segítése. A Főméltóságú Asszony

vezetése alatt működő nyomorenyhítő akcióban a csendőrség is méltóképpen kiveszi részét. A nyomorenyhítő akcióra és a „Magyar a Magyarért“ segélyakcióra a m. kir. honvédség és fegyveres testületek 1938. évben 1938 december 22-ig 99.662 pengőt adtak össze, amelyből 11.837 pengő a csendőrség adománya. Ezért a Főméltóságú Asszony minden évben, így 1938-ban is meleg köszönetét fejezte ki.

A helyi nyomorenyhítő akcióban is részt vesznek a csendőrség tagjai készpénzzel és természetbeni adományokkal, reggeli, ebéd, vacsora, meleg ruha, élelmiszer, stb. felajánlásával.

A csendőr az államhatalom képviselője. Ahol a kakastollas csendőr van, jelen van maga az államhatalom, mely megköveteli törvényeink szigorú betartását, kérlelhetetlenül üldözi a bűnösöket, örökös a rend, a polgárok békés munkája és pihenése felett, egyben meglátja és orvosolni igyekszik a bajokat és panaszokat. Közismert a csendőr abban a formában, amikor a törvényt szigorú képviseli, amikor pl. elfog és kíséri valakit, vagy amikor verekedők, izgatott tömegekkel szemben érvényesíti az államhatalom akaratát. Ezt a ténykedést gyakran látják, sokszor kíváncsiskodók kísérik a falun át. Ilyen alkalmakkor a csendőrrel a kérlelhetetlen és legyűrhetetlen erő képe rögződik a nézők emlékébe. Kevesen tudnak azonban arról, hogy a csendőr az államhatalom, a legszigorúbb és egyben azonban a legjobb atya képviselőjeként mennyi könnyet töröl le, mennyi panaszkodót vigasztal meg, mennyi eltévelyedőt és két-ségbeesettét ránt vissza a szakadék széléről, hány-szor segít adományokkal, jótanácsokkal, hány-szor hívja fel jelentésben a hatóságok figyelmét ember-társait fenyegető bajokra és veszélyekre.

A csendőr hivatalos elfoglaltsága nem engedi, de szerénysége is visszatartja attól, hogy jótékonykodás számba menő összes ténykedéseit bejelentse vagy megörökítse a krónikás számára.

A Csendőrségi Lapok a múlt évben „Segítet-tem-e“ cím alatt pályázatot hirdetett. Az erre be-érkezett válaszokból ismertetek néhányat, amelyek rávilágítanak csendőreink szociális lelkiségére. Neve-

ket nem említek, csupán eseteket, melyekből kitűnik a segítés módja.

Egyik csendőrtörzsőrmesternek X-né panaszko-dott, hogy férje 26 évi törvényes házasság után, melyből 4 fiú- és 2 leánygyermekük született, el-hagyta. Eddig férjével 26 holdas tanyájukon boldog családi életet éltek. Egy évvel ezelőtt férje kérdőre vonta, miért őrizget szerelmes levelező lapokat. Az asszony hiába mentegetődzött, hogy ezeket leány-korában kapta udvarlótól. A család felbomlott.

Egyik fiú 25 éves, nősilni szeretne, de jegyese a családi viszály miatt visszalépett. A másik fia üzletnyitásra kölcsönt vett fel, ennek visszafizeté-sére apja kötelezte magát, de nem törleszt. A csa-ládi viszály miatt gyermekei sem tudnak elhelyez-kedni, sőt egyik lánya mint háztartási alkalmazott a szülői befolyás hiánya miatt erkölcsi romlásnak indult. Ő maga napszámos munkával tengeti életét, férje részegeskedik és őt lelövélssel fenyegeti. A ro-konok elfordultak tőle, mert férje azt hiszteli, hogy ő erkölcstelen, a gyermekek is különböző apáktól származnak, mert nem egyformák és nem rá hason-lítanak. Az asszony tanácsot kért ujságoktól, ható-ságoktól, senki sem tudott segíteni. Kérte a csendőr-törzsőrmestert, tegyen valamit az egész család lezül-lésének megakadályozására. A csendőrtörzsőrmester megszerezte a bajt okozó levelező lapokat. Megáll-a-pította, hogy azokat panaszos nő még leánykorában kapta udvarlótól. Először a rokonságot, majd ezek segítségével a férjet győzte meg a végzetes tévedés-ről. Ilyképpen helyreállott a családi béke, a legidő-sebb fiú házassága is létrejött és a többi gyermekek is a boldogulás útjára léphettek.

Az egyik tiszthelyettes őrsparancsnok szolgálat közben lakásán felkeresett egy napszámos útkaparót, akit a csendőrök már többször feljelentettek fa-lopásért.

Az útkaparóval beszélgetve megtudta, hogy az a világháborúban vitézségéért kitüntetések is ka-pott. Most 6 gyermeke van, munkaképtelen apósát és anyósát is ő tartja, úgyhogy mindössze havi 50 pengő keresetéből 10 személyt kell ellátnia. Tiszt-

Fessler János próbacsendőr felv.

Csendes világ...

Csepi őrgy. felv.

helyettesünk előtt az útbiztos úgy nyilatkozott, hogy a fatolvaj útkaparó hanyagul végzi dolgát és ezért nem kaphat több fizetést. A csendőrtiszthelyettest ennek ellenére sem hagyta nyugodni az az érzése, hogy a 10 ember sorsán valahogy segíteni kell. Felkereste az útkaparót munkahelyén, munkaközben. Az útkaparó panaszkodott, hogy fáradt, nincs ereje munkája végzésére, mert gyenge a táplálkozása és megmutatta a napi ebédjét egy darab paprikás, sós, száraz kenyeret. Könnyezve vallotta be, hogy fát is azért lop, mert nem telik rá kerestetéből. A csendőr tiszthelyettes 10 pengőt adott az útkaparónak fára, majd az útbiztos felvilágosítva, ennek támogatásával sikerült az útkaparót havi 140 P-s fizetéshez juttatni. Az útkaparó első nagyobb fizetésével legelőször a csendőr tiszthelyettesünkhöz sietett, visszaadta a 10 pengőt. Azóta az útkaparó a vármegye legszorgalmasabb útmunkása. Családjával rendezett anyagi viszonyok között él, gyermekeit gondosan neveli.

Az egyik kórházban operált beteg az ápolónő hanyagsága folytán súlyos fertőzést kapott. A műtési seb a rendes 7—8 nap helyett 7 hónap alatt gyógyult. Emiatt az ápolónőt elbocsátották. Az operált néhány év múlva csendőr lett. Egyik szolgálat közben igen lerongyolódott, piszkos ruházatú nőt igazoltatott. A nő előadta, hogy ápolónő volt, de elbocsátották iszákossága miatt és mert egy beteg az ő hanyagsága miatt súlyos fertőzést kapott. Azóta elzüllött s most már öngyilkos akar lenni. Csendőrünk — ekkor már tiszthelyettes — rájött, hogy ez az a nő, akinek hanyagságára szenvedéssel és hosszú betegséggel ő fizetett rá. Megmondta ezt a nőnek, egyben lebeszélte öngyilkossági szándékáról, majd 20 pengőt adott neki, vegyen jobb ruhát, hogy elhelyezkedhessék.

A tiszthelyettes a nőt háztartási alkalmazottként elhelyezte ismerősénél, majd ruházatának gyarapítására újból 20 pengőt adott neki. A tiszthelyettest

a szolgálat érdeke más állomásokra szólította, nem kísérhette tovább figyelemmel pártfogoltjának sorsát, 12 év múlva a nő hálálkodó levelet írt a tiszthelyettesnek. Közölte, hogy férjhez ment, fiú gyermeke született és boldog családi életet él. Azóta már 3 fiú gyermeke van.

1935. Szilveszter éjszakáján az oláh határon portyázó csendőr járőrünk találkozott egy asszonnal, akinek karján 6 hónapos csecsemő sirt, szoknyájába 5 éves kisleánya kapaszkodott. Az asszony zokogva beszélte el, hogy férje oláh katonaszökevény, mégis átment tegnap éjjel a határon édes atyja látogatására. Még nem tért vissza s így biztos, hogy az oláhok elfogták. Férje nélkül nincs kenyerük. Ha nem jön vissza, megöli magát és gyermekeit is. A csendőrök megnyugtatták, hazakisérték. 5—5 pengőt adtak neki. Úgyes tervet eszeltek ki a férj visszacsöktetésére. Ezt sikeresen végre is hajtották, úgyhogy 2 napon belül megszűnt a kis család árvasága.

Szegény kiscgazda tehenét árverezik 37 pengő adósság miatt. A gazda 70 éves apja sír. Ez az egy tehen tartotta benne az életet, most azt is elviszik, mert fiának nincs keresete és malacait sem tudja értékesíteni. Az árveréshez karhatalomként kirendelt csendőr szíve megmozdult. Egyik gazdának átad 70 pengőt, ez megveszi a tehenet és a csendőrrel történt megbeszélés szerint visszajuttatja az árverezetthez. A csendőr, aki a bajt örömmé változtatta, később részletekben visszakarta pénzét.

„A” és felesége „B” összevesznek, mert a férj látta, hogy feleségét a szomszéd kerékpáron hozta haza a közeli városból. Összeszólalkoznak, a férj

Ki tudta?

A léghőmérséklet, amelyben a közönségesen ismert időjárási jelenségek: eső, szél, felhő megjelennek: troposzférának nevezzük, ennek felső határa kb. 10.000 m-re van, azonfelül eső részt sztratoszférának nevezzük.

bántalmazza az asszonyt, ez elhagyja urát, bár egy 5 éves fiacskájuk van. Férj és feleség kölcsönösen lopással vádolják egymást, panaszt tesznek a csendőr-örsön. A csendőr elhárítja magától a beavatkozást, mert válásban levő felek magánjogi természetű igényeiről van szó. A felek azonban ismételten a csendőrséghez fordulnak. Egyik csendőrtiszthelyettes módot talál arra, hogy mindegyiket felvilágosítsa hibájáról, majd felhívja őket, neveljék együtt becsületesen gyermeküket. A. és B. kibékültek. „A”-nak az volt még a súlyos bánata, hogy elbocsátották vasúti munkájából, mert a családi viszály feletti elkeseledésében iszákoskodott. A csendőrtiszthelyettes ajánlására a vasút újból alkalmazta „A”-t. Ezzel a családi béke teljesen helyreállt.

Bankban szorong egy vézna, lerongyolódott, szegény ember. 15 pengő kamattartozásra kér halasztást. A hivatalnok ridegen válaszol: fizet, vagy a viskója újra kerül. Csendőr látja a kétségbeesést, mely erőt vesz a nyomorult adóson, megindul a szíve, kifizeti a 15 pengő kamatot.

Beszédes példái ezek annak, hogy a kemény csendőrben érző, segítségre ösztönző szív lakozik, mely a nyomor, az elesettség minden változatában akar és tud enyhülést nyújtani, még akkor is, amikor a törvény szigorát kell az élet elhagyatottjaival szemben érvényesíteni.

A legjobb törvény sem hozhat létre előnyös változást, ha végrehajtása nem tökéletes. A csendőrnek a szociális törvények végrehajtása körül is fontos szerep jut. Egyes iparágakban már évek óta szabályozzák a minimális munkabért, továbbá a fizetés szabadságot és a munkaidőt. A munkások különösen vidéki rétege, nehezen ismeri ki magát a rendeletekben, ezzel sok munkaadó visszaél és a munkásokat megkárosítja. Pedig az idevágó rendelkezések becsületes végrehajtása nélkül nem érhető el sem a szociális cél, sem a köznyugalom megóvása. Ezért a csendőr nemcsak a szabályozó rendelkezésekben büntetendőnek nyilvánított cselekményeket ildözi, hanem általában ellenőrzi minden részlet gondos betartását. Szolgálati utasításunk előírja, hogy a csendőr érdeklődjék, nem éri-e a munkásságot méltánytalanság. Hogy a csendőr eme kötelességének minél jobban megfelelhessen, a csendőrség központi államrendészeti szerve, a csendőrség nyomozó osztályparancsnokságának javaslatára a m. kir. Iparügyi Miniszter Úr borítékos füzet alakjában segédletet adott ki. A füzet tartalma: tájékoztató, a munkaidő szabályozására vonatkozó rendeletek összefoglalása, továbbá a legkisebb munkabéreket iparáganként és iparkamaránként csoportosító ismertető táblázatok.

Ez a segédlet minden örsön megvan, az örskörletekre vonatkozó mellékletekkel. Ennek segítségével a járőrök az ellenőrzést könnyen elvégezhetik.

A csendőrség figyelemmel kíséri azoknak a munkásoknak helyzetét is, akiknek munkaidejét, fizetését, bérét, stb. nem rendeletek, hanem szerződés szabályozza. Sokszor előfordul, hogy az arató szerződések, út- és egyéb építési, továbbá földmunkáknál a munkaadók nem fizetik ki teljesen a szerződésben kikötött béreket, vagy azokat visszatartják, avagy a munkások a szerződésen túlmenő követelésekkel lépnek fel. A csendőrség ilyenkor a hatóság beavat-

kozását kéri, bármelyik félnek van oka panaszra. Általában a csendőr egyaránt szemelőtt tartja mind a munkás, mind a munkaadó törvényes, vagy szerződéses jogait és a munka zavartalanását biztosítja.

Főként közbiztonsági érdekből keletkezett a csavargó- és vándorkérdések olyképpen megoldására törekvés, hogy a vándorok részére a csendőrörsök állomáshelyén közös vándorszállás biztosíttassék. Ennek azonban *szociális szempontból* is igen nagy a jelentősége, mert így elkerülhető, hogy a csavargók, vándorok fertőző betegségeket, férgeket hordjanak szét a faluban. A vándoroknak, a közös vándorszállásban elhelyezése és ellátása kevesebb terhet ró a lakosságra, mintha azok házról-házra járva koldulhatnak s néha javakban többet visznek el, mint amennyivel a falu szegényebb lakossága rendelkezik.

Eddigi fejtegetéseim mutatják, hogy a csendőrség szociális tevékenysége megnyilvánul a példaadásban, a segítségben, a szociális törvények végrehajtásának ellenőrzésében, továbbá olyan közbiztonsági intézkedések kezdeményezésében, melyek egyben szociális célokat is szolgálnak.

Mindezeknél is fontosabb azonban, hogy a közbiztonságot, a rendet és nyugalmat minden körülmények között fenntartsa. Az orvos a beteget igyekszik nyugalomba hozni, hogy a betegséget pontosan megállapíthassa s azután hozzáfoghasson a gyógyításhoz.

Igy van ez a szociális törekvések megoldására vonatkoztatva is. Feltétlen rend és nyugalomra van szükség az országban, hogy a bajok forrását, mérvét gondosan felkutathassuk, tanulmányozhassuk a gyógyítás módját s azután orvosolhassuk. Vannak törvényes rendelkezések, amelyek betűszerint nem illenek rá minden helyzetre, vagy a viszonyok változása folytán módosításra szorulnak. Ezeket a csendőr látja, de mégis mindig a meglévő törvény alapján kell állnia. Ez a rendnek, a békés munkának, egyben a fejlődésnek szilárd biztosítója.

A törvény azonban mindig a nemzet összességének érdekét szolgáló szigorú szabály, amelyet végrehajtása során a hatóságoknak és közbiztonsági szerveknek kell szívvel és lélekkel megtölteniök. Csendőrségünkben megvan erre a képesség és készség, ezért nyugodtan lehet rá alapítani abban a munkában, melynek célja: erős, boldog magyar nemzet az 1000 éves nagy Hazában.

EMÉKEZZÜNK!

Pap István tolnai örsbeli csendőrt, vezényelve a nagybiceei örsre, 1914 december 5-én vasútbiztosító szolgálatban Perednél határában egy mozdony haláragázolta.

Mózner József győrszentmártoni örsbeli csendőr, vezényelve a coasta-lui-russui határszéli örsre, éjjeli portyázás közben 1915 december 7-én szikláról lezuhant.

Takó Károly trencsényi örsbeli csendőr az oroszokkal Karcew mellett vívott ütközetben 1914 december 11-én elesett.

Korodi János újborlovényi örsbeli csendőr az oroszokkal a Vereckei-szorosnál 1914 december 13-án vívott ütközetben elesett.

Lengyel L. fhdgy. felv.

KATONAI ISMERETEK.

A páncéltörő ágyú.

Írta: HAZAY IMRE őrnagy.

A korszerű harc két fontos eszköze a páncélgépkocsi és a harcokcsi.

A páncélgépkocsi kerekeken mozog, páncélzata 3—10 mm vastag, mely csak a gyalogsági lövedékek és kisebb repeszdarabok ellen nyújt a bennülőknek védelmet. Az ellenség tűzhatását meglepő fellépéssel és gyors mozgással ellensúlyozza. Fegyvereinek hatása a kocsi erős rázkódása és a korlátolt látómező miatt csak kis távolságon belül érvényesül. Főleg meglepő vállalkozások és rajtaütések végrehajtására alkalmazzák.

A harcokcsi erősen páncélozott gépjármű, kerekek helyett hernyólánccal, mely lehetővé teszi, hogy úton kívül a terepen is mozoghasson. Hatóképessége, nagysága, motorereje, páncélvastagsága és fegyverzete szerint különböző. A nagyság tekintetében nagy eltéréseket látunk, mert ismerünk 6 tonnás kis harcokcsikat, de előfordul a 80 tonnás is. A motor teljesítőképessége 15—400 lóerő között ingadozik. A páncélzat leggyengébb a tetőn (5—22 mm) és legerősebb elől a homlokfalon (12—45 mm), a harcokcsi hátának és oldalának páncélvastagsága a fenti két értékhatár között ingadozik. A legkisebb

harcokcsi fegyverzete egy ikergéppuska, a legnagyobb harcokcsiba pedig 12 géppuska és 4 löveg van beépítve. A terepen a különböző típusnak megfelelőleg 5—40 Km/óra sebességgel mozog.

A mozgásban levő harcokcsi kedvező tűzhatást — ugyanazon okokból, mint a páncélgépkocsi, — csak kis távolságra (200—400 m) tud kifejteni.

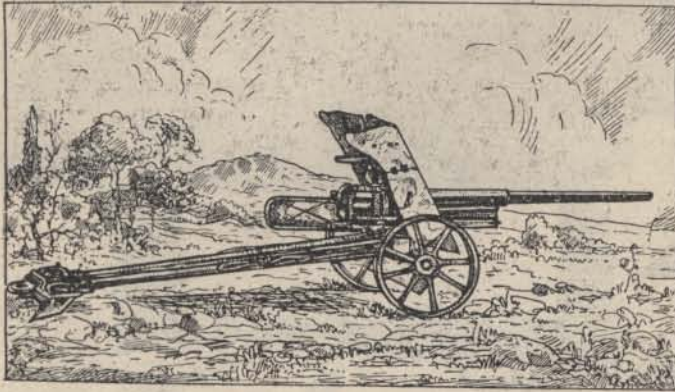
A harcokcsi feladata a természetes és mesterséges akadályokon át a gyalogságnak utat törni és az ellenség ellenállási pontjait leküzdeni.

Úgy a páncélgépkocsi, mint a harcokcsi ellen a gyalogság rendes lőszerét eredményesen csak a legkisebb távolságon (100 m) használhatja. Különleges lőszerrel (acélmagvas) még nagyobb távolságon is számottevő hatást lehet elérni. Figyelembe kell azonban itt azt venni, hogy ezek a lőszerfajták, ha át is ütnek a páncélt, csak akkor hatásosak, ha a motort találják el, vagy pedig a kezelőlegénységet teszik harc képtelenné. Komoly hatást csak olyan lőszerrel lehet várni, mely átüti egy bizonyos távolságon még a legerősebb páncélt is, majd benn a harcokcsi belsejében robbanva, repeszdarabjaival egyszerre többeket sebesít meg.

Ezt a célt biztosítja a gyalogság legerősebb páncélelhárító fegyvere, a páncéltörő ágyú. A korszerű páncéltörő ágyú ürmérete 37 mm, csöve hátra-sikló, negyed automatikus ékzárral.

Főrészei a cső, a böleső, a felső lövegtalp, az alsó lövegtalp és az irányzó berendezés. A cső a rá-

szertelt különböző berendezésekkel lehetővé teszi a lövedék elsütését és vezetését. A zár a puskával összehasonlítva, a zárdugattyú szerepét tölti be. A löveg elsütő berendezése ugyanazt a munkát végzi, ahogy azt a puskánál látjuk. A bölesőn sikklik hátra a cső, mint a sinen a kerék. A bölesőben van elhelyezve a folyadékfék és a helyretoló rúgó.

1. ábra. (37 mm-es páncéltörő ágyú.)

Ezek fogják fel a hátralökő erőt. Ezt puskával való lövésnél a lövő válla végzi.

A felső lövegtalpra van helyezve a cső, melyet a magassági irányzógéppel a függélyes síkban lehet mozgatni. A cső az oldalirányzó gép hajtásával a vízszintes síkban oldalt mozog. Az alsó lövegtalpon nyugszik a felső lövegtalp. Az irányzóberendezés kétféle.

A páncéltörő ágyút nagy löszabatosságánál fogva nemcsak páncélos járművek, hanem helyi ellenállások (támpontok, nehéz fegyverek, épületek, lőrészek stb.) ellen is alkalmazzuk a nagy távolság alsó határán belül.

A kétféle célnak megfelelőleg a pct. á.-nak (a páncéltörő ágyú rövidítése) kétféle löszere van. A páncélgránát és a repeszgránát. A páncélgránát páncélos járművek, erősebb fedett célok leküzdésére szolgál. A páncélra csapódó gránát, annak átütése után, a jármű belsejében robban és repeszdarabjaival sebesít. A gránát fenékrészébe fényjelző anyag van elhelyezve, mely a kilövés pillanatában meggyullad és 1000 m távolsáig jelzi a lövedék pályáját.

Élő célok leküzdésére a repeszgránátot használják. Pillanatgyújtója lehetővé teszi, hogy a legkisebb érintésre azonnal robban. Nagyszámú repeszdarabot ad.

Egy teljesen szerelt gránát súlya kereken (hüvellyel együtt) 1,3 kg. hossza 34 cm.

A pct. á. rendkívül fontos fegyver, szórása annyiszor 10 cm, ahány 100 m a lőtávolság. Ennek megfelelőleg például egy golyószóró-célt 500 m-ről minden 3-ik, egy géppuska-célt 1000 m-re minden ötödik lövéssel eltalálja a pct. á. Harckocsik ellen minden második lövéssel lehet találatot remélni.

A pct. á.-val közvetlenül nyílt tüzelőállásból irányzunk. Az irányzás egyszeres nagyítású irányzó-távcsővel történik. A látómező fonálkeresztjén 0-tól 3000 m-ig terjedő távolságbeosztás van. (Míg tehát a puskával, megfelelő irányzék állítása után, a nézőkén és a célgömbön át célzunk, addig a pct. á.-nál álló célra az irányzó-távcső fonálkeresztjén levő távolságbeosztás-jellel célzunk.) Mozgó célra (har-

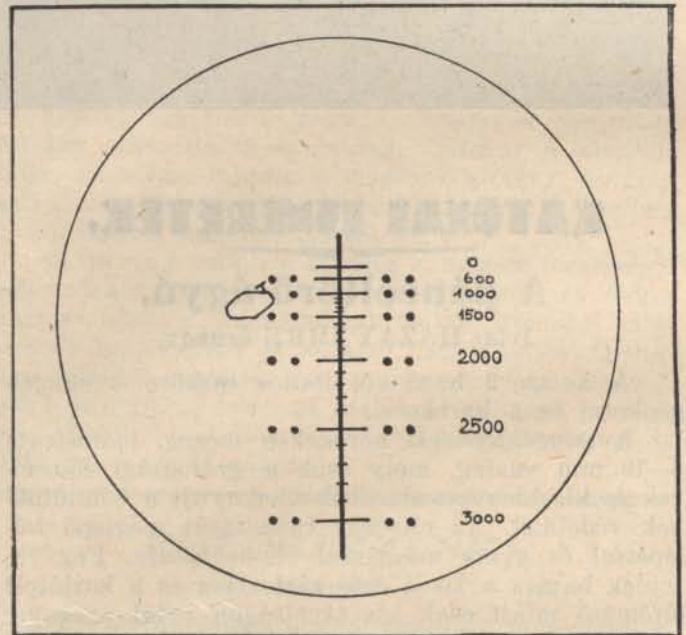
kocsi, páncélgépkocsi) való lövésnél a célt csak akkor találhatjuk el, ha a cél sebességének és irányának megfelelőleg elébe célzunk.

Hogy mily mértékben kell a célnak elébetartani, azt becsléssel állapítjuk meg és a további helyesbítéseket a lövedék fényjelzése alapján végezzük.

A pct. á. tűzharcát rövid idő alatt vívja meg, s ehhez nagy tűzgyorsaságát (percenként 15–20 lövés) teljes mértékben kihasználja. Az irányzó-tisztas a tüzelés folyamán a szükséges előretartással állandóan követi a célt az irányzó gép-hajtókereke forgatásával, s amikor a célzás jó, a magassági irányzó gép hajtóművébe beépített elsütőberendezés nyomógombját tenyerével lenyomja. Egy pct. á.-nak rendszerint több harckocsira kell tüzelni. Ezért az irányzó, ha találatot figyelt meg, áthelyezi tüzét egy másik harckocsira. Különösen azt a pillanatot használja ki az irányzó a tüzelésre, amikor a harckocsi akadályok előtt lassít, fordul, vagy tüzeléshez megáll.

Álló célra való lövésnél a cél gyors leküzdését megkönnyíti a lövedék robbanásakor képződő kis füstfelleg.

Ha a pct. á. a kiutalt célt leküzdötte, nem marad tovább a tüzelőállásban, hanem kezelői visszahúzzák fedezékbe. Jellemző a páncéltörő ágyúra, hogy sűrűn változtatja a tüzelőállást, egy állásból lehetőleg csak egyszer tüzel, s ezzel eléri, hogy tüzét mindig meglepetésszerűen tudja megnyitni.

2. ábra (pct. á. célzó-távcsővének irányzóberendezése).

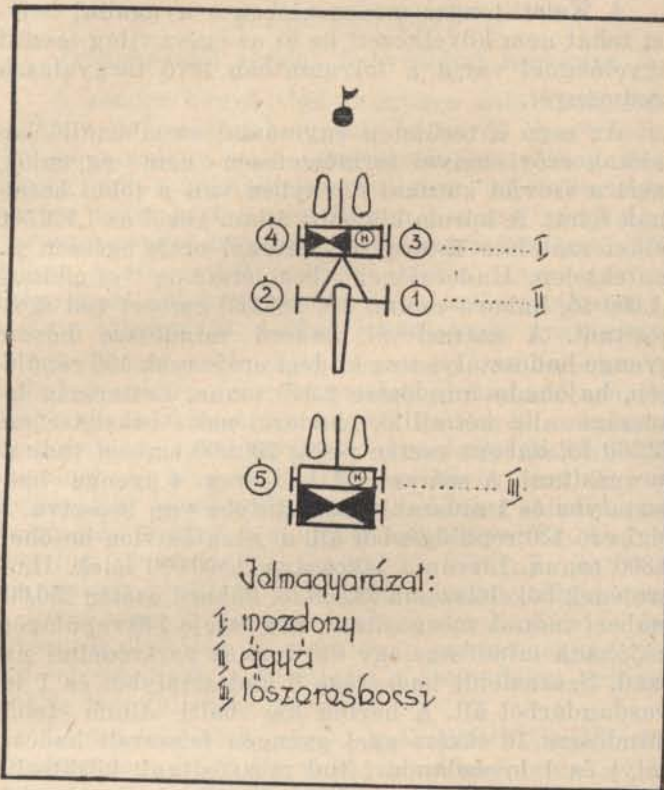
Megjegyzés a 2. ábrához. A távolság-osztásjellek mellett látható fekete pontok a sebességet és a haladási iránynak megfelelő előretartási mértéket mutatják. Ezek mozgó célra való lövésnél jutnak szerephez.

(Tűzparancs példa: „A fásor kanyarulatánál elleneséges géppuska! Öt repesz- és két páncélgránát“, vagy: „Az erdőszakán harckocsi! 600! Kettes előretartás!“)

A pct. á. legnagyobb szervezési egysége a század. Egy században rendszerint 3 szakasz van. A szakasz két rajból áll, rajonként egy löveggel. Leggyakrabban rajban alkalmazzuk. A raj szervezése

többféle lehet. Ennek egyik megoldását mutatja az ábra.

Amint a vázlatból is látjuk, a raj a rajparancsnokból, az irányzóból (1-es), 3 kezelőből (2., 3., 4.), 1 távbecslőből (5. sz.), 2 hajtóból, egy mozdonyos

3. ábra (páncéltörő ágyús raj).

lővegből, 1 löszeres kocsiból és 4 hámos lóból áll. Lőszer-javadalmazás rajonkint 100—200 gránát.

A raj beosztottjai közül a legfontosabb munkaköre az irányzónak van, mert ő végzi az elsütést és az ezt megelőző irányzást. Hidegvérűségén és kiképzettségén mulik, hogy a pt. á. leküzdje-e a céljait vagy sem. A három kezelő közül az egyik (a 2-es szám) végzi tüzelésnél a zár kezelését, a töltést és az ürítést, a működési zavarok elhárítását és a fékberendezés kezelését. A második kezelő (a 3-as szám) a 4-es kezelőtől átvett löszert adogatja a 2-esnek: repeszgránát használatánál a 4-essel együtt a lesüvegezést és a kibiztosítást végzi. A harmadik kezelő (a 4-es szám) adogatja a löszert a 3-asnak, repeszgránáttal való lövésnél a 3-ossal együtt a lesüvegezést és a kibiztosítást végzi. A távbecslő rögzíti a hatótávolságokat: figyelésben, célfelderítésben a rajparancsnok támasza.

Harcban a raj állandó összeköttetésben van azal a parancsnokkal, akihez beosztást nyert. Támadás alatt ugrásszerűen követi a küzdőket, s lehető sokáig fogatolva nyomul elő. Ha az ellenséges hatás nem engedi már a fogatolt előnyomulást, a mozdonyt és a löszeres kocsit fedezékben visszahagyják és az ágyút a kezelők vontatják tovább. Ezt a mozgást a terep ügyes kihasználása és a magasfokú tűzkészültség jellemzi. A mozgásból a tüzelésbe való átmenetnél a raj a következő tevékenységeket végzi:

a) a tüzelőállás szemrevételezése a rajparancsnok által;

b) az irányzó előrerendelése a tüzelőállásba és a tűzparancs kiadása;

c) közben az ágyú előrevontatása a készenléti helyre;

d) közvetlenül tüzelés előtt az ágyú előretolása a tüzelőállásba;

e) a tüzelés előkészítése és a tűz megnyitása.

Mint már korábban említettük, a raj, ha feladatát megoldotta, tüzelőállását azonnal elhagyja és a legközelebbi fedezékbe (készenléti hely) tolják vissza a kezelők. Ez lényeges különbség a többi nehéz fegyverrel szemben, amit megmagyaráz az, hogy az ágyú nagy célt mutat és nem hivatása hosszantartó tűzharc megvívása. Ez az alkalmazási mód lehetővé teszi, hogy az ágyú kivonja magát az ellenség nehéz fegyvereinek tüze alól és rendelkezésre álljon újabb célok leküzdéséhez.

A pt. á., bármely haremódról (támadás, védelem stb.) is legyen szó, a gyalogság nélkülözhetetlen fegyvere. Sohasem fog korlátlan számban rendelkezésre állani, azért különös gondot és előrelátást kíván a meglévő kevés ágyúnak oly módon való irányítása, hogy azok szükség esetén a megfelelő helyre kerüljenek. A nagy államok pt. á. egységeiket motorizálják, ami annyit jelent, hogy a kezelők terepjáró gépkocsin ülnek, az ágyú pedig a gépkocsi után van akasztva. Ez a szállítási mód lehetővé teszi, hogy a veszélyeztetett pontokra (ahol például az ellenség hirtelen harcokcsikkal támad) az összes rendelkezésre álló pt. á.-kat pár perc alatt összpontosíthassák.

Katonai erőviszonyok a Keleti tenger medencéjében.

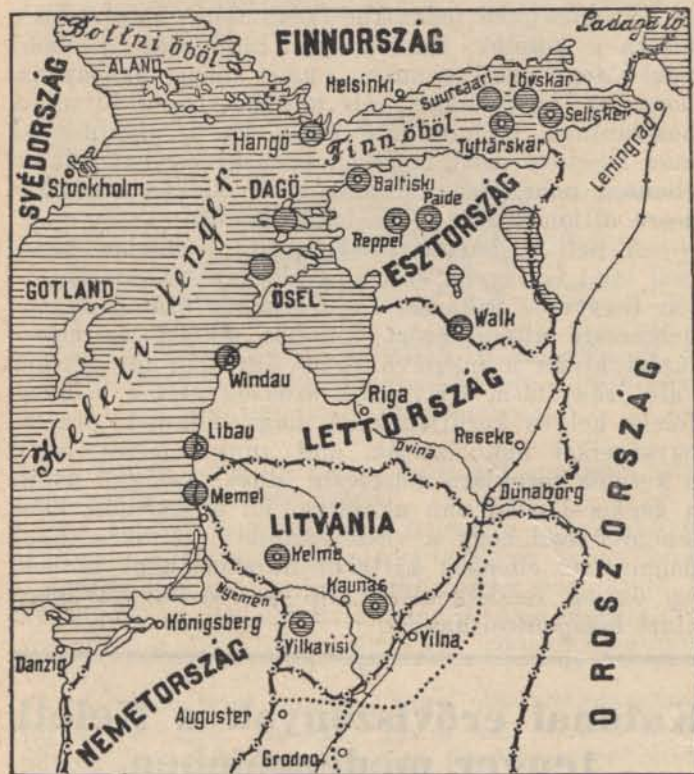
Ismerteti: nemes ERDŐS LÁSZLÓ százados.

Az orosz szovjetek köztársaságának a balti államokkal kötött katonai szerződésai és a finnekkel folyamatban lévő tárgyalásai, valamint az északi államok uralkodóinak tanácskozásai a Keleti tenger medencéjére terelték az egész világ figyelmét.

Európának ez a fontos területe a világháború előtt az oroszok birtoka volt és így az orosz hajóhad a Keleti tengeren, valamint a Finn- és a Botteni-öblökben korlátlanul képviselte az orosz uralmat. A világháborúból Oroszország vesztesként került ki. Egyéb területi veszteségek mellett elvesztette a Baltikumot és Finnországot is és így a Keleti tenger medencéjében az orosz hatalmi hegemonia megdőlt. A Keleti tenger déli partján az orosz birodalom testéből kiszakadt három kis balti államra az oroszokon kívül a németek és a lengyelek is befolyást gyakoroltak. Finnország pedig teljesen függetlenítette magát az orosz befolyás alól és a skandináv államokból és Dániából alakult hatalmi csoportosuláshoz csatlakozott.

Lengyelországnak ez év őszén történt feloszlásával ez a helyzet egy csapásra megváltozott. Az orosz szovjetek köztársasága ismét tért nyert Európában, mert részben visszakapta az egykori lengyel területeit, minek következtében a balti államok kizárólagosan orosz hatalmi érdekkörbe kerültek. Az események természetes következménye volt tehát, hogy a szovjet ezt a változást arra használja ki, hogy

a Keleti tenger medencéjében gyakorolt uralmát leg-
alább részben visszazereze. Az ez év szeptember
végén és október elején a balti államokkal kötött köl-
csönös segélynyújtási egyezmények értelmében
Oroszország mind a három állam területén csapato-
kat tarthat és egyes Keleti tengeri kikötőkben hadi-
tengerészeti és légi támpontokat létesíthet. Az egyez-
mények értelmében a napisajtó hírei szerint a szov-

Jelmagyarázat:

- új országhatárok
- az oroszok által megszállt és követelt támpontok

jet már szárazföldi haderőt küldött a Baltikumba és az Észtország birtokát képező Ösel és Dagó szigete-
ken, valamint Windau és Libau lett kikötőkben hadi-
tengerészeti egységeket és légi csapatokat helye-
zett el.

Ezzel a Keleti tenger déli partja ismét az orosz
hatalmi körbe került és haditengerészeti és légi erői
teljesen uralják a Keleti tenger keleti medencéjét.

A Keleti tenger északi partvidéke azonban még
mindig más hatalmak hatalmi körébe tartozik. Got-
land szigete a svédek, a Botteni öböl bejáratát elzáró
Aland szigetek a finnek birtokában vannak és a
Finn-öböl északi partjáról minden — Kronstadtból
kiinduló, — haditengerészeti művelet oldalozható.
Ezért állt elő a szovjet azzal a követeléssel, hogy a
finnek Hangő szigetét és több más apróbb szigetet
adják át, aminek ellenében Karéliában nyujtanának
területi kárpótlást. Mint a napisajtó híreiből ismer-
etes, a finnek a tárgyalások fonalát felvették, de
egyben mozgósítottak is és az orosz határ közelében
fekvő fővárost kiürítették. A Keleti tenger medencé-
jében érdekelt északi államok uralkodói pedig ta-
nácskozássra ültek össze, hogy ebben a kérdésben el-
foglalandó álláspontjukat megbeszéljék.

A finnek ellenállásából és az északi államok
uralkodóinak tanácskozássából arra lehet következ-

tetni, hogy ez az államszövetség nem hajlandó a Ke-
leti tenger medencéjében fennálló erőhatalmi helye-
zetén semmiféle változtatást engedni és a finnek ka-
tonai előkészületei arra mutatnak, hogy még fegy-
verrel is hajlandók függetlenségüket megvédeni.

A Keleti-tenger medencéjében a nyugalmi helye-
zet tehát nem következett be és az egész világ feszült
figyelemmel várja a folyamatban lévő tárgyalások
eredményét.

Az ezen a területen egymással szembenálló ha-
talmak erőviszonyai természetesen nem egyenlők,
mert a szovjet katonai fölényben van a többi hatal-
mak felett. A három kis balti állam közül az 1,126.500
lelket számláló Észtország katonai ereje egészen je-
lentéktelen. Haderejének békelétszáma mindössze
11.000 fő, háború esetén kb. 180.000 embert tud moz-
gósítani. A szárazföldi haderő mindössze három
gyenge hadosztályt tesz ki, légi ereje csak 150 repülő-
gép, hajóhada mindössze 2.347 tonna. Lettország la-
kossága alig kétfélmillió, haderejének békelétszáma
22.500 fő, háború esetén pedig 200.000 embert tudnak
mozgósítani. A szárazföldi hadsereg 4 gyenge had-
osztályba és 1 műszaki hadosztályba van beosztva. A
légi erő 130 repülőgépből áll, a jelentéktelen hajóhad
2.800 tonna. Litvánia lakossága 2.500.000 lélek. Ha-
derejének békelétszáma 22.500 fő, háború esetén 250.000
embert tudnak mozgósítani. Légi ereje 140 repülőgép,
hajóhada mindössze egy 620 tonnás partvédelmi na-
szád. Szárazföldi hadserege 3 hadosztályból és 1 lo-
vasdandárból áll. A három kis balti állam tehát
mindössze 10 tüzérséggel gyengén felszerelt hados-
tályt és 1 lovasdandárt tud mozgósítani, körülbelül
500 repülőgéppel. Nem kétséges tehát, hogy ez a há-
rom állam katonai erejének teljes kifejtésével sem
lett volna képes egy túlerős nyomásnak ellentállni és
így hatalmas szomszédai akaratának kénytelenek
voltak alávetni magukat.

Más a helyzet azonban Finnországban. Finnor-
szág lakossága csak 3,800.000 lélek, haderejének béke-
létszáma kb. 25.000 fő, háború esetén 300.000 katonát
tudnak mozgósítani, amihez még a 115.000 főnyi ön-
kéntes polgári védőrség (Skyddskar) is hozzászámít-
tandó. A szárazföldi hadsereg 3 hadosztályból és 1
lovasdandárból áll, 150 korszerű repülőgépe van,
hajóhada kb. 20.000 tonna vízkiszorítású. Egy túlerős
katonai nagyhatalom nyomásának ez a haderő sem
tudna ellentállni, azonban számításba kell vennünk
azt is, hogy Finnország egy aránylag erős államszö-
vetség tagja és az ország keleti határain a természe-
tes védelmi elemekre, a tavakra, a vékony jégkéreg-
gel befagyott lápokra és mocsarakra, valamint az
ezek között létesíthető műszaki zárakra támasz-
kodva, ez a haderő huzamos ideig képes szívós véde-
lem kifejtésére.

Finnország és Oroszország békés szomszedságát
eddig kölcsönös egyezmények szabályozták. Előbb az
1920 október 14-én Dorpatban, majd az 1922 június
1-én Helsingforsban kötött egyezményben kölcsönö-
sen megállapodtak abban, hogy a határt katonailag
kiürítik és a finnek az Aland szigeteken nem építe-
nek erődítményeket. A finnek azonban az Aland szig-
etek erődítését ez év tavaszán megkezdték és az
orosz ajánlattal szemben tanúsított elutasító maga-
tartásuk azt bizonyítja, hogy a Keleti tengeren el-
foglalt helyzetük hadászati előnyeit nem hajlandók
feláldozni.

A nő honvédelmi munkakötelezettsége.

Ismerteti: dr. vitéz ZAMÁRDY ÖDÖN min. titkár.

(Befejező közlemény.)

Igénybevétel rendes honvédelmi munkára.

A rendes honvédelmi munkára való alkalmazás otthoni, egészségügyi, üzemi és egyéb honvédelmi érdekű munkára való igénybevételben állhat. Béke idején egy munkakötelezettet sem lehet évenként három hetet és összesen három hónapot meghaladó tartamú rendes honvédelmi munkára kötelezni. Ebből a szempontból a béke idején foganatosított igénybevételek időtartamát össze kell számítani, kivéve a törvény 91. §-ában szabályozott gyakorlatot.

A huzamosabb időre tervezett rendes honvédelmi munkára igénybevetteket a hasonló munkát teljesítő szokásos díjazásával és egyéb munkafeltételeivel, az igénybevétel foganatosító katonai parancsnokság közreműködése mellett és további rendelkezéséig rendszerint az a vállalat alkalmazza, amelynek részére a munkát igénybevétték. Ezt lényegileg honvédelmi érdekből történő hatósági munkaközvetítésnek is lehetne nevezni, mégis azzal a különbséggel, hogy a szabad munkavállalás feltételeitől eltérően itt a katonai parancsnokság rendel el azt, hogy a kötelezett a honvédelmi munkát hol és mennyi ideig teljesítse.

Lehetnek esetek, midőn az említett alkalmazási viszony nem jöhet létre. Pl. az otthoni munka természetének megfelelő egyes esetekben. Ilyenkor a honvédelmi munkáért, a végzett munka természetének és egyéb körülményeinek, valamint a helyi viszonyoknak megfelelő ellenszolgáltatást (térítést) kell fizetni. Ha az illető munkára nézve a fizethető legkisebb munkabérek meg vannak állapítva, ez a térítés összegére irányadó.

A térítést ilyen esetben a katonai parancsnokság a szükséghez képest a figyelembe jövő polgári hatóság és a községi élőljáróság (városban a polgármester) közreműködésével állapítja meg.

Rendes honvédelmi munkára a lakóhelyén kívül huzamosabb ideig tartó igénybevétel esetében a munkakötelezetteknek a körülményekhez mért rövid tartamú térítés- (fizetés-) nélküli szabadság engedélyezhető.

Otthoni munka.

Az otthoni munkát a rendelet ugyancsak külön csoportosításban szabályozza, már csak azért is, mert az ilyen honvédelmi munka igénybevételére elég gyakran sor kerülhet.

E cím alá tartozó rendelkezések szerint:

azt a munkakötelezettet, akit otthonában, vagy saját vállalata körében elvégzendő munkafeladatra (pl. fehérnemű varrásra, leirási munkálatokra) vesznek igénybe, az a kötelezettség terheli, hogy a meghatározott munkát elvégezze és annak eredményét a megszabott minőségben, mennyiségben és a kijelölt időpontban rendelkezésre bocsássa. A munka elvégzéséhez szükséges anyagokat az a hatóság (katonai parancsnokság, hivatal, vállalat) bocsátja rendelkezésre, amelynek részére a munkakötelezettet igénybevétték.

Egészségügyi (orvosi, ápolói, gondozói) szolgálat.

Egészségügyi szolgálat végzésében álló rendes honvédelmi munkára a munkakötelezetteket abban az esetben kell igénybevenni, ha a katonai, vagy honvédelmi célok érdekében működő egyéb polgári kórházak (gyógyintézetek) egészségügyi személyzetének kiegészítése önkéntes jelentkezés útján nem biztosítható

Üzemi munka.

Üzemi szolgálat teljesítése végett abban az esetben kell munkakötelezetteket rendes honvédelmi munkára igénybe venni, ha a honvédelmi célok érdekében működő valamely vállalatnál a munkaerő-szükséglet a már alkalmazásban levők visszatartásával, vagy a törvény 230. §-a alapján közérdekű munkaszolgálatot teljesítők beosztása útján nem fedezhető.

Egyéb rendes honvédelmi munkák.

Az említett felsorolás alá nem tartozó egyéb rendes honvédelmi munkára igénybevetteket az igénybevétel foganatosító katonai parancsnokság egyénenként, vagy munkasalakulatokba beosztva bocsátja annak a katonai vagy polgári hatóságnak (parancsnokságnak, hivatalnak) rendelkezésére, amely a munkaerőt igényelte.

Kiképzés és gyakorlat.

Honvédelmi munkára kötelezettek különös ismereteket vagy gyakorlatot igénylő szolgálatokra való előkészítés céljából három hetet meg nem haladó tartamú kiképzésre és évenkénti egy hetet meg nem haladó tartamú gyakorlatra kötelezhetők. Béke idején 42. életévüket betöltött személyeket és 16 éven aluli nőket, kiképzésre vagy gyakorlatra igénybe venni nem lehet.

Rendkívüli szükség következtében esetenként felmerülő tömeges munka.

Amennyiben sürgős védelmi intézkedések, kiűrités, továbbá a háborús események által előidézett közveszély vagy más rendkívüli körülmény felmerülése esetében emberi munkaerőnek azonnali tömeges, (csoportos) igénybevétele szükséges, erre a célra olyanokat kell igénybevenni, akik az elvégzendő munka helyén, vagy annak közelében laknak. Az ilyen igénybevételért térítésként a helyben szokásos közönséges napszám jár. Amennyiben a körülményekhez képest az igénybevettek elszállásolásáról és ételmezéséről hatóságilag kell gondoskodni, az ételmezés költségét a térítés összegéből le kell vonni.

A honvédelmi munkára kötelezettek behívására, nyilvántartásba vételére, beosztására és elbocsátására vonatkozó részletes eljárási szabályok felsorolása helyett tájékoztatásképpen mindössze azt jegyzem meg, hogy a honvédelmi munkára igénybevétel névre szóló „igénybevételi jegy“ kiállításával, illetve kézbesítéssel útján, vagy az illető helyen szokásos közhírrététel (hirdetmény, dobszó) útján történik. Az, aki nevére kiállított igénybevételi jegyet kapott, a honvédelmi munkából való elbocsátásakor úgynevezett „elbocsátó jegy“-et kap.

Elhelyezés, ételmezés.

E címbe foglalt tárgykört röviden a következőkben foglalom össze:

A honvédelmi munkára igénybevett személy, ha a lakóhelyén teljesíti munkakötelezettségét, lakásáról és ételmezéséről maga gondoskodik; ezt — ha csak a munka természete ki nem zárja — a honvédelmi munkára lakóhelyén kívül igénybevett személynek is meg kell engedni.

Ha a lakóhelyén kívül foglalkoztatott munkakötelezett a helyi viszonyok következtében nem, vagy csak a részére megállapított térítéssel arányban nem álló feltételek mellett volna képes elhelyezést és ételmezést szerezni, úgyszintén akkor, ha az önálló ellátás a munka természeténél fogva nem engedhető meg, az elhelyezést és az ételmezést, a területileg illetékes katonai parancsnokság biztosítja.

Elhelyezés címén a térítésből (munkabérből, illetményből) levonásnak nincsen helye, azonban az ételmezés értékét a térítésből le kell vonni.

Munkaeszközök (szerszámok).

A honvédelmi munkára kötelezettek a munkát rendszerint a rendelkezésükre bocsátott munkaeszközökkel (szerszámokkal) teljesítik.

A honvédelmi munkára igénybevettek kötelezettek arra, hogy a munka elvégzéséhez a meglévő egyszerű munkaeszközöket hozzák magukkal. Az ilyen munkaeszköz rendes használatáért külön térítés nem jár, ha azonban az a munka következtében a munkakötelezett hibáján kívül megrongálódik, vagy használhatatlanná válik, azonnali bejelentés esetében a birtokos részére a megrongálás fokának, illetőleg az elpusztult munkaeszköz közönséges forgalmi értékének megfelelő pénzbeli kárpótlást kell nyújtani.

Gyógykezelés, gyógyszerellátás, kórházi ápolás.

A honvédelmi munkára igénybevett annak a személynek, aki a munkateljesítéséből kifolyólag hibáján kívül megsérül, megsebesül vagy egyéb egészségrontást szenved el, a m. kir. honvédség tényleges állományába tartozókra, mégpedig, ha középiskolai nyolc osztályú, vagy tanulmányi szempontból ezzel egyenlő értékű, illetőleg magasabb végzettsége van, kivánságához képest, a tisztekre, egyébként pedig, úgyszintén az említett végzettség hiányában a rendfokozat nélküliekre irányadó rendelkezések szerint ingyenes gyógykezelésre és gyógyszerellátásra van igénye. Az azonban, aki a honvédelmi munkakötelezettség címén eddigi szolgálati, vagy munkaviszonyának egyéb képen érintése nélkül csupán a szolgálatban (munkában) való megmaradásra köteleztetett, vagy az igénybevételt fogantató katonai parancsnokság közreműködésével létrejött szolgálati alkalmazást nyert, ilyen igényt csak annyiban támaszthat, amennyiben szolgálati viszonya alapján, a fennálló betegségi és baleseti biztosítási jogszabályok, illetőleg a szolgálati szerződés értelmében gyógykezelésben és gyógyszerellátásban nem részesül.

Gondozás.

A honvédelmi munkára igénybevett, vagy önkéntes jelentkezés alapján alkalmazott személyeknek, illetőleg eltartásra szoruló hozzátartozóiknak a honvédelmi munka teljesítéséből kifolyólag bekövetkezett rokkantság, illetőleg halál esetében gondozásra van igényük. A gondozásban részesítendő

körét a gondozás közelebbi előfeltételeit és módozatait, valamint mértékét külön rendelet szabályozza.

Honvédelmi munkát teljesítők családtagjainak segélyezése.

A rendes honvédelmi munkát, lakóhelyén kívül teljesítő személy családtagjait a munkára való igénybevétel második hónapjától kezdve a legénységi állományú nemhivatásos katonai személyek hozzátartozóinak segélyezését szabályozó rendeletekben meghatározott előfeltételek és eljárás szerint az ott megszabott összegben segélyezés illeti.

A honvédelmi munkára igénybevett személy családtagjai jövedelmének a létfenntartást biztosító jövedelmi határ szempontjából való megállapításánál a családfő által a honvédelmi munkáért kapott térítésnek havi 30 pengőt meghaladó részét is számításba kell venni.

Büntető rendelkezések.

Nem szándékozom itt részletesen felsorolni a vonatkozó büntető rendelkezéseket, csupán megemlítem, hogy a büntetőjogi következményeket a honvédelmi munkakötelezettségen alapuló igénybevételi felhívás (kirendelés) iránt tanúsított engedetlenség a honvédelmi munkakötelezettségnek testi épség megsértésével, vagy fondorlattal való kijátszása a beosztásnak, vagy rendeltetési helynek engedély nélkül való elhagyása, a honvédelmi munkakötelezettség teljesítésének a munkaadó által való megakadályozása esetére a törvény 184—188. §-ai a munka folytonosságának megnehezítése vagy meghiúsítása és a honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás esetére pedig a törvény 203. és 204. §-ai állapítják meg.

Katonai büntetőbiráskodás. Katonai fegyelmi hatalom.

A törvény 220. §-ának (4) és 224. §-ának (3) bekezdéséhez képest az, aki honvédelmi munkakötelezettsége alapján katonai vezetés alatt teljesít valamely szolgálatot, vagy munkát, az e viszony tartama alatt a szolgálat (munka) helyén vagy a szolgálattal (munkával) egyébként összefüggésben elkövetett bűncselekmény miatt katonai bíráskodás alatt, továbbá ugyane viszony tartama alatt szolgálatra, vagy munkára vonatkozó kötelezései tekintetében a katonai fegyelmi szabályok alatt áll.

A ránk váró feladatokat csak úgy oldhatjuk meg, ha a nagy magyar nemzeti munkából az észszerű munkamegosztás elve alapján mindenki kiveszi a részét. Ezt a célt szolgálják honvédelmi törvényünknek a honvédelmi munkakötelezettségre vonatkozó korszerű rendelkezései is. A keretek e téren adva vannak, csupán megfelelő tartalommal kell azokat kitölteni. Hiszem erős meggyőződéssel, hogy a nagy nemzetépítő honvédelmi munkából a magyar nő is ki akarja venni a maga méltó részét, sorsközösségünk tudatában átérzi a honvédelmi munka fontosságát és szükségességét és be fogja váltani azt a reményt, amit a törvény vonatkozó végrehajtási rendeletének szerkesztésénél a magyar nők lelki önkéntességére alapozott honvédelmi munkának önkéntes vállalásához fűztek.

Adja a jó Isten, hogy a jól végzendő honvédelmi munkával Nagy-Magyarország helyreállítását elősegíthessük.

Bűncselekmény, baleset, szerencsétlenség?

Tanulságos nyomozások rovatunkban ismételtelen közöltünk eseteket, melyeknél az első, futólagos megállapítások azt a feltevést látszottak igazolni, hogy bűncselekmény történt. Csak a részletes nyomozás után mondhatta a nyomozó, hogy mégsem bűncselekmény, hanem baleset következményeivel áll szemben. Más esetben szerencsétlenséget állapítottak meg ott, ahol, látszatra bűncselekmény történt. De megfordítva is: nem egy esetet hallottunk. A nyomozónak soha sincs egyszerű, könnyű dolga. Felkészültségét — hogy eredményes legyen a munkája — szüntelenül fokoznia kell. Ez a célja annak a cikksorozatnak is, melyet fenti címen most megkezdtünk és amelyben különös súlyt helyezünk olyan ismeretek adására, melyeknek birtokában több bizonyossággal kezdetünk olyan esetek tisztázásához, melyeknél első pillanatra ép úgy gondolhatunk bűncselekményre, mint balesetre, vagy szerencsétlenségre. A csendőrnek tisztázni kell az esetet s munkájához — hisszük — jó támpontokat adunk e cikkekben. Hangsúlyozzuk, hogy támpontokat, azt mondhatnánk talán, hogy általános ismereteit kívánjuk bővíteni, de kimondottan ezzel a céllal, hogy az élet és testi épség elleni bűncselekmények nyomozásánál könnyebben feleljenek meg azokra a kérdésekre, melyeket a Szolgálati utasítás 392. pontja kötelezően előír. A cikkeket Dr. Putnok István v. egyetemi tanársegéd, beosztva az Igazságügyi minisztériumba — írta és bocsátotta rendelkezésünkre.

(Harmadik közlemény.)

Szeszmérgezések.

Az alkoholmérgezések tárgyalásának most különösképpen az adja meg időszerűségét, hogy a szüretelést befejezték, sőt nagyon sok helyen már kiforrt az új bor is. Még decembert is úgy nevezhetnénk, mint a borkóstolók havát, aminek zajos eredményeit éppen az olvasók tudják a legjobban. Ilyenkor történnek a virtusból vagy izgágáskodásból származó verekedések, késélések. A fegyver, amivel a szemben álló felek igazságukat bizonyítják, a legváltozatosabb, mert szőlőkarótól és löcstől kezdve, egészen a vasvilláig mindenféle támadó eszközzel találkozunk. Az ebből eredő sérülések, legyenek azok könnyű természetűek vagy halálosak, egyformán sok munkát adnak a csendőrségnek.

A kocsmai, lakodalmi vagy borkóstolgatásból eredő sérülések kiváltóját, illetve okozóját a borban lévő szesztartalomban kereshetjük. A borban, a pálinkában lévő alkohol az, amelynek elfogyasztója annak hatása alá kerül, beszámíthatósága, ítélőképessége csökken, indulatai szabadabban nyilvánulnak meg, ami viszont erőszakoskodásokhoz és testi sértésekhez vezet.

A szervezetbe kerülő tápanyagok útja a következő: Ha ételt fogyasztunk, úgy az a rágás közben elkeveredett nyállal együtt a gyomorba kerül, a gyo-

mor sósav- és pepszintartalma megindítja az emésztést s amikor ez befejeződött, a táplálék a bélbe kerül, ahonnan felszívódva táplálja a testünket. Az elmondottakból látható, hogy a közönséges táplálkozásnál jó néhány órai idő (4—5 óra) szükséges ahhoz, hogy az elfogyasztott ételnemű felhasználtan bekerüljön a test különböző részeibe.

Másként áll a helyzet az alkohollal. Az alkohol nem teszi meg az utat a belekig, hanem egyenesen a gyomorból szívódik fel és jut el a szervezet különböző részeibe. Természetes tehát, hogy a bort, pálinkát, sört vagy egyéb alkohol-tartalmú italt fogyasztó ember szervezetében néhány pohár ital elfogyasztása után már „dolgozni kezd” a szesz, beállanak nála a szesz-hatások rövid időn belül. Az alkohol-hatás még gyorsabb akkor, ha az illető éh-gyomorral fogyasztja az italt, mert ebben az esetben a gyomor üres lévén, a szesz még gyorsabban képes felszívódni.

Nem lesz érdektelen végigkísérnünk az alkoholfogyasztónál azokat a fokozatosan beálló tüneteket, melyek olyan jellemzőek, hogy azokból a tényállások megállapításánál megbízható következtetéseket vonhatunk le.

Az alkoholnak az emberi szervezetre kifejtett hatása két nagy csoportra osztható, ú. n. izgató és bénító hatásra.

A hatás elsősorban izgató és csak később bénító.

A szeszt fogyasztó első látható tünete, hogy arca kipirul, szeme csillogóvá válik, beszéde meggyorsul, mozdulatai fürgébbek lesznek. A szervezetbe bekerülő alkohol ugyanis izgatni kezdi az idegeket, amelyek eredménye a fokozottabb életmegnyilvánulások, a szaporább légzés és a már felsorolt tünetek. Ezt a stádiumot köznyelven „spicces” állapotnak nevezik, vagy azt mondják, hogy az illető „rózsaszínben látja a világot”. Az ilyen ember nagyokat nevet, élénken társalog és agya meglehetősen fürgén működik.

A második állapotban az izgalmi hatások mellé párosul az ítélőképesség csökkenése és a gátlások megszűnése. (Gátlásnak nevezük azt az elméleti készséget, amikor ítélőképességünk és józan gondolkodásunk az alantasabb ösztöneinken és indulatainkon uralkodni képes.) Ha a gátlás megszűnt, úgy az amúgy is izgalmi állapotban lévő szesz-fogyasztót hamarabb elragadja az indulata, könnyen indulatba jön s mivel értelme csökkenőben van, nem tudja mérlegelni következményeit az esetleges összetűzésnek, ezért ebbeni helyzetében hamar előke-
rül a bicska vagy egyéb szerszám s megkezdődik a verekedés.

A legveszedelmesebb állapot tehát a második, amikor az izgalmi hatás még fennáll, de a gátlások már megszűntek. Ilyenkor válnak az egyébként esendes, jámbor emberek kötekedővé és izgágákká. Az ilyenekkel legjobb nyugodt, békéltető hangon tárgyalni és soha sem szül jó vért, ha ezekkel parancsolóan, röviden és erélyes hangon beszélünk. Nem szabad elfelejtkeznünk, hogy az illető beszámíthatósága csökkent, tehát nem lehet őt a rendes mértékkel mérni.

Hogy milyen mennyiségű ital elfogyasztása után érkezik el valaki ehhez a veszélyes második fokozathoz, az teljesen egyéni dolog. Nagyon jól tudjuk, hogy vannak olyanok, akiknek egy pohár

bor is „megárt“ s vannak olyanok, akik még egy liter bor elfogyasztása után sem érkeznek el az izgalmi állapothoz.

A szeszfogyasztás harmadik fokozatában már nem az izgató, hanem a bénító hatások az uralkodók. Ha valaki a második — izgalmi — fokozat elérése után még tovább fogyasztja az alkoholt, úgy beszéde lassúbbá válik, szemének nézése réveteg lesz, mozdulatai bizonytalanok és habozóak lesznek. Ilyenkor már a szeszfogyasztó „nem veszélyes“. Bénul az agyműködése, bénulnak a mozgás szervei s az egyensúlyi érzéke is felborul. Az illető járása bizonytalan, tántorgó. Aluszékony lesz és a lelki motívumok is megváltoznak. Az előbb még vígan daloló egyén elszomorodik s nem is egyszer ivótársa nyakába borulva sírva fakad, majd az asztalra borulva, elalszik.

A negyedik fokozat a legveszélyesebb. Ezt nevezik általában szeszmérgezésnek. Rendszerint tömény szeszfogyasztónál (rum, pálinka, likőr) fordulnak elő. Az illető, átesve gyorsan az első három fokozaton, eszméletét veszítve összeesik, ájulós álomba merül, mely ritkán ugyan, de halállal is végződhetik. Ebben az állapotban ugyanis a bénító hatás olyan erősen fejlődik, hogy a szívre is hat, ami halálos kimenetelű lehet. Ezért az ilyen mérgezettnek szívtájékát kell dörzsölnünk és jó eredménnyel járhat a „pofozás“ is, ami abban áll, hogy az eszméletlen ember arcát két oldalról tenyérrel ütögetjük, s ezzel a művelettel a vérkeringést felerősítjük. Legjobb azonban ezek elvégzése közben sürgősen orvosért is küldeni, aki megfelelő szíverősítő és más injekcióval a mérgezettet esetleg még meg tudja menteni.

A most ismertett négy fokozat természetesen nem választható el egymástól élesen és közöttük jól vonható határt szabni nem lehet. Ahány ember, annyiféleképen viselkedik a szeszszel szemben. Vannak, akik alig észrevehetően átsiklanak az első állapoton s azonnal a második vagy a harmadik fokozathoz érnek stb.

A szeszfogyasztó szervezete átlagosan a harmadik fokozat körül saját maga is tiltakozik a nagyméretű bekebelezett szeszmennyiséggel szemben. Az illetőt hányinger veszi elő, s a gyomor kidobja a belé került folyadékot. Ez mindenesetre szerencsés jelenség lehet, mert az alkoholt fogyasztó undort kap a további italozástól. Néha azonban ez sem következik be — egyéneknél váltakozik — s akkor az eszméletlenségig fogyasztható az alkohol.

Azokat a szeszfogyasztókat, akik rendszeresen naponként bekebeleznek be alkoholt, *alkoholistáknak hívjuk*. A megrögzött alkoholistáknál már nem találunk olyan gyakran különböző tünetekkel, mert annak szervezete megszokta az alkoholt és rendszerint csak addig iszik, míg a második fokozatig el nem jut s ott megállva, élvezzi a mámoros érzést. De ezt a mámoros érzést — állandóan pótolva a szeszt — sokáig képes fenntartani.

Természetes, hogy az alkohol állandó élvezete úgy az agyat, mint az idegrendszert teljesen tönkreteszi. Az alkoholistát — tekintettel állandó bénulásos állapotban lévő szervezetére — fogékonnyá válik a különböző fertőző betegségekkel szemben s így hamarabb is elpusztul.

A legtragikusabb vég azonban a „delirium tremens“-nek nevezett agyi elváltozás, melyben az alkoholista megbetegedhetik. A delirium tremensben szenvedőnek üldözési mániái vannak, bogarakat, undorító férgeket képzel, melyek a testén mászkálnak vagy azt képzei, hogy valaki állandóan követi és meg akarja őt gyilkolni. Az örültek házának zárt osztályán, az ú. n. „dühöngőn“ sok ilyen alkoholista elmeháborodottat ápolnak.

Most pedig, miután általánosságban megismertedtünk az alkoholhatással, nézzük, mik azok a különleges tudnivalók, melyeket az alkohollal kapcsolatban még tudnunk kell?

Az élvezetre felhasznált alkoholt kémiai néven aethylalkoholnak nevezzük. Az aethylalkohol tiszta állapotban víztiszta, jellemző szagú, égető ízű folyadék, melyet cukortartalmú anyagok, vagy keményítőből átalakított cukorból állítanak elő erjesztéssel. A tiszta szeszt legtömegebb állapotban 96%-osnak ismerjük s ebből a tiszta szeszből higítással és zamataanyagok hozzáadásával készítik a különböző likőröket, rumokat stb.

A bor, mint tudjuk, a szőlőbogyó édes cukortartalmú levéből készül ugyancsak erjesztéssel, amikor a benne lévő cukorból 6—12% szesz keletkezik. E mellett a borban más illóolajakat is találunk, melyek a bor aromáját adják. (A különböző italokról, készítéséről és hamisításáról egy másik közleményben még részletesen lesz szó.)

A szeszt fogyasztó — pontosabban a pálinkát-, bortívó — embernek az alkohol mellett bekebelezett illóolajat a tüdején keresztül választja ki s ezért a szeszt fogyasztó ember leheletét megszagolva, annak szagáról a szeszfogyasztás ténye biztosan megállapítható. Erre a csendőrnek büncselekmények nyomozásánál figyelemmel kell lennie. Ez, mint tudjuk, azért nagy jelentőségű, mert a törvény az alkoholmámorban elkövetett büncselekményt bizonyos mértékig enyhítő körülménynek tudja be. A lehelletpróbán kívül az előbb tárgyalt különböző fokozatok ismeretében már közelítőleg meg tudjuk azt is állapítani, hogy milyen fokozatban van az illető, mióta iszik és kb. mennyi italt fogyasztott el. Ezek a büncselekmények későbbi tárgyalásánál igen fontos jelentőségűek lehetnek. Az ilyen észleletet a feljelentésekben tárgyalni kell, természetesen törekedni kell arra, hogy ezeket adatokkal is alátámasszuk.

Tekintettel a meglehetősen elterjedt alkoholélvezőkre, lelkiismeretlen emberek hamisíthatják — különösen a tömény szeszitalokat — *methylalkohollal* vagy magyar néven *faszesszel*.

A faszeszt a fának száraz lepárolásával nyerik s az így kapott folyadék úgy szagra, mint ízre nagyon hasonló a rendes aethylalkoholhoz. Lényegesen olcsóbb lévén a methylalkohol (faszsz) a fogyasztásra használt aethylalkoholnál, továbbá az a tény, hogy ízre, szagra az aethylalkoholra hasonló, szinte felkínálja magát arra, hogy hamisítsák vele az élvezeti alkoholt.

A gonoszság és tudatlanság határtalan, mert egyrészt tudatosan, másrészt öntudatlanul a leg súlyosabb mérget viszik be ezzel a mit sem sejtő szerencsétlen emberek szervezetebe. A faszsz vakságot vagy halált okoz.

A faszesszel történt mérgezésnél gyanús lehet az a körülmény, hogy aránylag *kis mennyiségű*

pálinka vagy más tömény szeszestital elfogyasztása után az illető összeesik és eszméletét veszti. Ilyenkor a gyanús italt azonnal le kell foglalnunk és vegyvizsgálás céljából be kell küldenünk az ügyészre.

Különösen Amerikában a szesztilalom idején történtek sorozatos visszaélések a metylalkohollal és az emberek százai pusztultak el faszeszmergésben.

Magyarország — ahol a faszeszt az iparban használják — sem mentes a metylalkohol okozta mérgezésektől. A baleseteket részben szándékosan idézték elő tömény szesztartalmú italok hamisításával, részben tudatlanságból fordultak elő.

Egy megtörtént eset, mely jellemző a tudatlanságra, a következő:

Kisebb hordókban metylalkoholt szállítottak egyik helyiségből a másikba. Utközben véletlenül egy kis hordó legurult s az árokba fordult. Később arra haladt négy favágó s téli idő lévén, a talált hordót felnyitották és jókora mennyiséget bekebeleztek belőle. A négy közül három meghalt, egy életben maradt, de megvakult.

Az alkoholfogyasztás ellen küzdenünk kell. Tudjuk azonban azt is, hogy a küzdelem szinte kilátástalan és komoly eredményre aligha vezet. Feltétlenül befolyásolnunk kell azonban a magyar népet abban az irányban, hogy ha már az alkohol élvezetéről lemondani nem tud, legalább kerülje a tömény szesz fogyasztását (pálinka, rum, stb.) s inkább fogyasszon bort, mely még mindig a kisebbik rossz, az égetett italok élvezete mellett.

Próbacsendőrök írásai.

(Március 14-i pályázatunk anyagából.)

IX.

Nehéz az árvának...

A valamikor hattagú „Kiss“ család legkisebb tagja én vagyok.

A családfő a világháború halottja lett. Abban az időben én csak héthónapos gyermek voltam. Négy fiúgyermekkel maradt özvegyen az édesanyánk, akinek segítsége mindössze az alig 8 éves legidősebb bátyám volt.

Bánat és fájdalom nehezedett édesanyám szívére. Rettogva gondolt a holnapi napra, mert öt éhes szájnak egyedül alig volt képes biztosítani a mindennapit. Nem is bírta sokáig. A nehéz munka és gyermekei miatti aggodalom ágyba kényszerítette a kenyérkeresőt s hosszas szenvedés után át is adta nemes lelkét Teremtőjének. Édesanyánkat kevés idő múlva két testvérbátyám is követte s így ketten maradtunk.

Nőttünk és ettük az árvák keserű kenyerét. Bátyám ipari pályára lépett. Ott rabja lett az italnak s ennek következtében később a szívében gyűlölet támadt irántam. Az volt a vágya, hogy én is a másvilágra költözzem a család többi tagjai után, hogy a nagyszülőinktől reánk maradt örökséget csak ő élvezhesse egyedül. E célja mutatkozott abban a tettében, amikor italos fejjel egyik estén kést ragadott és a mellembe vágta. A szívem fölé helye-

zett, kemény fedőlappal ellátott verses füzetem táblája megakadályozta annak a testembe való hatását. (Azóta úgy érzem, hogy az isteni Gondviselés folytán ez említett verseskönyvemnek köszönhettem, hogy életben maradtam.)

Sok ilyen eset volna, amit felsorolhatnék, de én nem gyűlölettel és nem haraggal gondolok bátyámra most sem, mikor e szomorú történetet megörökítem, csak azért tárom minden bajtársam szeme elé sorsomat, hogy az ital káros hatását és romboló munkáját megvilágítsam.

A fentebbi történethez hasonló esetek elől én aztán kitértem s hogy minél távolabb kerüljek bátyámtól, katonai pályára léptem.

Bizonytalán hiszem, hogy így cselekedtem helyesen, mert lehetséges, hogyha én sem engedek, akkor talán valamelyikünk élete is veszélyeztetve lett volna már. Óh, azt a szegényt! Testvérharc! Ez nem nekem való!

Elhagyatottságom, keserű napjaim érzéseit tetézte még unokahugom halála is. Ő volt, aki Édesanyám helyett elvégzett mindent, amit én nem tudtam. Ennek is vége. Már-már lemondólag gondoltam életem folyására is. Minden remény, jókedv, öröm és szerencse elszegődött mellőlem, azt hittem sokszor. Ma, amikor kemény munkának lettem a részese, ma mégis úgy érzem, hogy egyszer csak jóra fordul minden. Ha nehéz is az árvának, egyszer annak is felvirrad a napja...

A pályázat családunk felől való dolgok elmondására is felhatalmazott bennünket, én így gondoltam megfelelni arra.

Kiss Bertalan próbacsendőr.

X.

Harcokcsiban...

A 10-ik hónapomat szolgáltam az autós osztálynál Szombathelyen, amikor egy parancs kihirdetése alkalmával azt kérdezték, hogy ki szeretne harcokcsi vezetői tanfolyamra menni. Nem azért, mintha nem jól éreztem volna magamat csapattestemnél, csupán kíváncsiságból és az új fegyvernemmel való megismerkedés végett jelentkeztem.

Hajmáskérre útbaindítottak. Oda érve, egy kopár, kietlen táj tárult elé. Beérve szálláskörletünkbe, az új bajtársak már vártak bennünket. Másnap a százados úr sorba megkérdezett mind egyikünket, hogy önként jelentkezünk-e, mert nagyon nehéz feladatra vállalkoztunk. A válasz egybehangzó igen volt. Azután a harcokcsit ismertette, előnyeiről és hátrányáról kioktatott.

Ezekután kiosztották a harcokcsihoz szükséges bórruhát azzal, hogy mindenki vegye fel. Százados urunk ekkor említi, hogy a harcokcsi nagyon ráz. dobál és igen nagy hőség van benne menetközben, ezért, hogy megszokjuk, menjünk ki a gyakorló-térre, egy kis szoktató gyakorlatra. Ruhánk a következő volt: alul posztóruha, felül bőrkabát, bőrnadrág és bőr parafabéléses bukósisak a fejen. A szoktató gyakorlat ebben a ruhában $\frac{1}{2}$ órán át futás, ül le, bukfene előre-hátra, egymáson lovagolás, fekdj! volt.

Ezt befejezve és látva azt, hogy a mi jókedvünk azért nem hagyott el, azt mondta, hogy ilyen gyerekekre van neki szüksége, akik ennyi munka után sincsenek elsüggedve.

Ezután kezdődött a sok-sok élményekkel teli harcokosi vezetői kiképzés. A szokatlanul erős rázás és nagy meleg a harcokosiban, 4–5 nap múlva már megritkított bennünket, mert 36-unk közül 14-en maradtunk, akik még a földi tengeri betegség ellen tudtunk küzdeni.

Nap-nap után gyakorlatozva, szép és eleinte lehetetlennek látszó mély és magas akadályokat küzdöttünk le és nehéz harcászati gyakorlatokat hajtottunk végre.

Egyszer parancs érkezett, hogy a honvédelmi miniszter urunk, a tábornoki karral egyetemben, megszemléli a harcokosi osztályt. Napi 8–10 órát gyakorlatoztunk, készülve a magas szemlére.

Elérkezett a nagy nap. Néhai vitéz jákfai Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök és honvédelmi miniszter úr a tábornoki karral együtt megérkezett.

Nagyméltóságú urunk azt a parancsot adta csoportparancsnokunknak, hogy egy rögtönzött helyőrségi harcászati gyakorlatot állítson össze, mely gyakorlaton a harcokosi századoknak adjon legtöbb feladatot, mert a harcokosi gyakorlati használhatóságát akarják megszemlélni.

A gyakorlat Várpalota és Inota községek közötti lőtérén játszódott le. A gyakorlat végével néhai nagyméltóságú urunk a harcokosi század elé jött és a legnagyobb meglepedését fejezte ki a látottak felett és nyilvános megdicsérésben részesített szorgalmas munkánkért. Ez alkalommal kérte az osztályparancsnokunk által a harcokosi osztály legjobb harcokosi vezetőit.

Osztályparancsnok urunk elővezetett nyolcunkat, mire a miniszter úr azt a parancsot adta, hogy az előttünk levő, kb. 60 fokos emelkedésre menjünk fel addig, amíg jónak látjuk, mert meg akarja nézni a harcokosi legnagyobb teljesítményét is.

Beültünk a harcokosinkba és elindultunk.

A domb kb. 600 méter hosszú volt. 150 méter távolságot mentünk felfelé, amikor bajtársaim közül egyiknek a motorja állt le, a másik félt tovább jönni, a harmadik visszacsúszott vagy visszafordult, úgyhogy a végén csak egyedül küzdöttem fel magamat a motorommal mindaddig, amíg a csúcsra kb. 60–70 méterre voltam. Ekkor ért utól a bal szerencse, ugyanis a harcokosim jobb hernyóláncalpa alá egy lazán álló széles kő került, amitől kocsim megcsúszott és meggingott, olyannyira, hogy felfordultam gépemmel együtt és kb. 25–30-szor megfordulva a lejtőn, lefelé gurulni kezdtem a gépemmel. Belül jó erősen megkapaszkodva, szerencsésen a völgybe értem, mosolyogva kiszálltam, a nézőim legnagyobb meglepetésére, mert már halottnak vélték.

A nagyméltóságú úr elé mentem és jelentettem, hogy parancsát végrehajtottam. Ő erre hozzám lépett, megveregette a vállamat és kezét fogott velem, miközben ezekkel a szavakkal dicsért meg: „Miklóssy fiam, benned igazi magyar virtus van. Köszönöm. Rendkívüli dolgot hajtottál végre!”

Eddigi életem legnagyobb percei voltak ezek, mikor a néhai nagyméltóságú honvédelmi miniszter urunktól, a tábornoki kar kísérete és a helyőrségünk összes tisztjei, altisztjei és legénysége előtt ily magas kitüntetésben részesültem.

Amennyiben leírásom arra érdemes lesz, úgy

kérem a Csendőrségi Lapokban közölni, annál is inkább, mert ezzel a legnagyobb örömet édesapámnak szerezem meg, aki szintén testületünknel teljesített szolgálatot 32 esztendőn át.

Miklóssy György próbacsendőr.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

47. kérdés. Melyek a kártérítés általános szabályai?

Válasz. A törvény szerint mindenki szabadon rendelkezik ama dolgok felett, amelyek a tulajdona vagy a birtoka szerint rendelkezése alatt állanak. Ezt a rendelkezési jogot azonban nem szabad úgy gyakorolni, hogy az másnak sérelmet vagy kárt okozzon. Olyan cselekményt vagy mulasztást sem szabad elkövetni, amellyel az ember másnak a tulajdonán vagy a birtokán kárt okoz. Ebből következik az általános jogszabály: aki másnak szándékosan vagy gondatlanságból kárt okoz, kártérítéssel tartozik.

A kártérítés fogalma alá tartozik az elmaradt haszon megtérítése is, ezt azonban a bíróság rendszerint csak akkor ítéli meg, ha a kártokozó a kárt szándékosan vagy feltűnő gondatlansággal okozta. Ha a kártokozó nem vétkes abban, hogy a károsnak kára keletkezett, rendszerint csak a tényleges kárt köteles megtéríteni. Ha a kártokozásban magának a károsultnak is része van, akkor a kártokozó a kárt csak abban az arányban köteles megtéríteni, amely mértékben részes abban, hogy kár állott elő. Ha pedig túlnyomó részben a károsult az oka annak, hogy kára származott, a kártokozó teljesen is mentesülhet a kártérítési kötelezettség alól.

Az állatok által okozott károkért a gazda (tulajdonos) felelős. Ha a ló valakit megrüg, a ló tulajdonosa köteles az ebből származó összes gyógykezelési költségeket megtéríteni, sőt, ha a megsérült egyén bizonyos időn át munkaképtelen volt, az elmaradt keresetének megtérítését is követelheti. Azt a védekezést, hogy a ló szelid és csak véletlenül rúgta meg a megsértettet, a bíróság nem fogadja el, mert arra az álláspontra helyezkedik, hogy aki állatot tart, felelős minden kárért, amelyet az állat másoknak okoz. Még akkor sem mentesül a tulajdonos a kártérítési kötelezettség alól, ha bebizonyítja, hogy a kárt szenvedett maga is hibás volt (pl. mert az állatot ingerelte), legfeljebb a bíróság az okozott kár csak egy részének megtérítésére kötelezi.

Ha legelő állat tilosba megy és ott kárt okoz pl. letapossa vagy lelegeli a vetést vagy lerágja a gyümölcsfák kergét, az a mezőrendőrségről szóló 1894:XII. t.-c. kártérítésre kötelezi a tulajdonost és egyúttal megszabja a kárdíj összegét is. A kárdíj, ha a kár legelőn történt, a következő: 1 drb. loért, öszvérért, szamarért, vagy szarvasmarháért 1 pengő; kecskéért 70 fillér, sertésért 50 fillér, juhért 30 fillér, lúdért 10 fillér, más baromfiért 5 fillér. Ha a legeltetés bevetett vagy beültetett területen, réten, árvédelmi vagy esatornatöltésen történt, a kárdíj kétszeresét kell fizetni, ha pedig a kárt okozás a mezei termények érése idejében, vagy kertben, faiskolában, szőlőben, vagy általában éjjel történt, akkor a kárdíj háromszorosát kell fizetni. A kárdíjat a károkozástól számított négy héten belül lehet követelni. A károsult, ha a kára lényegesen nagyobb volt, mint a fenti kárdíjak összege, a kárdíjat nem köteles elfogadni, hanem jogában áll teljes kártérítést követelni.

Ha a háziállat okozta kárt másnak a magatartása idézte elő, az állat tulajdonosát nem lehet kártérítésre kötelezni. Pl., ha a gépkocsitól megriadt lovak valakit a tulajdonos (kocsis) hibáján kívül elgázolnak, a körülmények szerint esetleg a gépkocsis vezetőjét lehet kártérítésre kötelezni.

A méhtenyésztő felelős az általa tenyésztett méhek által okozott károkért (pl., ha a méhek valakit összeszúrkalnak, a tenyésztő köteles a gyógykezelési költséget és az elmaradt munkabért megfizetni).

A ragadozó és kártékony állatok okozta kárért az a tulajdonos, akinek birtokáról az állat ered, nem felelős, mert ezeket az állatokat saját birtokán mindenki elpusztíthatja. Ha azonban valaki ilyen kártékony vagy ragadozó állatot tenyészt vagy azok szaporodását előmozdítja, az azok által okozott kárért felelősséggel tartozik. A fővadak (szarvas, dämvasd) által a vetésekben és ültetvényekben okozott kárért a tulajdonos, vagy más haszonbérlet, akinek vadászterületén

a fővadat tenyésztik, teljes kárpótlással tartozik. Ha a fővadak a vetésekben okoztak kárt, a kárbecslést olyan időben kell megejteni, amikor a kár a termékmennyiségben megállapítható, de magát a kártevést 8 nap alatt kell bejelenteni a községi előljárásnak, amely megállapítja, hogy milyen területet tapostak le a vadak.

A vadászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási, vagy erdészeti ágakban okozott minden kárért a vadászatot gyakorlók teljes kárpótlással tartoznak. A kárt 8 nap alatt kell a községi előljárásnál bejelenteni. Vadászati területre a vadászatra jogosítottok kívül senkinek sem szabad ebet szabadon bocsátani. Kivételek a nyájörző ebek, de ezeknek koloncot kell a nyakára kötni. Aki ezt a szabályt megszegi, az eb által okozott kárért kártérítéssel tartozik. Ha vadász eb kerül idegen vadászterületre, a vadászterület tulajdonosa az ebet befoghatja és addig magánál tarthatja, amíg a gazdája az eb által okozott kárt meg nem téríti. Ha szándékosan visz valaki vadászeb idegen vadászterületre, a kártérítési kötelezettségen felül vadászati kihágást is követ el.

A halászatról szóló törvény a parti birtokost és a medertulajdonost annak tülésére kötelezi, hogy a halászatra jogosított az ő földjén a vízhez járhatson, a hálóját vagy egyéb halászati eszközt a partról a vízbe vethesse és kihúzhassa, de nem köteles túrni a tulajdonos, hogy a halászatra jogosított az ő birtokán kárt okozzon. Az okozott kárért — amelyet színén 8 nap alatt kell a községi előljáráshoz bejelenteni — a halászatot űzőt személy kártérítéssel tartozik.

A faúsztatásra vagy tutajozásra jogosítottak és ezek munkásai, amennyiben a szállítás szempontjából elkerülhetetlenül szükséges, közvetlenül a víz partján levő földeken szabadon járhatnak, de az esetleg okozott károkért kártérítéssel tartoznak. Ezt a kárt azonban a község előljáráshoz való bejelentés mellett — amely a kárbecslést végzi — per útján és csak bizonyos időn belül lehet érvényesíteni. Ugyanis, ha az úsztatók a faúsztatást befejezik, kötelesek erről minden községet, amelynek területén az úsztatás történt, értesíteni. A községek hirdeménnyel útján felhívják a partbirtokosokat, hogy ha az úsztatásból kifolyólag káruk van, a kártérítés iránt a pereiket 30 napon belül indítsák meg. Ha a károsult a keresetet a kihirdetéstől számított 30 nap alatt nem teszi folyamatba, a kártérítési igénye elenyészik és azt többé nem érvényesítheti.

Aki személyekre vagy dolgokra veszélyes üzemet tart fenn, felelős azokért a károkért, amelyek a veszélyes üzem folytatásának eredményeként állnak elő. Hogy mi a veszélyes üzem, azt a bíróság állapítja meg. Általában veszélyes üzem az, ahol gépi erő dolgozik, amelyet nem ember, hanem gőz, villany, sűrített levegő, benzin, stb. hajt és ahol emiatt fokozott gondosságra van szükség. (Pl. a gyárüzem, gépkocsi, cséplőgép, szántógép, favágó gép, stb.)

A gép két irányban okozhat károkat: embereken és dolgokon. A gépek körül történő szerencsétlenségek következtében emberek az életüket veszíthetik, vagy testi sérülést szenvedhetnek, a gép robbanása, vagy a gépből kipattanó szikra pedig tüzet, vagy rongálást okozhat. Aki gépet tart üzemben, felelős minden kárért, amelyet a gép embereken, vagy dolgokon okoz. Ha pl. a gépnél alkalmazott munkás a karját elveszti, teljesen munkaképtelenné válik és a szerencsétlenségért őt gondatlanság nem terheli, a gép üzemben tartója köteles a munkásnak életfogytig járadékot fizetni. Ha azonban a szerencsétlenséget a munkás saját gondatlansága okozta, nem illeti őt kártérítés.

Ha a szerencsétlenül járt az életét veszítette és családfenntartó volt, utána tehát özvegy, árvák vagy munkaképtelen szülők maradtak, akiket a szerencsétlenül járt tartott el, az életjáradékot ezeknek a hátramaradottaknak kell fizetni. Lehetséges azonban, hogy a károsult vagy a hátramaradottjai egyszerűen nem tudják megfizetni a hátramaradottakat vagy pl. eltartásban, ruháztatásban stb. állapotodjanak meg a kártérítésre kötelezett személlyel, ez teljesen a felek egyező akaratától függ.

Mindezt azonban csak akkor lehet alkalmazni, ha a gép tulajdonosa nem tett eleget a balesetbiztosítási kötelezettségének. Ha a biztosítás megtörtént és a géptulajdonost szándékosan vagy vétkes gondatlanság nem terheli, akkor a balesetet szenvedett csak a társadalombiztosítótól, illetőleg a gazdasági munkás- és cselédpénztártól járó kárösszeget igényelheti, de nem fordulhat a géptulajdonos ellen.

A köteles gondosság és felügyelet elmulasztása is kártérítésre kötelez. Ilyen esetek a következők:

a) az atya, gyám és a gondnok felelős azokért a kártokozó cselekményekért, amelyeket a felügyeletük alatt álló szemé-

Az ungvári iskola lövészetén.

Szabó Ferenc III. örm. (Ungvár) felv.

lyek követnek el, de csak akkor, ha a felügyeletet elmulasztják. Így pl., ha az apa eltűri, hogy a gyermeke iskolalátogatás helyett csavarogjon és a gyermek ilyen csavargás alkalmával gyümölcsöt lop, vagy labdázás közben másnak az ablakát betöri, a kárért a gyermek atyja, vagy gyámja kártérítéssel tartozik.

b) a cselédtartó gazda, a hivatali főnök és a munkaadó felelős azokért a károkért, amelyeket a felügyelet elhanyagolása következtében a cseléd, a hivatali alkalmazott, illetőleg a munkás a munkakörükben végzett tennivalóik közben elkövetnek. A hivatásszerű munkakörön kívül a munkaadó nem tartozik felügyelettel.

c) kártérítési felelőssége van annak is, aki valamely munka vagy megbízás teljesítésénél maga helyett más alkalmaz és ez a helyettes gondatlansága, vagy vétkes cselekménye folytán kárt okoz. Így pl., aki egy állvány összeállítására hozzá nem értő személyt alkalmaz és az állvány összeáll, az előállított kárért az alkalmazó kártérítéssel tartozik.

d) A köteles gondosság elmulasztása kártérítési felelősséget állapít meg akkor is, ha a kár valamely dolognak elhanyagolt, rozoga állapota miatt következett be. Ha a háztulajdonos házában rozoga lépcső van, amely leszakad, ha a lépcsőház nincs kivilágítva, a síkos járda behintve (feltéve, hogy erre a háztulajdonost szabályrendelet kötelezi), ha kereskedő robbanóanyagok eladásával foglalkozik és ezeket nem őrzi kellően, ha a gazda kocsisát rossz tengelyű kocsin vagy gépkocsin vagy gépkocsivezetőjét rossz fékű gépkocsin járattja stb. és ebből baleset származik, mindez kártérítési kötelezettséget állapít meg.

e) A köteles gondosság elmulasztása miatt kártérítéssel tartozik az is, aki valamely munka végeztetésével nem teszi meg a szükséges óvórendszabályokat. Pl. a gazda boroshordókat gurítat le a pincébe, a szobalány emeleti ablakokat

tisztít és a munkaadó nem ad biztonsági hevedert, a cserepező nem zárja el a veszélyeztetett járdarészt vagy nem állít oda figyelmeztető táblákat stb.

A vaspályák által okozott károkról a törvény a következőképpen rendelkezik:

Ha vaspálya üzennél valaki életét veszti vagy testi sérülést szenved, az ezáltal okozott kárért az illető vaspályavállalat felelős, kivéve, ha bebizonyítja, hogy a halált vagy testi sértést elháríthatatlan esemény, vagy harmadik személynek cselekménye, amelyet a vaspálya-társaság nem volt képes megakadályozni, vagy pedig az elhaltnak, illetőleg a megsérültnek saját hibája okozta.

A vasút nemcsak az idegeneknek, hanem a saját alkalmazottainak okozott kárért is felelős. A kártérítés testi sértés esetében a sérült gyógykezelésének megtérítésén kívül azoknak a vagyoni hátrányoknak a megtérítésében is áll, amelyek a sérültet a baleset következtében érték vagy érik. Ha a sérült elhal, a vasút nemcsak a tetemzési költségeket köteles megtéríteni, hanem ha az elhalt olyan személyeket hagyott hátra, akiknek az eltartására ő volt kötelezve és ezeket csakugyan ő tartotta el, a vasútállalat köteles a hátramaradottakat eltartani. A kártérítés azonban csak olyan tartást biztosít az elhalt hátramaradottjainak, amilyen tartásban őket az elhalt még életében részesítette. (Eltartásra van kötelezve a szülő kiskorú gyermekeivel, valamint a nagykorú gyermekeivel szemben is, ha keresetképtelenek és vagyontalanok, továbbá a házastárs a házastársával szemben és végül a gyermek a vagyontalan és keresetképtelen szülőjével szemben.)

Ha valaki büntetendő cselekményt követ el és ezzel másnak anyagi kárt okoz, ezért — a büntetésen kívül — kártérítéssel tartozik. Az erre vonatkozó jogszabályokat a Pinczés-féle Btk. II. kötete az 1434. oldalán „A magánjogi igény érvényesítése a bünvádi eljárás folyamán” cím alatt részletesen ismerteti, azért ezt itt csak megemlítjük, de részletesen nem tárgyaljuk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Csalások kiderítése.

Írta: TURCSÁNYI MIHÁLY tiszthelyettes. (Pécs.)

A Pécs-környéki őröket hónapokon keresztül nyugtalanította a hír, hogy ismeretlen tettesek kiválóan hamisított 10, 20, 50 és 100 pengős bankjegyeket hoznak forgalomba. Ebben az ügyben a pécsi nyomozó alosztályparancsnokság, az őrök támogatására, több ízben vezényelt ki polgári ruhás nyomozót. A bizalmas puhatolások és nyílt nyomozások azonban nem vezettek eredményre, mert olyan egyént, kinek hamis pénzt kínáltak, vagy ilyet kapott volna, nem sikerült találni.

Mint hogy egyrészt hivatalosan bankjegyek hamisításáról nem tudtunk, másrészt, mert hamisítványokat előkeríteni nem sikerült — valószínűtlennek látszott a pénzhamisítás. Arra gondoltunk, hogy Pécs környékén csalóbanda működik, amely a hamispénz meséjével csalja ki áldozataitól a pénzt. Az áldozatok azonban nem mernek feljelentést tenni, mert félnék, hogy ők is bajba kerülnek. Ezért a csalók leleplezése céljából több B. egyént beszerveztünk, aminek később — amint látni fogjuk — meg is volt az eredménye.

1938 augusztus 23-án az egyik B. egyén Belvárdgyuláról arról értesítette az alosztályparancsnokságot, hogy az egyik pénzhamisítóval összeköttetésbe került. További eljárására felvilágosítást kért.

Az alosztályparancsnokság Piros István és Patonai István őrmestereket polgári ruhában tájékoztatásra és a B. egyén kioktatása végett Belvárdgyulára kivezényelte.

A B. egyén elmondta a nyomozóknak, hogy Jékli* János ajánlatot tett neki, hogy ha pénzt akar keresni, bevezeti egy jól jövedelmező ügyletbe. Ő hajlandónak mutatkozott az üzletkötésre. Jékli erre közölte vele, hogy egy pénzhamisító-banda megbízásából olyan embereket szerez, akik megfelelő többlet ellenében hajlandók pénzüket hamispénzre becserélni. Nevet nem említett, csak annyit mondott, hogy a hamispénzt Pécssett készítik s a hamisítóbanda feje egy nyugdíjas miniszteri tanácsos, aki a pénzhamisításhoz a kliséket az állami bankjegynyomdából szerezte. Az ezekkel a klisékkel előállított pénz tehát semmivel sem különbözik a bankjegynyomdában előállított pénztől s éppen ezért ezideig még a hatóság sem jöhetett rá a bankjegy hamisításra.

Arra kérte a B. egyént, hogy szerezzon valahonnan 100 pengőt, akkor mint új üzletszerzőt bemutatja megbízójának s ez alkalommal a 100 pengőt is becserélheti 200 pengő hamispénzre.

A polgáriruhás nyomozók a B. egyénnel abban állapodtak meg, hogy a továbbiakra rövid időn belül megkapja az utasítást. Azután bevonultak és értesülésük eredményét jelentették.

Közben a németbolyi őrsparancsnokság azt jelentette az alosztályparancsnokságnak, hogy egy járőre Versend községben hamispénz forgalombahozási és pénzhamisítási ügyben nyomoz. A nyomozás bonyolultnak ígérkezik, ezért az őrs támogatására 2 főből álló egyenruhás járőr kivezénylését kéri.

A nyomozó alosztályparancsnokság az őrs támogatására Császár Gyula tiszthelyettes és Patonai István őrmestert vezényelte ki egyenruhában.

Az alosztály járőrének megérkezésekor a németbolyi őrs járőre a nyomozást már befejezte s később a gyanúsított György Mihályt hamispénz forgalombahozása miatt a pécsi kir. ügyészségnek átadta.

György a nyomozás során a járőrnek a hamispénz forgalombahozásával kapcsolatban a következőket adta elő:

1934. évben megismerkedett Veres Gyula pécsi lakossal, kinek közelebbi címét nem tudja. Veres közölte vele, hogy egyik budapesti ismerősétől 300 pengőért szeretne egy pénzhamisító-gépet venni, de nincs pénze. Kérte, hogy társuljon vele. Előlegezze a gépvásárlásra a 300 pengőt, melynek ellenében a készítő hamisítványból 3000 pengőt fog kapni. E kecsgető biztatásra belement az üzletbe és Veresnek a pénzhamisítógépre 300 pengőt nyomban átadott. Veressel a pénz átadása után Pécssett többször találkozott, kitől visszakövetelte a pénzt, mert észrevette, hogy Veres nem hajlandó a 300 pengő ellenében 3000 pengő hamisítványt adni. Veres a 300 pengőt két részletben fizette vissza s mindegyik alkalommal adott neki egy-egy darab hamis 10 pengőt. Ezek a 10 pengősök a valóditól csak annyiban tértek el, hogy valamivel halványabbak voltak. Ezeket a 10 pengősöket, dacára, hogy Verestől magától tudta, hogy azok hamisak, ismeretlen helyen valódi pénz gyanánt tovább adta.

A hamisnak mondott pénzt a járőr nem tudta előkeríteni.

A kir. ügyészség Györgyöt szabadlábra helyezte, de hamispénz forgalombahozása miatt megindította ellene az eljárást.

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

A nyomozó alosztályparancsnokság, miután előrelátható volt, hogy a két ügy (a B. egyén és a németbolyi örs jelentése) összefügg, a Németbolyra kivezényelt járőrt bevonultatta, engem pedig a B. egyénnel való közreműködés céljából polgári ruhában kivezényelt. Az egyenruhás járőr bevonultatása és a nyílt nyomozás abban hagyása azért volt szükséges, mert tartani lehetett attól, hogy Jékli az ellenük folyó nyomozásról tudomást szerez, s azután nem lesz hajlandó a B. egyént a banda fejével összehozni. Ezt pedig fontosnak tartottuk, mert azt gondoltuk, ha a mellékszálakon indulunk el, a nyomozás könnyen holtpontra juthat, amint ez György esetében is beigazolódt.

Belvárdgyulán a B. egyént kioktattam, hogy Jékli Jánost keresse fel és közölje vele, hogy próbaképpen hajlandó 100 pengőt hamispénzre becserélni s hogy Jékli gyanút ne fogjon, mondja azt, hogy neki mindegy, bármikor mennek Pécsre. Ezt bátran mondhatta, mert nyilvánvaló volt, hogy a csaló a könnyű pénzszerzés reményében rövid időn belül intézkedni fog. Így is volt. Jékli azt javasolta, hogy már az esti autóbusszal menjenek Pécsre. A B. egyén ebbe, természetesen, beleegyezett, ezt velem is közölte s így este mind a hárman Pécsre utaztunk. Én a feltűnés elkerülése végett egy megállóval előbb szálltam fel az autobuszra.

Jékli Pécssett a B. egyént elvezette az egyik gyermekjátéktérre és kérte, hogy maradjon ott, amíg ő a pénzeserelő emberrel visszaérkezik. Jékli azonban egyedül tért vissza: azt állította, hogy a „miniszteri tanácsos úr“ 500 pengőn alul nem hajlandó pénzt cserélni.

Ez a trükk a csalóbanda fejének kézrekerítésére tehát nem vált be. Így nem volt mit tennem, mint hogy Jékli a B. egyénnel együtt, az alosztálytól közben telefonon kihívott Révész János törzsőrmester v. közreműködésével őrizetbe vegyem, azzal az indokolással, hogy a B. egyén Pécs területéről kém-

kedés miatt ki van tiltva. (Itt jegyzem meg, hogy a B. egyén kémkedés miatt tényleg ki van tiltva Pécs területéről s oda csak engedély alapján jöhet be.) A B. egyéntől Jékli jelenlétében kértem a kitiltó végzést (ezt előhozattam vele, mert sejtettem, hogy a tettenérésnél a B. egyén leleplezésére jó hasznát vesszük), amit az át is adott. A végzést Jékli felolvastattam s azután mindkettőjüket kérdőrevontam, hogy mit keresnek Pécssett. Jékli, ki szentül meg volt győződve, hogy a B. egyén kémkedési ügye miatt került bajba, sápadozva védekezett, hogy neki semmi köze sincs a kémkedéshez, de meglepetésében nem tudott elfogadható magyarázatot kitalálni arra, hogy mit keres Pécssett a kémgyanús egyén társaságában. Attól tartva, hogy maga is kémgyanúba keveredik, végül is választott a két rossz közül és elmondta, hogy mi célból jöttek Pécsre. A B. egyén tehát meg volt mentve. Jékli mellől eltávolítottuk azzal az indokolással, hogy a katonai parancsnokságnak fogjuk átadni.

Jékli az alosztály egy járőre az illetékes örsre kíserte, hol megkezdtek részletes kihallgatását.

Jékli előadta, hogy 1937. év nyarán megismerkedett György Mihály versendi lakossal, ki közölte vele, hogy Pécssett egy csalóbandának a tagja. György kérte őt, hogy társuljon. Nem lesz más dolga, mint a hamispénz meséjével hiszékeny embereket keresni s azokat Veres Gyula pécsi lakoshoz vezetni, aki a család többi részét azután már elintézi. Ugyanakkor megtudta még Györgytől azt is, hogy tagja a csalóbandának Schiller Gyula versendi lakos is.

Őt a könnyű pénzszerzési vágy csábította s így társult Vereséssel. Ezután Immler András nagybudméri és Hauer János kiskassai lakosokat kerítette meg áldozatul, kiktől a hamispénz meséjével 500—500 pengőt csaltak ki. Kikérdeztük ezt a két sértettet is. Egyideig húzódoztak, de miután felvilágosítottuk őket, hogy az ő cselekményük nem bün-

**AZ ORSZÁG LEGMODERNEBBÜL FELSZERELT
BEMUTATÓ TERMEI A**

Nagykovácsy

ÜZLETHÁZ

RÁDIÓ OSZTÁLYÁN

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET — DIJTALAN BEMUTATÁS

TÖLTŐTOLLÁT SZAKSZERŰEN JAVÍTTJA

BACSIK FERENCZ üzeme,
BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-UTCA 24.

GÁCS EDÉNYBOLT

INTÉZETEK, KÓRHÁZAK, KÁVÉHÁZAK,
ÉTKÉZDEK, VENDÉGLŐK, CUKRASZDAK,
HAZTARTÁSOK LEGELŐNYÖSEBB
BESZERZÉSI FORRÁSA

BUDAPEST, VIII., ÓR-UTCA 4. TELEFON: 336-644

73. Jótékony célú m. kir. államsorsjáték

Főnyeremény: 40.000 ar. pengő.

19.600 nyeremény, 275.000 pengő értékben.

Nyeremények:

20.000.— ar. pengő	négyszer	2.500.— ar. pengő
10.000.— ar. pengő	hatszor	2.000.— ar. pengő
kétszer 5.000.— ar. pengő	huszonegyszer	1.000.— ar. pengő

és még számos nagyobb és kisebb nyeremény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki.

Húzás: december 5-én. Sorsjegy-árak: **Egész: ar. P.3 Fél: ar. P.1.50**

tetendő, őszintén feltárták a helyzetet és beismerték, hogy Jékli és társai a hamispénz meséjével 500—500 pengőt kicsaltak tőlük.

A csalók módszerének szemléltetésére álljon itt az egyik sértett előadása:

Immler András előadta, hogy 1937 augusztus havában felkereste a lakásán Jékli János nagybudméri lakos, kit már 5 év óta ismer és közölte vele, hogy Pécsen tud egy embert, aki hamispénzgyártással foglalkozik s aki hajlandó minden 100 pengőért 200 pengő jól sikerült hamisítványt adni. Kérte, hogy 500 pengőt cseréljen be 1000 pengő hamispénzre. Egy ideig húzódozott, de Jékli hangoztatta, hogy Braus Ede villányi lakos is összeköttetésben áll a pécsi pénzhamisítóval, azért gazdagszik s egy alkalommal személyesen látta, hogy a pénzhamisító Brausnak 1000 pengőért 2000 pengő kiválóan sikerült hamisítványt adott át.

Jékli állításán felbuzdulva, beleegyezett, hogy a pénzhamisítót felkeressék. Az 500 pengővel egy előre meghatározott napon, Jékli kíséretében, Pécsre utazott, hol találkozott a pénzhamisítóval. Ez alkalommal csatlakozott hozzájuk még egy ember, akiről később megtudta, hogy György Mihálynak hívják és tagja a csalóbandának. György nyomban átadott Veresnek (kit „miniszteri tanácsos úrnak“ szólított) 400 pengőt. Erre ő is bátorságot kapott s átadta Veresnek a magával hozott 500 pengőt. Veres a pénzzel eltávozott azzal, hogy rövid időn belül visszatér a pénz kétszeresével. Félórai távollét után Veres vissza is tért azzal, hogy a hamispénz még nem száraz. György ekkor biztatta Verest, hogy vigye csak a pénzt és ha megszárad a hamisítvány, hozza azt, addig várnak rá. Erre ő is kijelentette, hogy a pénzt a hamisítónál hagyja s megvárja, amíg a megszáradt hamisítvánnyal visszaérkezik. Ezután mintegy 4 órán át vártak a hamisítóra, de nem tért vissza. György ekkor azzal biztatta, hogy a pénze semmiesetre sem fog elveszni, mert annak ellenértékét, az 1000 pengő hamispénzt személyesen fogja át-

adni neki. Ő ekkor a hamisító lakhelye után érdeklődött, de György és Jékli azt állította, hogy a hamisítónak sem a nevét, sem a lakcímét nem tudja. Ekkor már sejtette, hogy csalásnak esett áldozatul, de nem mert feljelentést tenni, mert félt, hogy ő maga is bajba kerül.

Miután a sértettek előadásából kétségtelenül kitűnt, hogy szervezett csalóbandával állunk szemben, a másik három gyanúsítottat is őrizetbe vettük. Ez utóbbi három csaló körömszakadtáig tagadta, hogy köze volna a csalásokhoz. Amikor azonban Veressel közöltem, hogy 1931 karácsony szent estéje óta ismerjük egymást, mert akkor is hasonló módon elkövetett csalás miatt fogtam el az egyik Pécs környéki vendéglőben, beismerte, hogy Immlertől és Hauertól, a már írt módon 500—500 pengőt kicsaltak. Többet azonban Veres sem ismert be.

Az a körülmény, hogy Veres — anélkül, hogy tudta volna, hogy Jékli melyik csalási eseteket ismerte be — szintén Immlert és Hauert nevezte meg sértettként, majdnem meggyőződött arról, hogy több csalást nem is követtek el. Később azonban arra gondoltam, ha Jékliel rövid idő alatt 1000 pengőt csalnak ki, mennyit csaltak ki akkor Schillerrel és Györggyel, kik már 1934 óta ismerik egymást.

Tagadásukkal szemben azonban bizonyítékot nem szerezhettünk, mert önként egyetlen sértett sem jelentkezett. Ezért a következő egyszerű trükhöz folyamodtunk: sorra jártuk a környező községeket s én, mint polgáriruhás nyomozó, feltűnés nélkül, még a járőr megérkezése előtt elhíreszteltem, hogy a csendőrök egy csalóbandát lepleztek le, kiknél nagyobb összegű pénzt is találtak, s így az összes sértetteket kártalanítani fogják. Egyébként a csendőrök most azért járják sorra a községeket, mert a csalók beismerték, hogy kiktől csaltak ki pénzt és bizony a sértett jól tenné, ha még mielőtt a csendőrök hivatják, jelentkezne, mert a csendőrök csak így lehetnek biztosak abban, hogy a csalók igazat mondtak-e, vagy sem. De egyébként is érdeke a sértettnek, hogy

Borsay János fényképész műterme
VI., KIRÁLY-U. 72. ● TELEFON: 110-617
ABUDAPESTI HELYŐRSÉG FÉNYKÉPÉSZE.
MŰVÉSZI MUNKA. ● SZOLID ÁRAK.

SCHMIDT GYULA

EZÜSTÁRÚGYÁR udvari szállító,

Budapest, VII., Nyár-utca 13.
Alapítva 1882.

Telefon: 140-135.

A m. kir. Honvédség szállítója.

ÍRÓGÉP

bármily rendszerű új és újjáépitett.
Alkatrészek. — Speciális javítóúzem.
Kedvezményes fizetési feltételek.
A csendőrség tagjainak árengedmény

SZLOBODA JÓZSEF és FIA, Nagykanizsa
Fő-út 8. Telefon: 603.

Az összes rendszerű

ÍRÓGÉPEK
ALKATRÉSZEK

Szakemberrel javító üzem.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

HORVÁTH MIKLÓS-nál
írógépműszerész
ZALAEGRSZEG
A postával szemben.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendőr

ELŐLEG NÉLKÜL

harminc egyenlő havi részletre,

vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre.
Egy éven belül törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

KERÉKPÁR-, motorkerékpár alkatrészek **ÍRÓGÉP**-, bármily rendszerű. **VARRÓGÉP**-, arklégtűnket szerezzük be

KÁPLÁR JÓZSEF SZOLNOK,
szaküzletében Baross-u. 31.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek!

Vargá Sándor

KERÉKPÁR RAKTÁRA ÉS JAVÍTÓÜZEME,
BEREGSZÁSZ, Árpád-utca 4.
ZSEBLÁMPA ELEMÉK.

minél előbb jelentkezék, mert a kártalanítást a jelentkezés sorrendjében eszközlik. Ez hatott. A különböző községekben egyre-másra jelentkeztek a sértettek és szegyenkezeve beismerték, hogy áldozatul estek a csalók ügyes trükkjének.

Ilymódon, a már írt két sértetten kívül még nyolc sértettet találtunk, akiket a csalóbanda nagyobb összeggel megkárosított.

A csalóbanda ezektől 50 P-től 1400 P-ig terjedő összeget csalt ki, úgy, hogy az okozott kár az Immlertől és Hauertől kicsalt összegekkel együtt 4700 pengőre rúgott.

A gyanúsítottak ezekután sorra beismerték a családok elkövetését.

György szerepének tisztázásához tudnunk kell, hogy Versend községben egy jobb érzésű ember, akit György szintén áldozatul akart megkaparintani, Györgyöt a németbolyi őrsön feljelentette. E feljelentés alapján nyomozott a németbolyi őrs György ellen. György a nyomozás során a családok leplezése céljából vallotta azt, hogy Verestől 2 drb. hamis 10 pengőt kapott, s azokat szándékozott a feljelentőnek átadni, ki azonban a hamisnak mondott pénzt nem fogadta el, s így azt ismeretlen egyéneknek teljes értékű pénz gyanánt tovább adta.

A ravasz csaló tudta, hogy ezen az alapon a bíróság hamispénz forgalomba hozása miatt nem bünteti meg, mert a bíróságon azt fogja állítani, hogy biztosan nem tudja, hogy a pénz hamis volt-e vagy sem és abban is bízott, hogy a minden hájjal megkent Veres — a nyomozás során és a bíróságnál is — szintén kivágja magát.

A pécsi kir. ügyészségnek átadott csalóbanda tagjait a bíróság 2–8 hónapig terjedő szabadságvesztés büntetéssel sújtotta.

A csalók rendszerint valami gyengéjét tapintják ki az áldozataiknak s azután azt használják ki céljaikra. Itt a gyenge pont a falusi ember kapzsisága és hirtelen meggazdagodási vágya volt. A csalásnak ezt a módját „parasztfogásnak” is szokás nevezni.

Érdekes és tanulságos az elkövetési mód, de igen tanulságos a leleményesen és szakszerűen lefolyta-

tott nyomozás is. A nyomozás rávilágít a B. egyének jelentőségére. Az ügyesen megválasztott, szakszerűen irányított és felhasznált B. egyént a csendőr nem nélkülözheti sem a megelőző, sem a nyomozó szolgálatban.

A megelőző szolgálat céljait állandó, kiépített, B. hálózatnak kell szolgálnia. E B. hálózat akkor áll hivatása magaslatán, ha minden, ami az örskörletben előfordul, segítségével azonnal az őrs tudomására jut. A nyomozásoknál ezenkívül szükség van a mindenkor helyzet követelményeinek megfelelően kiválasztott alkalmi B. egyénekre.

A B. egyén nem csendőr, nincsen szakképzettsége, tehát csak akkor várhatunk eredményt tőle, ha munkája megkezdése előtt világosan meghatározzuk a feladatát és a követendő eljárására nézve, szakszerű és a részletekre is kiterjedő utasításokkal látjuk el.

KÖNYVISMERTETÉS.

I.

Johan Béla dr.: Gyógyul a magyar falu.

Mikor végigolvastuk e könyvet, úgy érezzük: filmet látunk, ritka, izgalmas, gyönyörködtető és tanító filmet. A mi világunk: a magyar falu életét láttuk hármasszoros időségiében: milyen volt, mivé lett és mily remények előtt állunk — egészségügy terén. Anyák, csecsemők, gyermekek, családok, családok összessége: a falu és a falvak összessége: a nemzet élete van előttünk a könyv soraiban, számadataiban és képekben. Tizenkét év kormányzati, társadalmi és egyéni erőfeszítésének, áldozatainak és szakadatlan munkájának tükrö ez a könyv, amely biztatás, vigasz, erőkeltés. A magyar csendőr ismeri a könyv minden szereplőjét, ő él abban a világban, ahol az egészségügyi viszonyok eddig oly mostohák voltak, ahol e nemzetmentő és erősítő munka most folyik. Nem kételkedik senki, hogy e munkából a csendőr is kivette részét, amikor hozzáfordultak, de nincs csendőr, aki kétségbevonná, hogy a falu egészségügyi viszonyai kihatással vannak a bűnözésre is; ahol a nyomor, a baj, betegség, ott közel a bűn. A munka, melynek filmje e könyv, közvetve tehát a munkaterületünket is érinti. A csendőr, aki e könyvet elolvassa, még jobban átérzi, hogy a nemzetmentés e magas, fontos munkájából tevékeny részt kell kérnie s nemcsak mint a rend őrének, hanem mint magyar embernek is ott kell lennie, ahol segíthet. Hogy miként, azt nem kell magyaráznunk annak, aki végigolvasta ezt a beszámolót. El kell olvas-

LICSÁJER JÁNOS

BUDAPESTI AUTORUGÓGYÁRTÓ és JAVÍTÓ ÜZEME,
BUDAPEST, VIII. THÉK ENDRE-UTCA 14. Távbeszélő: 134-555.

SPECIALISTA AZ AUTÓRUGÓK GYÁRTÁSÁBAN.

MINDENFÉLE KOCSIKHOZ KÉSZ RUGÓK KAPHATÓK.

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

U N G V Á R:

BARNA BÉLA

elektrotechnikai és rádió vállalata
U N G V Á R,
Nagyhid-utca 7. Tel. 11.

G A A R

KENYÉRGYÁR,
KERESZTÉNY CÉG. U N G V Á R.

nia minden esendőrnek ezt a könyvet, az ő működési területéről kap olyan helyi és személyi ismeretet, amelyet bőségesen kamatoztathat abban a törekvésben, hogy minél egészségesebb, erősebb tisztább, nyugodtabb falvakban, minél kevesebb magyar élet pusztuljon el. E törekvés legfőbb öre, gondozója a belügyminiszter úr, akinek orvos-államtitkára, *Johan Béla dr.* írta ezt a remek beszámolót. A könyv az Országos Közegészségügyi Intézetnél — Budapest, IX., Gyáli-út — rendelhető meg, ára 4 P.

II.

Kevey István dr.: A községbíró feladatai.

Van-e valaki, akivel a esendőr többet érintkezik, mint a községi bíró? Különösen, ha a község „írástudója“, a jegyző nincs jelen. A község vezetői: a bíró és a jegyző, intézik annak ügyeit, irányítják életét, gondoskodnak a törvények és egyéb jogszabályok betartásáról, intézkednek és vezetik a közigazgatást. Munkásságukban a esendőr a legszorosabb támogatójuk s a esendőr feladatai elvégzésében az előjáróságra is utalva *Dr. Kevey István*, a körmenői járás főszolgabírája, igen ügyes összeállítású könyvben sorolja fel a községi bíró feladatait, azt mondja: elsősegélyképpen nyújtja azoknak ezt a könyvet, hogy addig is, amíg azok a jegyzővel, orrossal, állatorvossal, a főszolgabíróval stb. érintkezésbe léphetnek, tudják, mik a köteleességeik. Számos helyen utal — s ez természetes — az örsök, járőrök támogatására, igénybevételére, jogkörére s ezért hasznos ez a könyv a esendőr kezében is. A községben leginkább egymásra utalt az előjáróság s az örs, kézenfekvő, hogy az együttműködés eredményességének első feltétele: egymás munkaterületének megismerése. Szívesen ajánljuk e könyvet bajtársaink figyelmébe. A könyv megrendelhető 2 pengőért a szerzőnél, a vételár a 21.520. számú csekkalapon fizethető be. (Csekkulajdonos: Dr. Kevey István főszolgabíró, Körmenő.)

III.

Markó Árpád: Magyar csapatok Mária Terézia királynő háborúiban.

A Vitézi Rend Zrinyi Csoportja rövid időn belül ismét újabb könyvvel lepté meg a magyar könyvpiacot. A most megjelent könyv Markó Árpád ezredes hadtörténelmi munkája egyaránt érdeklődést kelt majd úgy a polgári társadalomban, mint a katonai körökben, mert a könyv tudományos feldolgozása ellenére is könnyed stílusával és érdekességével mindvégig foglalkoztatja az olvasó érdeklődését. Színes képekben, aprólékos, gondos feldolgozás nyomán sorakoznak fel az olvasó előtt a kor leghíresebb hajdu- és huszárezredeinek dicsőséges haditettei, melyeket még érdekesebb tesznek a taktikai leírások korhű ismertetései. Bőséges anyaggal részletesen ismerteti a szerző ebben a korban használt ruháza-

tot, katonai fegyelmet és hadi szokásokat is. Zrinyi Miklós szellemisége, a magyar „katonacsémény“ gondolatának tisztelete vonul végig az egész könyvön, mert csak ilyen eszmével lehet ennyi szeretettel és féltő gondossággal írni a hős magyar katonáról. A Pálffy-, Kökényesy-, Bagosy-, hajdurezdek és a Desseffy-, Károlyi-, Baranyai- és Nádasdy-huszárezdek vezetői cselekedeteinek hosszú sorát vonultatja fel a kiváló szerző az olvasó elé, melyekben a ragyogó hősi magyar mult sokak előtt ismeretlen szakasza elevenedik új életre. A világháború és a közelmúlt dicsőséges katonai eseményei igazolták, hogy a vitéz magyar katona méltó utódja hős hajdu és huszár elődöknek és hűen követi a dicsőséges mult hagyományait. A könyv ára: 2 pengő. Megrendelhető a Vitézi Rend Zrinyi Csoportjánál Bpest, VIII., Üllői-út 8.

IV.

Katonai Zseblexikon 1939.

A legújabb szabályzatok alapján állította össze a honvédség legfőbb vezetősége ezt a közel hétszáz oldalas, sok melléklettel ellátott könyvet. A katonai ismeretek gazdag gyűjteménye ez a lexikon, amelyet tartalomjegyzéke ismertetésével tudunk legjobban bemutatni bajtársainknak. A könyvben a következőket találjuk:

Fegyvertan: A 31. M., 31/A. M. puska, 31 M. golyószóró, kézigranátok, 19 M., 29 M. pisztoly, géppisztoly, géppuska, nehéz puska, gyalogsági ágyú, aknavető, lángszóró. Lőszer. *Lőtámasztás.* A lövés elmélete, tűzvezetés, lökiképzés, kézigranátdobás. A gyalogsági fegyverek adatai. *Tűzerismeretek.* Tábori tüzérség. Légvédelmi tüzérség. *Műszaki ismeretek.* *Vegyiharc.* Gázok, gázvédelem. *Híradó ismeretek.* *Tereptan.* *Tájékoztató az egyes fegyvernemekről.* *Hadseregszervezés.* *Harcászati szabályzat.* A béke- és belsejlegény. *Gazdászati közigazgatási szabályzat.* *Becsületügyi szabályzat.* *Egészségügyi szabályzat.* A mellékletekben: Térképek, egyezményes jelek, vázlatminták, rövidítések, célmegjelölések, példák harcászati parancsokra, repülőgépek, csapatjelzések, parancsnokságok, intézetek megjelölése, karszalagok, jelvények, idomlap csapatjelzésekhez.

Meggyőződésünk, hogy a legújabb szabályzatok alapján adott e katonai ismeretgyűjtemény igen kedvelt, sokat forgatott könyve, segítőtje lesz mindenkinek, aki helyét jól betölteni akarja. Megrendelhető: *Attila nyomda*, Budapest, II., Szász Károly-u. 3-5. Ára 7.50 P és a postaköltség, amely összeget a 18.513. számú csekk számlára „*Katonai Zseblexikon*, Budapest“ címre kell befizetni.

AZ **ETERNÁ-ÓRA**

olyan, mint a katona,
teljesen megbízható,
pontos és kitartó.
Világmarika 1856 óta.

SCHMIDT M.
BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 5.
Szilgyártó, nyerges, bőröndös.

Készít, kocsi- és lovas ó szerző-
mokat, bőrönd és finom bőraru-
kat, vadász és sportcikkek.

HORÁK SIMON

PAPIR KÉPKERET (PASSEPARTOUT) MŰINTÉZET
Rákóczi-út 8/b. Dohány-utca 5/a.

Vidéki megrendelések pontos és gyors elintézése.
Fényképkartonok mindenféle kivitelben és árban kaphatók.

K O M Á R O M:

Cordatic autógumi, kerék-
párok, motorkerékpárok,
írógépek körzetképviselése
Kedvező fizetési feltételek!

Mórocz Péter

Komárom, Nádor-u. 15.
Telefon: 44. • Műszaki, rádió és
villamossági szaküzletében

CIKTA
KOMÁROM

A felvidék legnagyobb és leg-
olcsóbb cipő és harisnya be-
szerzési forrása

Lábápolási osztály, harisnya
javítás, cipő javítás.

BENDE ISTVÁN főhadnagy

Fájdalmasan érintett a hír, hogy fiatal bajtársunk, Bende István főhadnagy, meghülésből eredő

betegségében rövid, de súlyos szenvedés után, november 19-én a budapesti 10. számú honvéd helyőrségi kórházban elhunyt.

BUTOR bevásárlását **bizalommal** eszközölje
BERTALAN-né KERESZTÉNY BUTORSZALON-nál
BUDAPEST,
 A m. kir. csendőrség tagjai kedvelt, elismert bevásárló helye. VIII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. EM.
 Polgári és luxus kivitelei butorok készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel.
 Képes árajánlatot küldünk!

ASZTALÓS és KÁRPITOS BUTOROK NAGY VÁLASZTÉKBAN RÉSZLETRE IS KAPHATÓK. SAJÁT MŰHELYEK.

Poór Vincze,

BUDAPEST, Király-utca 77. sz.

A JÓ NÉMET KÖNYV

Knapp Gusztáv könyvesboltjában,
 BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 6.
 Speciálítás KATONAI ÉS POLITIKAI KÖNYVEKBEN.

Megboldogult bajtársunk 1905-ben született Miskolcon. Gimnáziumi érettségét tett, majd 1925-ben, önkéntes jelentkezés folytán, bevonult az 5. honv. gy-ezredhez, mint karpaszományos. 1929-ben elvégezte a vámőr-tiszti tanfolyamot. 1933-ban hadnaggyá, 1934-ben főhadnaggyá nevezték ki. 1935 október 1-én lépett be a testületbe, melynek mindvégig lelkes, kiváló tagja volt. Vácon szolgált, mint szárnyparancsnokhelyettes, 1937 augusztus 1. óta pedig Szombat-helyen, az őrsparancsnok iskolánál, mint oktató-tiszt.

Csendes, inkább befelé élő, nagy tudású, megnyerő egyéniség volt. Tulajdonosa volt a Kormányzó dícsérő elismerés Koronás Bronz Érdemérmének.

1939 november 22-én helyezték örök nyugalomra Budapesten, a rákoskeresztúri katonai temetőben a bajtársak, hozzátartozók és tisztelők nagy részvéte mellett.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

Bajtársi összejövetel. A Budapesten állomásozó csendőrtisztikar f. hó 18-án közös ebéden vett részt. *Vitéz Nemerey Márton* tábornok, a csendőrség felügyelője üdvözölte a tisztikart abból az alkalomból, hogy mint a csendőrség legmagasabb előjárója, első ízben jelenik meg az együttlevő tisztikar előtt. Utána kegyeletes szavakkal emlékezett meg *néhai vitéz Falta László* altábornagyról, akinek, — mint mondotta — egyénisége határozott, katonai erényei határtalanok voltak. A tisztikar néhány perenyi vigyázzállásban tisztelgett volt felügyelőik emléke előtt. Ezután megkezdődött a bajtársi ebéd, melyen a felügyelő úr a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* életése után üdvözölte a legutóbb előléptetett és kitüntetett tiszteket, majd meleg szavakkal búcsúztatta *Szűtsy Imre* tábornokot és *vitéz Bácsváry Péter* I. o. főtörzsorvost, akik szolgálati idejük leteltével nyugállományba helyezettek, üdvözölte *Bittó Dezső* tábornokot, *dr. Sándor Miklós* I. o. főtörzsorvost, mint akik előbbieik szolgálati állásába kerültek. Az üdvözlésre *Szűtsy Imre* tábornok válaszolt:

„Büszkeséggel és örömmel tölt el az, — mondotta többek között — hogy a csendőrségnek évtizedeken át tagja lehettem és sok bajtársammal együtt a csendőrség ideáljainak megvalósításán dolgozhattam. Nem könnyű dolog 36 év után a szolgálattól megválni. Vigasztalást itt csak az ad, hogy a szolgálattól megválok ugyan, de a csendőrségtől nem, mert bajtársaimnak továbbra is bajtársa maradok és érzéseimben a csendőrség jó- és balsorsában továbbra is osztozhatom.”

Ifj. Panucza György

TERVEZO - IPARMŰVÉSZ, MŰASZTALOS ÜZEME
 BUDAPEST, VIII., Kenyérmező-u. 6.

Távbeszélő: 138-472.

Ha petroleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyafényes kezelésmentes, lágyfény világítás. Régi lámpáját átalakítjuk
 Ismertetőt díjmentesen küld:

Aladdin RT. Budapest, VII, Nyár-u. 7.

Ezután *Bittó Dezső* tábornok köszönte meg a maga és a többi előléptetett, valamint a kitüntetett tisztak nevében is a felügyelő úr üdvözlő szavait, végül *vitéz Bácsváry Péter* I. o. főtörzsorvos vett búcsút néhány keresetlen, meleg szóval a csendőrségtől, amelyhez — mint mondotta — hosszú szolgálatának legkedvesebb emlékei fűződnek.

Dieséreték. *A m. kir. honvédelmi miniszter* úr a magyar Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban *Bessenyei József* tiszthelyettest a m. kir. csendőrség kötelékében — különlegesen viszonyok között — buzgó odaadással teljesített hasznos szolgálataiért *dieséről okirattal* látta el. *A budapesti I. csendőrkerület parancsnoka okirattal megdicsérte: Pálffy István* tiszthelyettest Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében 4 éven át kifejtett kiválóan buzgó és lelkiismeretes és igen eredményes szolgálatteljesítéséért; *Csapó Sándor* I. törzsörmezt Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében kifejtett fegyelmzett, fáradságot nem ismerő, buzgó és eredményes szolgálatteljesítéséért; *Dallos József* őrmestert Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében, mint járőrvezető 4 éven át kifejtett fegyelmzett, fáradságot nem ismerő, buzgó és igen eredményes szolgálatteljesítéséért; *Kovács János* és *Borsányi János* csendőröket Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében mint járőrtárs, előbbi 5, utóbbi 6 éven át kifejtett igen buzgó, lelkiismeretes és eredményes szolgálatteljesítéséért; a kassai VIII. kerület állományába tartozó *Mándi Zsigmond* törzsörmezt Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében 4 éven át kifejtett igen buzgó, lelkiismeretes és eredményes szolgálatteljesítéséért. — Nyilvánosan megdicsérte: *Horváth Gyula*, *Horváth Imre*, *Rajna Imre*, *Verbó Mihály*, *Tölgyesi Bertalan*, *Berkó Mihály*, *Deák Sándor*, *Kelczeg Ignác*, *Kiss Mihály*, *Bíró Gábor*, *Várszegi Kálmán*, *Varga László* csendőröket és a miskolci VII. csendőrkerület állományából *Kaszás Jenő* csendőrt Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében mint járőrtárs több éven át kifejtett igen buzgó, lelkiismeretes és eredményes szolgálatteljesítéséért; *Rajna Imre* próbacsendőrt, mert mint járőrtárs az Országos Társadalombiztosító Intézet kárára elkövetett nagyobb pénzüsszegű sikkasztás menekülő gyanúsítottját gyors elhatározással öntevékeny közbelépésével elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta.

A pécsi IV. kerület parancsnoka okirattal megdicsérte: György János II. őrmestert, mert a gödöllői csendőr örkülönítménynél 1936., 1937., 1938. és 1939. években a Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát — fiatalabb bajtársainak igen jó példát mutatva — fegyelmzett és fáradságot nem ismerő buzgalommal, igen jó eredménnyel látta el; *Csapó Gyula* őrmestert, mert a kenderesi csendőrörkülönítménynél 1937., 1938. években és a gödöllői csendőrörkülönítménynél 1939. évben a Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát — fiatalabb bajtársainak igen jó példát mutatva — fegyelmzett és fáradságot nem ismerő buzgalommal, igen jó eredménnyel látta el. Nyilvánosan megdicsérte: *Horváth Károly* I. és *Fekete Károly* őrmestereket, mert a gödöllői csendőrörkülönítménynél 1938. és 1939. évben a Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb sze-

mélyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatukat fegyelmzett és fáradságot nem ismerő buzgalommal, eredményesen látták el.

A debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka okirattal megdicsérte: Sarkadi Antal őrmestert, mert az 1939. január 6-án Munkács és Oroszvég ellen intézett cseh támadás alkalmával, a házakba befészkelődött ellenséges gyalogság leküzdésében és visszautzésében hathatósan közreműködött. Nyilvánosan megdicsérte: *Komlósi László* csendőrt, mert 1938. és 1939. évben a gödöllői csendőrörkülönítménynél a Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében teljesített felelősségteljes szolgálatát fegyelmzett és fáradságot nem ismerő buzgalommal, eredményesen látta el.

Fegyverhasználat. A dunaszekesi őrs állományába tartozó *Hunyadi István* I. törzsörmezt november 9-én, 23–24 óra közötti időben, Dunaszekes községi, szolgálaton kívül 6 német állampolgárt akart igazoltatni, kik az igazoltatásnak ellenszenvűek, *Heind Mihály* matróz, német állampolgár ellen Hunyadi törzsörmezt kardfegyvert használt, minek következtében az kulesonttörést szenvedett. *Linderlaub János* dunaszekesi lakos az idegenek védelmére kelt, kit Hunyadi törzsörmezt ugyancsak a kezén könnyebben megsebesített. Hunyadi törzsörmezt keze is könnyebben megsérült. — A nagyhalászi őrs állományába tartozó *Király Gábor* csendőr Kaba községi, ahol szabadságát töltötte, november 19-én 19 órakor egyik kocsmában, *Elek Márton* kabai lakos ellen, verekedés közben, kardfegyvert használt. *Elek* sérülése 20 napon belül gyógyul.

Csendőrségi gépkocsi megrongálódása. November hó 10-én *Báró Béla* őrnagy a kassai nyomozó glosztály gépkocsiján szolgálatilag Szolyvára utazott. A gépkocist *Bánya* Lázár tiszthelyettes, gépkocsivezető vezette. Aznap 11 óra 30 perckor a beregszentesmiskolci—szolyvai útvonalon a gépkocsi, kurtjelzés után, egy asszonyt akart előzni, ki az előzés megkezdésekor az úttest baloldaláról hirtelen a jobboldalra futott át. A gépkocsivezető, hogy az elgázolást elkerülje, erősen fékezett. Az esőtől felázott úttesten a gépkocsi megcsúszott és az úttest mellett lévő árokba zuhant. A gépkocsi annyira megrongálódott, hogy üzemképtelenné vált. A baleset következtében sérülés nem történt.

A budapesti közlekedési őrs állományába tartozó *Szivós Pál* csendőrt november 19-én az egyik kinstári gépkocsin futárszolgálatra vezényelték. Kápolnásnyék községi határában a kinstári gépkocsi összeütközött a vele szemben haladó és dr. *Simon Gábor* budapesti lakos által vezetett személygépkocsival. Mindkét gépkocsi utasai könnyebben sérülést szenvedtek.

Az Országos Tisztai Tudományos és Kaszinó Egyesület közleményei. I. *Előadások december hónapban, December hó 11-én:* „A győzelem és vereség okai.” Előadó: *nemes Suhay Imre ny. m. kir. altábornagy, December hó 4-én:* „A mai Kanada.” Vetített képekkel. Előadó: *Dr. Horváth Károly* gimn. igazgató, a Magyar Földrajzi Társaság választmányi tagja. Mindkét előadáson az O. T. K. tagjai, családtagjai (hölgyek is), sárgaszínű meghívóval, vagy csak erre az előadásra érvényes külön meghívóval ellátott vendégek vehetnek részt. Az előadások 18 órakor kezdődnek. II. *Mikulás-est. December hó 6-án 16 óra 30 perc kezdettel* gyermekek részére *Mikulás-estet* tartunk. Az előadás után 20 óráig a gyermekek részére tánc a kis diszteremben. *Részvételi díjak:* Az O. T. K. tagjai és családtagjai részére 1.— P.; sárgaszínű meghívóval ellátott

M
THEBRIS MAGYAR MÁSOLÓ
IRÓNT HASZNÁLUNK
GYÁRTJA
SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

IFJ. KELE LÁSZLÓ író-számológép javítóüzeme,
Budapest, VI., Hajós-u. 26/b.
Telefon: 117-814.
Új és használt írógépek és számológépek eladás.
Javítás, karbantartás és irodagépkelekek raktára.
Vétel-esere.

**Hegedű, Harmonika, Tárogató,
Gramofon, Rádió**

és az összes hangszerek legjobbak
itt a magyar gyárban kaphatók

Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen

ÚJ TÉRKÉPEK

írodák, autósok, csendőrség, katonák számára
KOKAI LAJOS-nál Budapest, IV., Kamermayer-utca 3.
A M. Kir. Honvéd Térképészeti Távbeszélő: 189-444 és 189-464
Intézet főbizománya. Áttekintő-lap, szakárjegyzék ingyen!

vendégek részére 1.50 P. *Jegyelővétel:* a mozi pénztáránál december hó 1-én 10 órától kezdve. *Előjegyzéseket nem fogadunk el,* mert a jegyeket fenti időtől kezdve a jelentkezés sorrendjében adjuk ki. *III. Gépkocsivezetői tanfolyam.* Az O. T. K. autós és motoros osztálya tagjai és hozzátartozóik részére elméleti és gyakorlati gépkocsivezetői tanfolyamot tart. *A tanfolyam kezdete:* 1939 december 15. *Részvételi díj:* az elméleti tanfolyamra 3.— P.; a gyakorlati tanfolyam díja a jelentkezők számától függ és később lesz megállapítva. Előlráthatólag személyenként 50.— P. A tanfolyam heti 2—3 délután 3 órai előadást vesz igénybe. *Jelentkezés:* az osztály főtitkáránál — Matoesy Elemér alezredestnél, vagy Pitroff Miklós műsz. főtitkáránál naponta 10—14 óra között. Budapest, II., Ezredes-utca 5. Táv. 154—686; valamint az O. T. K. titkáránál a hivatalos órák alatt (9—14 óra). A tanfolyam csak legalább 20 jelentkező esetén fog megtartatni.

Többek érdeklődésére közöljük, hogy kivételesen elfogadunk megrendelést az 1940. évi csendőrségi zsebkönyvre mindazoktól, akiknek valamilyen oknál fogva nem volt módjukban azt a kellő időben megrendelni. Aki tehát pótlólag akar zsebkönyvet rendelni, ezt a szándékát lapunkra való hivatkozással *sürgősen jelentse be az illetékes gazdasági hivatalnak.* A gazdasági hivatalokat *kérjük, hogy a pótmegrendeléseket december hó 10-ig* közöljék a szerkesztőséggel, az árát pedig január 1-én vonják le a megrendelőktől egyszerre és fizessék be külön belizetési lapon a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarék-pénztári csekkszámájára.

ÉRTESÍTJÜK OLVASÓINKAT, hogy következő számunkat a karácsonyi ünnepekre jelentetjük meg, ezért csak december 20-án adjuk postára.

Munkaalkalom ny. á. bajtárs részére. A volt gr. Apponyi Albert-kastélyban elhelyezett gyöngyöspáti Honvédtisztüi üdülő telepfelügyelői állásra jelentkezhet nyugdíjas nőten, vagy gyermeknélküli csendőrtiszt. Nős altiszt felesége is alkalmazást nyerhet. Előny, ha a jelentkező számvívó képzettséggel rendelkezik. Díjazás: az üdülő idény alatt (júniustól—szeptemberig) havi 60 P + teljes ellátás. Idényszünet alatt 60 P + csak lakás. A részletes teendők, valamint a mielőbbi felvétel megbeszélése végett jelentkezők forduljanak közvetlenül a Honvédtisztüi üdülő parancsnoksághoz Gyöngyöspáti. Vas megye.

A Nobel-díj két nyerteséről ad érdekes tudósítást a *Buvár* novemberi száma. Cikkét írtak ezenkívül: *Siklóssy László* a svájci Pilátus-hegyről, *Melty József* a gyógyuló magyar faluról, *Horváth Árpád* a műbörkésztésről, *Hoffmann Ernő* az optika szerepéről a bűvészetben, *Mészáros Kálmán* az abessziniai keresztmájomról, *Urbányi Jenő* a cipósarokról. A tudomány műhelyéből című rovatban új magyar találmányról, a eiklográfról olvashatunk. Ez a műszer megoldotta a hengeralakú tárgyak egysíkban való fényképezésének kérdését.

KERESIK:

Nagy István tiszthelyettes, aki Désen született kb. 1900-ban és 1917-ben az 5-ik népfelkelő gyalogezrednél, illetve a Pappdandárnál szolgált mint őrmester. Keresi: Kende Béla székesfővárosi főmérnök. Címe: Budapest. Vízművek, Egyetem-utca 2. szám. — Szabol Gyula csendőrt (esetleg nevét megváltoztatta), aki Rasztó községben született. Keresi: Szabol Gyula kereskedő Kassa, Pál-utca 64. szám. — Ujlaki György volt csendőrt keresi Szabó Rozália, Budapest, Mikszáth Kálmán-tér 5. I. emelet 4. szám.

KÖLTÖZKÖDÉST

helyben vidékre és külföldre zárt butorkocsival és teherautóval szakszerűen vállal

LEHRNER MÁTYÁS
SZÁLLITMÁNYOZÓ

BUDAPEST, V., Váci-út 6. Telefon: 112-157.

Legjobb, legmegbízhatóbb beszerzési forrás

Női - Férfi - bébi fehérnemű és menyasszonyi kelengyékben

Mahunka Ferenc

V., Erzsébet-tér 2. Tel: 387-115.

Eladó vagy cserélhető jókarban levő 350 köbcentis soló motorkerékpár. Csapó Antal tiszthelyettes, Szeged, nyomozó alosztály.

SZEMÉLYI HIREK.

Csendőrségi Közlöny 24. szám. Személyes ügyek. Legfelsőbb elhatározások. Tiszti és legénységi kintüntetések. Honvédelmi miniszteri rendeletek. Okirati dicsérő elismerés. Athelyezés. Beosztás. Legénységi kinevezések. Névváltoztatások. Szabályrendeletek. Felvidéki és kárpátaljai területen megjelenő időszakos lapok további megjelenésének engedélyezése. Új „Szabadságolási igazolvány” rendszeresítése, az ideiglenesen szabadságolt csendőrlégénység részére kiadott rendelet helyesbítése. Gépjárműveknek honvédelmi és közlekedésrendészeti szempontból megvizsgálása.

Új őrsparancsnokok: a pécsi IV. kerületben: Jakabfi József törzsrőmester v., **a miskolci VII. kerületben:** Zsolnai Imre törzsrőmester v., **a kassai VIII. kerületben:** Pelei János, Bérczes János, Tar Albert, Marton János, Tihanyi Lajos és Urbán Sándor törzsrőmester v. **ideiglenes őrsparancsnokká** kinevezettek.

Csoportvezetői kinevezések: A szegedi V. kerületben: Kiss Kálmán tiszthelyettes külső csoportvezetőül és Ádám István tiszthelyettes alcsoportvezetőül kinevezettek.

Előléptek: Alhadnagyokká: a szegedi V. kerületben: Erdei László, Serfőző Mihály, Sassi Lajos, Kiss Kálmán tiszthelyettesek. **Tiszthelyettesekké: a szegedi V. kerületben:** Kiss Gábor II. és Székely Imre törzsrőmester vizsgázottak. **Törzsrőmesterekké: a szombathelyi III. kerületben:** Erdész György, Simon János, Szakál Sándor és Kertész István őrmester; **a szegedi V. kerületben:** Nemes György, Kávai Péter, Juhász László, Kiss Ferenc I., Szakács József, Sólyom Ferenc, Füzes István, Kovács Mihály II. és Piros István őrmester; **a miskolci VII. kerületben:** Almási István, Fürjes György, Bagi László, Pálos József, Nagy Árpád, Lakatos Mihály, Szajlai Miklós, Horváth István IV., Csuka László és Hegedűs János őrmester; **a kassai VIII. kerületben:** Varró Miklós, Szalka János, Bódi András, Vass József, Kiss István III., Veres András, Barta Lajos, Fekete Mátyás, Mátyás Mihály, Horváth János VI. és Horváth József V. őrmesterek. **Őrmesterekké: a szom-**

LAMPART

A FÜRDŐSZOBÁBAN

TISZTASÁG — KÉNYELEM — EGÉJSZÉG

Vízvezeték nélkül — Szerelés nélkül.

LAMPART

FÜRDŐGARNITURA

(Füredőkód és kályha) bárhova felállítva 40 perc alatt 4,5 kg. fával tökéletes, kellemes fűrdőt nyújt.

SZOBÁBAN IS LAMPART

Jelentős megtakarítást ér el, ha szobáit

LAMPART-CELUS

kétaknás folytonzó, hazai barnaszéntüzé-
léssel kályhával fűti.

KÉNYELEMES RÉSZLETFIZETÉSI

KÉRJEN DIJTALAN PROSPEKTUST.

LAMPART GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA KFT.

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÜT 19.

bathelyi III. kerületben: Vida Albert, Tóth József III., Sebestyén László, Meggyes István, Varga István I., Horváth József II., Havas József, Pál Ferenc, Boróczki Ferenc, Mezős Ernő, Telek József, Kovács Ferenc V. és Kerekes János esendőrök; **a szegedi V. kerületben:** Arany Lajos, Lombos Ferenc, Zsirai István V., Szabó Károly, Kovács Sándor III., Felföldi József, Sipos Illés, Viola Gyula, Ilonka Sándor, Csoknyai Ferenc, Szabó Mihály I., Keresztes Lajos, Gyoroki Lajos, Bogdán Mihály és Gaál Bálint esendőrök; **a miskolci VII. kerületben:** Fabók Ferenc, Varga Lajos II., Baracsi Lajos, Józsa János, Szabó Péter, Juhász József I., Boros István I., Rátóti Péter és Józsa Mihály esendőrök; **a kassai VIII. kerületben:** Tóth István, Dinnyés Ferenc, Császár Lukács, Czagány Sándor, Deák Imre, E. Dürög János, Százhalmas József, Huszár Dénes, Tulok Imre, Forró Imre, Ecsődi Kálmán, Ráski István, Silye Sándor, Sárközi Elemér, Bencze Károly, Halmos Károly, László Ignác és Tóth József VII. esendőrök.

Véglegesített: **a szegedi V. kerületben:** Szabó György II. esendőr a próbaszolgálati idő letöltése után.

Házasságot kötöttek. **A székesfehérvári II. kerületben:** Farkas Gyula törzsmester Pál Karolinával Kővágóörs községben, Sólyom Antal őrmester Kiss Annával Kislángon, Várnagy Imre II. tiszthelyettes Olasz Teréziával Hódmezővásárhelyen, Mészáros László törzsmester v. Szomolányi Gizellával Bieskén, Szakács Sándor törzsmester Kovács Jolánnal Győrszentivánon, Kovács Sándor III. Bori Máriával Lovasberényben, Papp Péter törzsmester Révész Margittal Murakeresztúron, Orbán József II. őrmester Bors Arankával Sarródon. **A pécsi IV. kerületben:** Bernáth Lajos törzsmester Váradi Erzsébettel Pakson; **a debreceni VI. kerületben:** Molnár József I. tiszthelyettes Szabó Irmával Nagykerekiben, Gy. Balogh István őrmester Lévai Máriával Hajduböszörményben, Söki János tiszthelyettes Hoh Franciskával Medgyesegyházán; **a kassai VIII. kerületben:** Rácz Ferenc törzsmester v. Sági Erzsébettel Várpalotán, Hangodi Lajos törzsmester Kovács Jolán-Olgával Miskolcon, Molnár András tiszthelyettes Péter Mária-Ilonával Cigándon, Elek Pál törzsmester Berei Erzsébettel Gáván, Sóvágó Elek törzsmester Rácz Erzsébettel Csengeren, Kocsis Antal törzsmester Deák Annával Kapos-

váron, Szabados Dezső törzsmester v. Kéri Irénnel Dunapentelén, Farkas István törzsmester v. Kapocs Irénnel Tarpán.

Született. **A székesfehérvári II. kerületben:** Bérczes Lajos tiszthelyettes feleségének Magdolna-Irén leánya, Keneszy Ferenc tiszthelyettes feleségének Gizella leánya, Váli-Tóth János tiszthelyettes feleségének János-Ferenc fia, Rákos János tiszthelyettes feleségének János fia, Kázmér Ferenc törzsmester feleségének Terézia leánya; **a szombathelyi III. kerületben:** Sári Gusztáv tiszthelyettes feleségének Gusztáv-Antal fia, Horváth József VII. törzsmester feleségének Erzsébet-Teréz leánya; **a pécsi IV. kerületben:** Toldi József tiszthelyettes feleségének Ildikó-Katalin leánya, Sümei Ferenc tiszthelyettes feleségének Ilona-Juliana leánya, Kerekes István törzsmester feleségének Margit-Anna leánya, Varga János VII. törzsmester feleségének János fia; **a szegedi V. kerületben:** Balaton József tiszthelyettes feleségének Árpád-József fia, Vágó János őrmester feleségének Árpád-János fia, Magyaros János törzsmester feleségének Klára leánya, Tóth M. István tiszthelyettes feleségének Tibor fia; **a debreceni VI. kerületben:** Nagy Lajos II. tiszthelyettes feleségének Sándor fia, Hegedüs István I. tiszthelyettes feleségének Julianna leánya, Berényi Ferenc törzsmester feleségének Lenke leánya, Bella Bernát törzsmester feleségének Tibor fia, Nyitrai János törzsmester feleségének István fia; **a miskolci VII. kerületben:** Baráti János törzsmester feleségének Ottó fia, Tóth Antal II. tiszthelyettes feleségének Sándor-Antal fia, Széles József őrmester feleségének József-Domokos fia; **a kassai VIII. kerületben:** Jobbágy Kálmán tiszthelyettes feleségének Kálmán fia, Kiss Menyhért törzsmester feleségének Géza fia, Mátécsek József esendőr feleségének Antal fia, Brindzej László őrmester feleségének László fia.

Halálozás. **Nagy István IV.** esendőr Szombathelyen, **Németh Géza** törzsmester **Erzsébet** leánya Bucsuszentlászló községben, **Rab Bódog** esendőr Pécsen, **vitéz Péter Sándor** ny. áll. tiszthelyettes felesége szül. **Gessinkler Mária-Magdolna** Kiskörösön, **Vincze József** ny. áll. esendőr Egerben, **Németh Mihály** ny. áll. tiszthelyettes Nógrádszakálón és **Szendrei Pál** ny. áll. őrmester Sárospatakon meghalt.

DÓCZY DEZSŐ

irodagépjavitó üzem
számológép specialista
BUDAPEST, V., Bálvány-u. 3. Tel. 183-787.

Új és használt írógépek raktáron. Csendőrség tagjainak 10% engedmény.

M I S K O L C I

Órák

arany, ezüst, ékszerek, ajándéktárgyak
szükségletünket szerezzük be
NAGY ALBERT órás és ékszerész
Miskolc, Zsolcai-kapu

Kedvező fizetési feltételek!

Az összes rendszerű új és újjáépített

IRÓGÉPEK

Állandóan raktáron

A m. kir. csendőrség szállítója
KEDVEZŐ RÉSZLET FIZETÉS

KERTÉSZ IMRE
TURUL IRÓGÉPVÁLLALATA
MISKOLC, Széchenyi-u. 56.

FELVIDÉKI ŐRSŐK FIGYELMÉBE!

Polgári és egyenruhát megbízható minőségben és kivitelben mértékután, egyenruházati cikkeket vásároljunk

KOSZORU IMRÉ-nél

A M. KIR. CSENDŐRSÉG SZERZŐDÉSES SZÁLLÍTÓJÁNÁL
SZEKSZÁRD, Alkotmány-utca 18. sz.

Izléses átalakítások, külön zubbony — gallérok is kaphatók!
PÓSTAI SZÉTKÜLDÉS. KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Új és újjáépített **IRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező
hordozható és irodai fizetési feltételekkel
ifj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49.
Telefon: 131-632.

SZEKSZÁRD:

BÚTORT A KÉSZÍTŐTŐL VÁSÁROLUNK!!!
A legegyszerűbbtől a legkiválóbb
kivitelig — Megbízható minőségben — Kedvező fizetési feltételek mellett —
Megrendelésre terv után is.
Laskó Károly asztalos üzem és bútorkaftár **Szekszárd, Széchenyi-utca 11.**

ÓRA ARANY EZÜST ÉKSZER

DISZTÁRGYAK, AJÁNDÉKOK. BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSUNK
TÓTH JÁNOS, SZEKSZÁRD
KASZINÓBAZÁR. — KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Kerékpárok, Autó és motorkerékpár javító üzem.
Motorkerékpárok,
Alkatrészek **RENDÁS SZEKSZÁRD,**
Széchenyi-u. 29.
Puch, Méray-Puch A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.
körzetképviselő

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkiről elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára, lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan, vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszámok szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzászólást intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy útjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem trunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyeg mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrlélexikon rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Legkisebb előfizetési idő: félév.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni. (Teljes név, rendfokozat, régi és új állomáshely.)

H. J., Szöny. A sorrend nincs előírva. Úgy kell elhelyezni a tárgyakat, hogy a legszükségesebbek kézügybe essenek.

Ung. A tenger feletti és nem a viszonylagos magasság értendő.

Abaujszántó. Valamennyi párt irányának és céljának ismertetését lapunk korlátozott terjedelme nem engedi. Érdek-

STETTNER ANDRÁS

okl. gépészmérnök

üzem és irodafelszerelési vállalata,

BUDAPEST, I., Áttíla-u. 75. Tel. 161-119.

Irodai gépek, felszerelések, alkatrészek, nyomtatványok, papirosok stb.

NŐI RUHÁK és KABÁTOK

készen, szalon kivitelben 6 havi hitelre is

Árvai József-cégnél,

BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 1/b. Távbesz.: 140-655.

Borosszövetség ezüst érmével kitüntetve.

lődjék szükség esetén a nyomozó alosztálynál, a szükséges adatokat megtudhatja ott.

Balaton. A gondolattal foglalkozunk.

12.345. 1. A háborús katonai szolgálati időt elsősorban egykori katonai okmányokkal kell igazolni (pl. menetlevelek, szabadságolási, eltávozási, személyazonossági stb. igazolványok, katonai orvosi bizonyítványok stb.), de megfelelnek más olyan iratok is, melyek az egykori beosztás igazolására alkalmasak (pl. tábori levelezőlapok, levelek). Értesülésünk szerint Ön hadifogságban is volt. A esőtí leszerelő táborban kapott leszerelési igazolványa szintén megfelelne. Ilyen okmányokat, iratokat igyekezzék tehát elsősorban szerezni. 2. Az előbbi pontban megkapta a választ. 3. A esőtí leszerelő tábor iratait a honvédelmi minisztérium hadisírgondozó osztálya (Budapest) őrzi. 4. A volt es. és kir. 52. gy. ezred háborús iratárát a pécsi vármegyei katonai parancsnokságnál találja meg. 5. Nyugállományba helyezésekor az utolsó állomáshelye és nem az új lakóhely lakbérosztálya szerint állapítják meg lakbérét. Ha azonban hatósági igazolvánnyal igazolja az átköltözködést, 1 éven belül kérheti a magasabb (de legfeljebb a IV. osztályú) lakbér folyósítását.

Göcsej. Az 1933. évi 14. Cs. K.-ben közzétett 11.038/VII. b. 1933. számú B. M. körrendelet szerint a polgári kórházban való ápolás után is csak arra a költségmegtérítésre lehet igénye, amelyet honvéd kórház igénybevétele esetén a javadalmazás terhére elszámolhatott volna. Ez napi 1 pengő s minthogy ezt megkapta, legfeljebb segínyt kérhet a B. M. úrhoz (VI. b. oszt.) intézendő kérelmében, ha kérelmét súlyossá vált anyagi helyzetével indokolni és kiadásait számlával igazolni tudja.

Cibakháza. A Károly-csapatkereszt igazolására vonatkozó kérvényeket a beérkezés sorrendjében intézik. Értesülésünk szerint az Önre kb. másfél év múlva kerül sor. Ha hitelesen igazolja, hogy a Károly-csapatkereszt hiánya Önre nézve érzékeny veszteséget jelent (pl. adókedvezménytől esik el), kérheti a soronkívüli elintéztést.

22.222. 1. Értesülésünk szerint a felsőbbtség esetleg módot nyújt még arra, hogy az Ön helyzetében lévők a tanfolyamot megismételhessék. Addig hiába kérné. 2. A nőszülési szabályzat 5. §-a szerint a nőszülési engedély elnyerésének egyik feltétele az, hogy a kérelmező legalább „jó” minősültségű legyen. Ennél gyengébb minősültségű csendőr nem kap engedélyt.

Maradhat ez így? Bizony maradhat, mert aki nem felel meg a követelményeknek, sehol a világon nem léptetik elő. Az előbbi „22.222.” jeligés üzenetünk 1. pontja egyébként még önre is vonatkozhatik.

Abaujszántó. (T. J.) A Háborús Emlékéremről az apa nem mondhat le. Ha nem él, özvegyét illeti meg. Az anya már lemondhat az első — illetve annak lemondása esetén — a

NYIREGYHÁZA:

VÁSÁROLJUNK!

Kiváló minőségű Szabolcs m. legnagyobb keresztény oég raktárában

Órá t MAYER ISTVÁN

arany-ésüst órás és ékszerész, aranyérmes mester-nél. Törv. hites szakértő

Ékszer t NYIREGYHÁZA

ostlat és alpaca, dísz és ajándéktárgyakat Kedvező üzleti feltételek.

BÚTORAIT SUHANEZ L.

Kárpitos és bútordru aszarnoka

SZAKEMBER TŐL VÁSÁROLJA

Aranyéremmel tőbbsz. örösen kitüntetve.

Nyiregyháza, Vay Ádám-u. 4

Kerékpárt, Rádiót kedvező részletre is

eredeti **STEYR-WAFFENRAD** kerékpár körzetképviselőt

BICZÁK műszerész-nél

Nyiregyháza, Bethlen-u. 27.

másodszülött fiú javára. A Háborús Emlékérem alapítására vonatkozó rendeletet megtalálja az 1929. évi 26. Cs. K. 173. oldalán. A bolgár háborús emlékéremre nézve olvassa el f. évi 22. számunk 797. oldalán „1914—1918.” jellegű üzenetünket. Az osztrák háborús emlékérem már nem igényelhető.

Lesz még kikelet. Az előbbi „Abaújszántó (T. J.)” jellegű üzenetünk vonatkozik az Ön esetére is. A felvidéki emlékérem kiadására nézve közben intézkedés történt. December 6-án, Kormányzó Úr Ó Főméltósága magas névnapján díszítik fel vele az igényjogosultakat.

G. J., Gyoma. Levélben és levelezőlapon nem válaszolunk. Olvassa el lapunk f. évi 22. számának 797. oldalán „1914—1918.” jellegű üzenetünket.

Nősülés. N. S., Alsóapsa. A november hó 1-i számunkban közölt üzenetünk óta a vonatkozó rendelkezés módosult. Eszerint nősülési engedély ezentúl csak azoknak adható ki, akik úgy a saját, mint az arájuk származását igazolták. Ennélfogva a nősülési kérvényüket régebben beadott, de a nősülési engedélyt még el nem nyert csendőregények is kötelesek arájuk származását a nagyszülőikig bezárólag igazolni. A kerületi parancsnokságok megfelelően intézkednek.

Csendőr fiúk. Az 1939. évi IV. tc. 1. §. hátulról számított 2. bekezdése értelmében nem vehetők fel csendőrnek.

Tavaszi. Az „A—57” jelzésű Nősülési szabályzathoz kiadott 1. számú Függelék 5. §. szerint vagy a nősülni szándékozóknak, vagy az arának oly magánvagyonnal kell rendelkeznie, mely legalább havi 15 pengő jövedelmet biztosít. Pénzértékben tehát nincs kifejezve, hogy mekkora legyen ez a vagyon. Ilyen vagyon hiányában valamely hozzátartozó részéről kell a jelzett jövedelmet, illetve anyagi támogatást biztosítani, ami nyújtható anyagban (pl. liszt, sertés stb.), évi egyszeri kiszabásban is.

Remélő. A velünk közölt adatok után ítélve, hamarosan előlöp, feltéve természetesen, hogy az előléptetési feltételeknek egyébként is megfelel.

Uzsok. Előbbi üzenetünk Önnek is szól.

Szeretném tudni. A keresettek címét nem sikerült megállapítani.

Tamás őrmester. Sajnáljuk, nem tudtuk megállapítani, talán Gyula város levéltárában nyomra akadhat.

29.210. Az atya rokkantsága a nősülési engedély soron kívüli elnyerésére nem ok. Olvassa el lapunk f. évi 22. számának 797. oldalán „Erd” jellegű üzenetünket.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Fényképpályázatunk állandó!

Sz. P. thts. Kassa. Nincs érzékeltetve a munka, a kép mindössze egy betonrudat mutat.

V. S. B. b. Nem nekünk való vers, ha csendőrről szól is.

Várnagy alhdgy. Félretettük, felhasználjuk, amidőn összeállítjuk a megszállás csendőri történetét.

Régi emlék. Úgy anekdotának jó, helyszüke miatt nem közölhetjük.

A. E. Ima a hazáért. Egészen kezdetleges munka, készítőjének nem válna előnyére, ha közlőnénk.

Belsősomogy. Eltettük, alkalmaslag felhasználjuk.

11.111. Átdolgoztuk, még pedig alaposan, az esetet persze úgy irtuk le, ahogyan Ön ismertette. Az Ön leírása gyenge volt, szavakat összeír, mondatait nem fejezi be, a szórend nagyon hibás. Fialat ember még, kemény akarással, vasszorgalommal, igen sok olvasással igyekezni kell ezt a tudást megszerezni, mert nem fog boldogulni fogalmazási készség nélkül. A csendőri szolgálat sok írnivalóval jár! Most több ideje van ezt elsajátítani, mint később, mikor más tennivalói megsokasodnak!

Matyóföld. Három képe jó, a többiben igen sok elmozdulás, fénybejutás van. Mások is lássuk! *Emlékül és jutalmul szép lovascsendőr szobrot kap.*

Hargitaváralja. Igen szép képek, örömmel látjuk Önnél a tudást, érzéket és persze a jó gépet is. Mások is lássuk! Jutalmul emléktárgyat küldünk, írja meg, mit kíván.

10.901. Szívesen foglalkozunk ilyen kérdésekkel, lényegesen azonban nem mond a cikk, ezért nem közölhetjük. Az üldözés elveit részletesen ismerteti a vitéz Ridegh—Olchány-féle Nyomozástan.

K. J., Ungvár. Még gyengén ír, sokat kell fejlődnie.

Édes hazám. Nem közölhető, már azért is, mert névtelenül kaptuk.

Garadna. Sorra kerül.

Bocsáss meg fiam. Nagyon jó vers, kérünk még négyet-ötöt. Előfizetése ez év végéig rendezve van.

Csíkmenáság. Átdolgozva majd sorát ejtjük. Az előbbinek is.

Fehérlő. Akad köztük közölhető.

P É C S:

ÍRÓGÉP gyári új és használt,
alkatrészek — javítás — csere

KOVÁTS JÁNOS cégnél
P É C S, Deák-u. 4.

Megbízható, pontos kiszolgálás. Kedveso fizetési feltételek.
A m. kir. csendőrség szállítója.

**FEGYVEREK, LŐSZEREK, RÁDIÓ, CSILLÁR,
SPORTCIKKEK, KERÉKPÁR és ALKATRÉSZEK**

S Z A L A Y J A K A B

cégnél, PÉCS, Majorossy I.-u. 9. Telefon: 28-66.
Szakszerű javítóüzem. Kedveso fizetési feltételek. Törv. állandó hites szakértő.

Vásároljunk arany-ezüst

ÓRÁT, ÉKSZERT

művészi kivitelben méltányos áron
kedveso fizetési feltételek mellett

REMES FERENC
órás és ékszerész mesternél
PÉCS, Király-utca 41.

Szakszerű pontos javítási üzem,

Kerékpár

Alkatrészek

Szakszerű javítások

ő s s z e s m á r k k á k

Petrovits

P E C S, Széchenyi-tér 14.

Megbízható magyar cég.

Óriási választék teljes

Lakásberendezésekben

vásároljunk **BÜTORT**

A Baross szövetség

t a g j a.

Klein Béla

műbútorasztalos
bútorraktárból.

PÉCS,

Kedveso fizetési felt.

DEÁK-U. 3. sz.

Magyar Bolt!

CSENDŐR VÁSÁROLJON A

Pécsi Takarékoság

útján, mert így előleg nélkül vásárolhat 70
előkelő, megbízható pécsi cégnél 6-7% havi
hitelre s havonta csak 1x1 helyre kell fizetnie

Központi iroda:

DUNÁNTÚLI BANK RT-nél PÉCSETT

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(31)

A Békésvár és Környéke következő száma tele volt a esodálatos vízzel és magával kedves Laji bátyám. Méltatta a lap ennek az áldásnak országos gazdasági jelentőségét, mely gazdasági jelentőség, aszongya, még Középeurópai viszonylatban is számottevő, mert ha megfelelő erős pénzesoport veszi a kezébe azt a gazdag gyógyvizet, akkor olyan fürdőhelyek, mint például Karlsbad, Gmunden, Ischl vagy a norvég vizek, vagy a francia Aix és még más sok akár be is csukhatják a kapujukat, mert ide fog járni az egész világ fürödni.

„Kicsinyeskedésekkel nem megyünk semmire! A községnek nem hogy még akadályokat kell görđíteni a cél elé, hanem teljes erejével támogatására kell sietni Vári Lajosnak, mert a dolog már nem községi, nem megyei, hanem országos érdek, közügy! Nagyon esodálkozunk a községi elöljáróság szorszállhasogatásán. Vissza akarja pörölni Váritól a telket?... Hahahaha!... Mi címen?... Van erre jogalapja?... Nines!... Mert mit szól hozzá az igen tisztelt elöljáróság, ha majd az egész Vashalmot át kell neki adni a megépítendő nagy világfürdő céljaira? Tudja azt a képviselőtestület, hogy erre jogos igényt tarthat az a pénzesoport, amely majd idején és hogy ezt az igényét respektálni kell a képviselőtestületnek a bányatörvény idevonatkozó paragrafusai értelmében? Tudja azt, hogy ha nem akarná teljesíteni, erre majd az állami kincstár fogja kényszeríteni?

Hát ha nem tudnák, ezúttal vegyék most tudomásul. Halljuk, hogy Vashalomban újabb források után kutat a község hivatalosan és hogy az itteni német kútfúrókat kirendelik Vashalomba, hogy ott fúrjanak tovább. Hát ez nem éppen így van! Vegye tudomásul az igen tisztelt elöljáróság, hogy Vári Lajos forrása abban a pillanatban, midőn feltört a mélyből, természetesen védett forrassá vált! Erre vonatkozólag intézkedik a bányatörvény, hogy Vári Lajos forrásától milyen távolságban szabadna esetleg egy újabb forrást feltárni. Hohó, nem oda Buda, nagyrabesült gazduraim, akik ennek a községnek a sor-

sát intézik. Nagyon rosszul intézik, mondhatom! De ez a lap, mely mindig az igazságnak a szócsöve volt, most és mindig felemeli tiltakozó szavát...”

Sattóbbi, stb., így írt a Békésvár és Környéke. Erre rövid pár nap alatt a következő jelentős dolgok történtek:

Laji bátyám kiment Roszzerdőre és haza rimáncodta a családját. Visszaköltöztek, magukkal hoztak mindent: pénzt, búzát, aprójószágot és újra csinosan bebátorozták a házat.

A ruhaboltos Huppert, Jeremiás a csizmadia, Pintér Jóska a rőfös, a rövidárus, Csernyiczky a fűszeres, mindannyian üzentek Laji bátyámnak, hogy menjen csak bátran vásárolni pénzt nélkül, legnagyobb készséggel rendelkezésre állnak. Majd kifizeti. Ezt izente ugyanesak Ritter Hermán is, hogy depója éjjel nappal rendelkezésére áll Laji bátyámnak.

Kocsor Gábor bátyám ment a Bérház előtt, kend pedig a Benedikty patika előtt haladt a másik oldalon és Kocsor Gábor bátyám átköszönt és nagyon barátságosan rázta kend felé a kezét.

A kis Hene jött el egy napon teljes gálában és felszóltotta magát, Laji bátyám, hogy lépjen be a békésvári önkéntes tűzoltótestületbe, egyben a tűzoltók által fenntartott da lárdaiba.

Tíz rokon levelet írt. (Eddig csak kettőről tudott Laji bátyám, azokkal se találkozott már vagy húsz esztendeje, most egyszerre tízre rúgott fel a rokonok száma.) Írták a rokonok, hogy ne feledkezzen meg róluk Laji bátyám. Az egyik masszírozó óhajtott volna lenni az első osztályon, a másik jegyszedő, kabinos, portás, fürdőellenőr, kertész, szobapincér, szobaasszony, éjjeliőr, strandkabinos.

De jelentkeztek kapitálisabb egyének is. Ritter Hermán például előjegyeztette magát, hogy ha megépül a fürdő, akkor ő bérlő majd a telepen az összes kocsmai és vendéglői helyiségeket, Vencel Jóska úri és hölgyfodrász száz pengőért kínált fel előre a fürdői borbélyaságot. Jöttek még többen. Jött sok-sok iparág. Állt már a fürdő, hiány nem volt, csak még „fürdő” nem volt. De a víz megvolt, zuhogott, dörömbölt, úgy, hogy esendes napokon behallatszott a mormogása a faluba.

De a pénzesoportok nem igen jelentkeztek még. A főszerkesztő úr mindennapos volt maguknál Laji bátyám. Egyszer, amint vizet húzott maga a kútból, hogy sietve jön be a főszerkesztő úr a kapun, köszön és mindjárt nekifordul a nagykapunak, kitarja, kinyitja. És a kis Hévízi Pinke azonnám kis négykerékű kocsit húz be rajta.

A kocsin mindenféle lim-lom állt, ujságcötegek, a Békésvár és Környékének megmaradt példányszámai. Pár könyv, ezek közül kiesillozott kopott-aranyosan a Pallas Nagy Lexikonnak egyetlen egy kötete, a 2-es, ARAFALE BÉKALEN jelzésű. (A maradék tizenhét kötetet nem tudta megszerezni a főszerkesztő úr idáig, de ha azt vesszük, ilyen kisebb laporgánumnak elegendő egy kötet lexikon is...)

— Hát Vári uram! — simította fel bozontos üstökét a szerkesztő úr — én idehurekoltam magához! Beköltözöm a tiszta szobába, a szerkesztőség is itt lesz! Maguk úgy sem használják azt a szobát, én pedig tisztességes bért fizetek érte... De meg a dolgok jelenlegi állása is azt követeli,

NAGY IMRE

cs. és kir. udvari szállító
virágkereskedő

Budapest, Fővám-tér 5.

Távbeszélő: 186-829 és 186-820.

Vászon, fehérnemű,
kelengye legjobban

Mössmer-nél

IV. Váci-utca 1. Távbeszélő: 388-132.

BARNA ANDOR

látzerspecialista, optikai és fozszaküzlete. A m. kir. Honvédség, OTBA, MARI Posta, HÉV szerződéses szállítója. Budapest, VI., Andrássy-út 26. — Telefon: 316-546. (Az „Opera” kávéház mellett). A testület tagjainak 10% engedmény. Vidékinek készséggel köld árajánlatot.

Gör Nagy Illés

CSŐ és FÉMBUTOR ÜZEME

Budapest, X., Ceglédi-u. 15. távb.: 348-193.

Csere, vétel, eladás

HORNYÁK SZILVESZTER

RÁDIÓANTIKVÁRIUMA

Bethlen Gábor utca 4. Baross tér sarok

KELETI KÁVEHAZ MELLETT

TELEFON: 14-42-03.

Kérje most megjelent árjegyzékemet!

Csekkszámja száma: 37.307.

hogy én kéznél legyek! Mert, hogy mi lesz itt, ahhoz Vári uramnak halvány sejtelve sincsen! Egymásnak adják a kilincset a pénzesoportokl!...

(Folytatjuk.)

Pályázatmegfejtések.

I.

Kémgyanus

embernél talált feljegyzések (okt. 15-i számunk) megfejtése: „Lakosság nyugodt, ételmezése jó, vasutak rendben, repülő gépkocsi van, ipar s gyár dolgozik“. Örömmel láttuk pályázóink nagy számát, ez a munka nem volt nehéz, de — úgy

gondoljuk — a szolgálatra hasznos volt. Mai számunkban megismételjük ezt a versenyfeladatot, sokat lehet abból tanulni.

Pályázatunk — sorshúzás után — nyertesei: Fenyvesi Károly I. tórm. v., Földvári András alhdgy és Nemes József prb. cső. Jutalomtárgyat küldtünk részükre. A pályázaton résztvettek:

Almás István cső. (Pusztavaacs), Anda József cső. (Füzfőgyártelep), Aranyosmaróti Béla cső. (Balmazújváros), Ács

Imre prb. cső. (Ungvár), Bacsonyi Jenő thtts. (Egyek), Baesa Antal tórm. (Vészto), Bajó Lajos tórm. (Tomor), Bakonyi Béla tórm. v. (Budapest), Balaton József thtts. (Szeged), Balázs Imre cső. (Kóka), Balla József őrm. (Nyiregyháza), Balla Sándor prb. cső. (Szöreg), Balogh Bálint prb. cső. (Szombathely), Baráth Mihály cső. (Cigánd), Bardócz Árpád őrm. (Hódmezővásárhely-Központ), Bata József cső. (Lőrinci), Bazsó Lajos thtts. (Szombathely), Bánföldi György cső. (Püspökladány), Bárány István thtts. (Debrecen), Benedek Lajos thtts. (Kemece), Bérczes József II. cső. (Miskolc), Berkó László tórm. (Tura), Borbély József cső. (Vágsellye), Boross Jenő tórm. (Keszthely), Borszéki Antal cső. (Kunhegyes), Bősze József prb. cső. (Ungvár), Buesi Zsigmond thtts. (Fülöpszállás), Bujáki Ferenc thtts. (Cibakháza), Bujtor József cső. (Merye), Buzás József cső. (Egyek), Czigány Ferenc cső. (Székesfehérvár), Csató József tórm. (Debrecen), Csányi András cső. (Garadna), Császi Lajos prb. cső. (Oroszáza), Csermely József őrm. (Békés), Csikesz István thtts. (Budapest), Csorba Gyula cső. (Nagydorog), Dinnyés János cső. (Szarvas), Dobos Ferenc thtts. (Ungvár), Dörömbözi András (Budapest), Farkas István thtts. (Szombathely), Farkasdy Lajos prb. cső. (Szekszárd), Fejes Ferenc cső. (Diósgyőr-vasgyár), Fejes Imre prb. cső. (Ungvár), Fejős László prb. cső. (Tahitótfalu), Fenyvesi Károly I. tórm. v. (Székesfehérvár), Földvári András alhdgy. (Füzfőgyártelep), Gombás János prb. cső. (Ráckeve), Gulyás András II. tórm. (Gara), Gyenes József prb. cső. (Ungvár), Györgyik János tórm. (Pécs), Gyüre tórm. v. (Ungvár), Hadnagy István őrm. (Szeghalom), Háló Sándor őrm. (Kisgejőc), vitéz Hompó László prb. cső. (Lengyeltóti), Hornperger István prb. cső. (Mosonszolnok), Hornyák István prb. cső. (Ipolynyék), Horváth István VII. őrm. (Dombó), Istenes György prb. cső. (Ungvár), Izsó Ambrus thtts. (Dombegyháza), Jánosfalvi Ferenc thtts. (Püspökladány), Kajdi Ferenc cső. (Püspökladány), Kati László prb. cső. (Ungvár), Keekés János őrm. (Riese), Kelemen István cső. (Oroszáza), Keszthelyi József cső. (Feled), Király Elek thtts. (Bares), Kiss Antal I. tórm. (Egyek), Kiss József II. cső. (Kenderes), Komlósi László cső. (Oroszáza), Ko-

SZÉKESFEHÉRVÁR:

Tetőtől-talpig felöltözhet

Knazovitzkynál,

Székesfehérvár
Telefon: 163.
Egyenruházati cikkek is nagy választékban
Kedvező fizetési feltételek.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmesszebbmenő jótállást vállalok.

Alapítvány:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órák és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester.

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

Vásároljunk Székesfehérváron

a Gondúzó

bevásárlási rendszerével!

Hitel nyújt kényelmes részletfizetés mellett mégis készpénzáron!!! Székesfehérvár közkezdvelt régi megbízható üzleteiben. — Kérjen tájékoztatót és vásárlási igazolványt. — Díjtalanul küldi a „Gondúzó“ központi irodája, SZÉKESFEHÉRVÁR, NAGY SÁNDOR-UTCA 5.

GYŐR:

IRÓGÉP

összes rendszőrő alkatrész bevásárlásunknál forduljunk bizalommal

Keresztény szabózat!

Farkas Vilmos céghez
GYŐR, Árpád-út 30.

Kedvező fizetési feltételek. © Javítások.

CSENDŐR

vásároljon a

Központi iroda:

GYŐR,

Deák Ferenc-u. 18.

Győri Takarékoság

utján, mert így előleg nélkül vásárolhat 60 előkelő megbízható győri cégnél 6-1/7 havi hitellel s havonta csak 1 szer 1 helyre kell fizetnie.

Számos kitüntető elismerés.

Megbízható jó munkát.

Csak mesternél rendeljen.

HORVÁTH MIKLÓS

Lakberendező kárpitosmester GYŐR, DEÁK F.-U. 25

Készít mindennemű kárpitosmunkát • Hálószoba és kombinált bútorok tervek szerint, elsőrendű kivitelben • Szolid árak. • Alapítva 1900-ban • A címre figyelni!

arany-
20 st

ÓRÁK OPITZ LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

GYŐR, BAROSS-ÚT 21.
ALAPÍTTATOTT 1879.

Kedvező fizetési feltételek!

A „TAKARÉKSSÁG“ tagja. Aranyhívott hely Javítások

SZEGED:

Arany, ezüst

ÓRA, ÉKSZER
AJÁNDÉKTÁRGYAT VÁSÁROLJUNK
kedvelt bevásárló helyünkön
Szakszerű javítóüzem.

TÓTH JÓZSEF
órák és ékszerész
SZEGED, KÁRÁSZ-U. 13.
A „Nemzeti Takarékoság“ tagja

már József prb. eső. (Ungvár), Korom István thtts. (Bácsalmás), Koszó Mátyás prb. eső. (Szentés), Kovács Gábor eső. (Egyek), Kovács Gergely törm. (Mosonszolnok), Kovács Pál I. örm. (Szombathely), Kulesár Áron eső. (Barkaszo), Kun Miklós thtts. (Fűzfőgyártelep), Lakatos Antal eső. (Orosháza), Lakatos István törm. (Zákány), Lakó Vilmos thtts. (Szekszárd), Lengyel Antal örm. (Budapest), Lőrinc László törm. (Hosszúpereszteg), Magyar Miklós törm. (Budapest), Makra Lajos prb. eső. (Magyarbánhegyes), Marosvári János eső. (Zalaszenté), Máihai József thtts. (Hódmezővásárhely-Központ), Menyhart Károly eső. (Barkaszo), Mészáros András törm. (Szombathely), Mészáros Gusztáv thtts. (Debrecen), Miklai István prb. eső. (Szekszárd), Molnár János VII. prb. eső. (Ungvár), Molnár Sándor törm. (Szarvas), Monostori Márton eső. (Budapest), Mucsányi János eső. (Rétság), vitéz Nagy Imre eső. (Orosháza), U. Nagy József thtts. (Hajdudorog), Nemes József prb. eső. (Ungvár), Némeh Béla prb. eső. (Szombathely), Németh Ferenc III. törm. (Keszthely), Németh István thtts. (Zalaszenté), Németh Károly prb. eső. (Ungvár), Onodi István prb. eső. (Szombathely), Orbán József I. thtts. (Hosszúpereszteg), Orosz József szv. törm. (Debrecen), Pálmai György eső. (Diósgyőr-vasgyár), Párkányi István eső. (Sopronbánfalva), Pásztor Béla örm. (Hajdudorog), Pintér János prb. eső. (Püspökladány), Pobori Lőrinc alhdgy. (Gyöngy), Sándor Ferenc prb. eső. (Ungvár), Sánta István prb. eső. (Ungvár), Schváb Sándor prb. eső. (Vajszló), Sebestyén Vilmos prb. eső. (Ungvár), Sikuti László eső. (Szomor), Sörös Pál eső. (Kelebia), Suhajda István eső. (Bihartorda), Szabados Imre örm. (Pécs), Szabados Juhász prb. eső. (Szentés), Szabó Bálint eső. (Kiszombor), Szabó Béla prb. eső. (Szombathely), Szabó Dénes eső. (Ercsi), Szabó Jenő örm. (Szombathely), Szabó Lajos prb. eső. (Ungvár), Szabó Mihály I. eső. (Kétegyháza), Szabó Pál II. prb. eső. (Ungvár), Szaboles Lajos thtts. (Szeged), Szak Viktor prb. eső. (Torony), Szalontai Ferenc eső. (Mohács), Széplaki László eső. (Romhány), Szombathely Lajos örm. (Debrecen), Tátrai István eső. (Cigánd), Tátrai János eső. (Makó), Tóth Béla törm. (Budapest), Tóth Imre eső. (Tiszalök), Tóth Lajos III. eső. (Tamási), Török Bertalan örm. (Ungvár), Törzsök Sándor prb. eső. (Mosonszolnok), Uryán Mihály prb. eső. (Ungvár), Vadász László prb. eső. (Hajdudorog), Varga Alajos eső. (Rice), Varga József V. alhdgy. (Keszthely), Varga József III. prb. eső. (Ungvár), Vass Ferenc eső. (Csolnok-Augusztatelep), Végső Mihály thtts. (Monok), Vida Sándor örm. (Szombathely), Virág András örm. (Kenderes), Viznyei András eső. (Balatonberény), Zatykó Károly prb. eső. (Zsámbok),

Versenyfeladatok.

I.

Óvakodjunk a kémektől

rovatunkban a multkor írtunk a postagalambokról. Tudjuk, hogy milyen szívesen alkalmazzák ezt a kis „futár“-t a kémek jelentéseik továbbítására. Ilyen galamb került az örs kezébe, átázva, kimerülve. A jelentőtokban a következő levelet találták:

Kedves Margit!

2 és 1. Valamikor sügva titokban hívtalak, de löre képpel szidált Te. Velem utazni a sínek távolába s tovább? Képelem, reszketve kiáltottad: soha! Vérem öl, gyujt, 366 nap áll még erre Te, lelkem s nem kár?

Ügy látszik, szerelmes ember írta a levelet, de az örs neki fekiudt és megfejette, hogy az ártatlannak látszó szavak mögött veszedelmes helyzetjelentés van. Fejtsük meg mi is. *Csak legénységi olvasóink vehetnek részt a versenyben. A megfejtést január 1-ig kell hozzánk beküldeni.*

II.

Sok gyomlálnivató

van „hivatalos“ nyelvünkben. Kíséréljük meg, nem lesz nehéz, a következő sorokat helyes magyarsággal megírni:

Szabályaink értelmében felfektette a kimutatást, azután eszközlölte a zsoldfizetést. Nem hagyta magát zavartatni soha, ha még oly sürgös is volt a dolog. Minden kérdésnek helyt adott s így egész hónapon keresztül nem jutott hozzá, hogy unja magát. Azt meg kell adni, hogy nap-nap mellett vigyázott, nehogy rosszul számoljon. Bebeszélte magának, hogy dacára legjobb szándékának, egy és ugyanaz az ember egy hónapon belül nem bír többet dolgozni. Mikor nyugdíjba vonult, igazán nagy tiszteletnek örvendett.

Csak legénységi állományú olvasóink vehetnek részt a versenyben. Határidő: január 1.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÖTHY KALMAN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

BÉLYEGZŐK,

VÉSNÖKI MUNKÁK, ZOMÁNTÁBLÁK
KOVACS LAJOS
A M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA

MAGYAR MUNKA
BUDAPEST, VII.,
KÁROLY-KRT. 7.
TELEFON: 136-200

S Z O M B A T H E L Y:

Vásároljunk a SZOMBATHELYI

„TAKARÉKOSSÁG“

útján, mert így előkelő, megbízható kereskedőknél mindent beszerezhetünk, kényelmes fizetési feltételekkel 1 helyen fizetünk.

70 kereskedő!

Központi iroda:

SZOMBATHELY, ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-ÚT 19.

Tüzelőanyagot

elsőrendű minőségben, méltányos áron, kedvező fizetési feltételek mellett pontosan szállít

Bierbauer Ádám
Szombathely, Magyar-u. 1. Tel: 76.

ÓRÁK

Omega
Doxa
Schaffhausen
Zenith stb.

arany, ezüst, ékszer, ajándéktárgyak nagy választékban.

FEINER GYULÁ-nál SZOMBATHELY Gr. Széchenyi ltr/ó-u. 6.

Keresztény magyar fizlet.

Szakszertő javítások.

Wellner evőeszköz

az asztal díszé

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kepengék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest, VI., Teréz-krt 4., Tel.: 118-194

50 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ CÉG

MÁRER

UTÓDA

egyenruházati intézete

BUDAPEST, VII. BAROSS-TÉR 9. TEL.: 139-528.

Mindenemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

SZAKKÉPZETT EGYENRUHASZABÓSÁG

Fényképezőgép

6 havi részletre

ÁRJEGYZÉKEMET
díjmentesen küldöm.

HATSCHEK EMIL

Budapest, VI., Andrásy-út 13.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1 Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Potelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitozók Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI BUDAPEST, II., Margit-krt 52.

Telefon: 167-097.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezekezik.

PATRIA svájci mesterművű cca 4 kg. súlyban, HUNGARIA és RHEINMETALL.

hordozható írógépek tökéletes kivitelben messzemondó jóállással.

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V. Bálvány-u. 26. Tel.: 110-219

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

Rheinmetall írógépek

STRUBE REZSÓNÉL

BUDAPEST, VI. ker.,
Vilmos cs.-út 15/a.
TÁVBESZÉLŐ: 114-142.

A magy. kir. csendőrség
tagjainak kedvező fizetési feltételek.

A mindig
ízletes kávét!